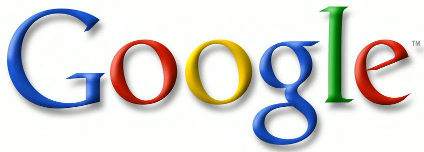
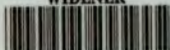

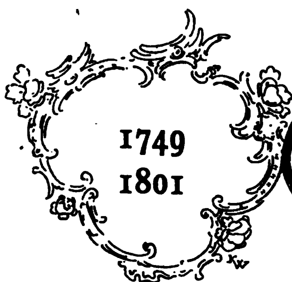

HARVARDIANA
ACADEMIA IN NOV·ANG
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI
TAS

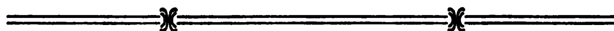
CHRISTIAN KOREN-WIBERG

JANICKE WOLTMANN

INTERIEURER

KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1905

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI A/S

INDHOLD

JAN GEORG STAMANN MØDER JANICKE WOLTMANN I LÜBECK. ANNO 1749.

Det var den sidste Gang, Kjøbmænd fra de nordtyske Stæder reiste til den gamle Handelsplads i Bergen.

— — —

I Lübecks Skipperhus havde Sjøfolkene drukket tæt paa Bergensbænken, det ærværdige Sæde, hvorover Vaabnet prangede, Torsken og den halve lübeckske Ørn.

Og i Bergenfarernes Collegiehus, «Der grosse Lobben», havde Kancellisekretæren den hele Dag havt nok at gjøre med at udfærdige Pas for de reisende Kjøbmænd.

— — — — — — — — — — — —

Kancellisekretæren skulde holde stort Lag den Kveld, og hans Hus i Breitestrasse var oplyst fra Kjelder til Tag. Gjennem Vinduerne kastedes

sterke Lys ud paa Gaden, hvor man samlede sig i Klynger for at se paa de fine Klær, naar Gjesterne gav Overtøiet til Tjenerne.

Se, der var den gamle, tykke Oberst med den ligesaa tykke Oberstinde; han med blankpudset Vaaben og prunkende Uniform, hun med den sande militære Mine.

Der kom de rige Kjøbmænd, baade de almindelige Hverdagsmennesker og de indbildte Begavelser, som havde arvet alt, hvad de eiede — undtagen Dumheden. De var svært høitidelige. Ja, der kom Senatorer iblandt. Og selve Borgermesteren.

Jan Georg Stamann fra Bremen, Kancellisekretærens unge Skriver, saaes ogsaa blandt de indtrædende. Han var lige fin i Klærne som selve Borgermesteren. Ialfald syntes Gutterne det; de kastede lange Øine efter Skriveren, da han steg op Trappen i Hælene paa Hans Magnificens. Og saa raabte de i Munden paa hverandre, at han var den fineste Mand i Lübeck; for Jan Georgs guldindvirkede Vest havde vundet Fattiggutternes udelte Bifald.

Inde i Gangen, ved Døren til Fruens Salon, havde Kancellisekretæren stillet sig op for at tage imod. Han bukkede for Gjesterne — dybt og mindre dybt, én Gang og flere Gange — alt efter deres Pengeværdi og Stilling i Samfundet.

Borgermesteren fik tre Buk. Og den rige Lüder fik to; thi han havde arvet Faderens For-

mue og forstod at holde paa den. Jan Georg fik et Haandtryk, og det syntes han var bedre end alle Bukkene.

Efter Presentationen samledes Herrerne i den blaa Salon, Damerne i den røde; men Dørene stod aabne mellem begge Rum, saa det var den bedste Anledning for de unge Herrer til at blive enige om Borddamerne, ligesom Damerne havde den bedste Anledning til at bedømme Fortrin og Mangler ved Herrernes Antræk.

Blandt Gjesterne var flere af de Bremerkjøbmænd, som var paa Reise til Hansekontoret i Bergen. Det lod til, at disse kontorske Fremmede vakte Opsigt, noget der hverken skyldtes deres Stilling, Rigdom eller Embonpoint. De nysgjerrige Blik fra Damerne i den røde Salon og de hviskende Bemerkninger blandt Herrerne i den blaa gjaldt en ung Dame i Kjøbmændenes Følge:

Janicke Woltmann fra Bergen.

Over hos Herrerne blev den unge Dame Gjenstand for megen Debat, saa levende, at de glemte Stolenes brede Rygge og aabne Arme. Stolene stod ledige, mens en Krog af Salonen havde faaet Æren af de unge Herrers Nærværelse. Der kunde de tale uforstyrret og samtidig i en halvvendt Stilling holde Øie med den Fremmede.

Alle var enige om, at hun var særsynt og vakker, saa vakker, at der neppe fandtes mange vakrere i den gode stad Lübeck. Nogle gav hende

tilsvarende aandelige Egenskaber; men de fleste af Herrerne kunde fortælle, at hun var den underfundige Kokette. Noget stort og eget var der ved hende alligevel, og beundre hende maatte de.

Fjernet et Stykke fra Herrerne havde Jan Georg paahørt Samtalen. Han havde truffet sammen med den unge norske Dame flere Gange tidligere hos Borgermesterens og havde fra første Stund af faaet imod hende, — der var noget overmodigt ved hende, der var noget ved Øinene — —

Man gik tilbords.

Jan Georg førte Kancellisekretærens Søster til Spisesalen. Hun spurgte, om ogsaa han var indtagen i den fremmede Skjønhed.

«Paa Ære, nei, Madame! Jomfruen ser mig dog for overmodig ud, og jeg har undgaaet hendes Nærhed her iaften; thi jeg gider ei spolere mit Humør, saasom det slette Humør skal influere mægtigen paa den gode Appetit.»

— — Efter Bordet blev der klappet til Sang og Musik. Den unge Bergenserinde, hvis Stemme mange af Gjesterne tidligere havde havt Anledning til at høre, traadte efter Opfordring frem og blev staaende i Døraabningen mellem den blaa og røde Sal. Høi og rank stod hun og ventede paa Stilhed. Ganske i Modsætning til de spændte Ansigter rundt om, stirrede hun fremover, uberørt af de mange beundrende Blik og Damernes Hvisken.

Jan Georg havde taget Plads lige overfor hende ved Gangdøren, og han lagde Merke til, at Jomfru Woltmann stirrede langt frem — ikke paa noget bestemt, og de noget store Øienlaag var sænkede.

— — — — —

Der laa Vemod i Sangen, og efterat den var slut, stod Jan Georg længe og saa efter Janicke Woltmann, indtil hun forsvandt blandt de unge Herrer i den blaa Salon.

Der blev fremdeles sunget og musiceret.

Inde i Fruens Privatstue, hvor Obersten fortalte Spøgelseshistorier for nogle ældre Jomfruer, var Luften friskere og Gjesterne færre. Derinde satte Jan Georg sig ved det store Myrtetræ i Krogen. Der var halvmørkt, for Lysene fra Vægkandelaberne magtede ikke at trænge helt gjennem de tætte Myrtegrene. Han satte sig for sig selv, dels fordi han kjendte saa faa af Selskabet, dels fordi han ikke gad følge de unge Kjøbmandssønners tomme Passiar, kanske mest fordi Tankerne var tunge den Aften.

Han havde seet op til Kancellisekretærens Kontorpult som til et uopnaaeligt Himmerige, hvorfra Lykken straalede ned som en Regn af fede Embeder og Rigsdalere. Nu var Krakken hans, og han havde Pulten foran sig. Men gladere end før var han ikke bleven. Heller det modsatte. Før kunde han ialfald nyde Vorherres gode Veir. Nu sad han indestængt i Kancellikontoret og skuede

paa en graagul Væg. Vinduerne førte til Baggaarden. Ikke en Flek blaa Himmel nogensinde. Livet blev mere og mere farveløst. Ja, vistnok var der godt at bo i Logiet borte hos Mutter Lents. Og Margretha, Datteren, var bleven hans gode Veninde. Men under andre Forhold vilde han maaske slet ikke have lagt Merke til Margretha. Naar han likte sig saa godt hos Lents, var det vel, fordi han fandt Uhyggen saa stor i Kancellikontoret. Det bedste var at komme bort fra Lübeck igjen, før han groede fast paa Kancellikrakken, og før Forholdet til Margretha blev mere for ham end Venskab. Verden var jo stor, og der var altid Plads for en god Jurist.

— — Ganske sagte blev Myrtegrenene ført tilside — — — — —

Lyset fra Kandelaberne blev dunklere: der var nogen, som skyggede for Lysene. Høi, grønklædt, stod den norske Dame for ham.

Janicke Woltmann fra Bergen.

Mørke, store, med det ubestemmelige, halvt fortrolige, halvt fremmede, lidt slørede Blik, — slige var Janicke Woltmanns Øine. Saa de paa dig, de Øine, var det, som der hviskedes i dit Øre: Qui sait? Du fik et Spørgsmaal, du ikke fandt Svar paa. Smilet i Blikket daarede, det kolde gjorde urolig. Du blev ikke klog paa Janicke Woltmann.

Han vilde reise sig, men hun lagde Haanden paa hans Arm:

«I har villet undgaa mig, Monsieur Stamann, den hele Tid; men I maatte give Eder alligevel. Netop fordi I nu reiser Jer saa snarligen, netop derfor vil I sige mig, at I dog helst forbliver siddende.»

Hun var kommen saa pludselig, og hendes Bemerkning føltes saa træffende, at han lod sig overrumple:

«— Blive siddende? Velan, jeg bliver siddende.»

«Ah, I taler iaften det danske Sprog!»

«Man lærer at skrive det i Kancelliet, og i Skipperhuset tales det dagligen paa Bergensbænken.»

Han følte en stærk Lyst til at sige hende, hvor lidet det var Skik blandt de lübeckske Jomfruer at søge Seigneurerne op.

«Og hvad skal vi denne Gang finde paa at tale om, Jomfru Woltmann? Sidste Gang gjaldt Talen hendes mange Reiser.»

«Om Jer, Seigneur, naturligvis.»

«Om mig? Det turde dog sees mere ret og pyntelig an, om vi førte Talen hen paa Jomfruen; vi turde da have Haab om en længere Samtale.»

«Ah, I vil dog tale med mig — — det havde jeg ikke ventet, eftersom I den ganske Aften har søgt at undgaa mig — —»

«Og om nu saa var, at I havde Ret? Jeg har undgaaet Jer den hele Aften; thi dersom vi taledes længe ved, vilde det blot ende derhen, at vi kivedes. Jeg vilde føle Lyst at sige Jer imod,

selv om jeg hyldede Eders Meninger. Hvoraf det kommer, ved jeg ikke. Maaske det kommer af — — af Jers to Øine —,» han saa længe paa hende.

De sad tause en Stund. Hun betragtede ham med det halvt tilslørede, tunge Blik. Han fortsatte om lidt:

«Det nytter ikke, at I ser saadan paa mig, Jomfru Woltmann, det bliver ikke bedre alligevel.»

«Seigneur! At I kan faa saadan Lyst at trættes med mig! Komisk! De fleste Mennesker taler saa enig med mig, og paa Grund af min vidtrækkende Forstaaelse har jeg ondt for at disputere. Men nu i dette Moment har jeg Lyst at tale lidt om Jer, Seigneur, og jeg er vant at gjøre, hvad jeg lyster. Ser I, Monsieur Stamann, jeg har skuet Jer an hver Dag i den senere Tid. Jeg har seet Jer ifra Vinduet, naar I har gaaet til Jert Kancelli. Og I har gemenligen seet mig saa bedrøvet ud. Iaften, hvor der er Liv og Munterhed overalt, ventede jeg at finde Lystighed ogsaa hos Eder. Jeg ventede ialfald at faa Jer i Tale. Istedet har I flittigen undgaaet mig. Og jeg, som saa gjerne vilde sige Jer noget — — —, mon jeg tør indlade mig paa dette? Aa jo. Noget ondt kan jeg ikke gjøre ved det. Ser I, Monsieur Stamann, adskillige af de ældre Fruer derinde, som kjender Eder nøiere, har fortalt, at I ikke er som de andre unge Seigneurer, at I helst er for Jer selv, ensom — — og de har desmere berettet, at saa-

dan tilbagetrukken Eksistens skal skrive sig fra en indbildt Syge. Er det sandt, at I gaar omkring og ser spottende paa alt og alle og tænker paa de onde Skjæbner? Saadanne Tanker er jo værre end en Ulykke. — I bliver dog ei vred over, at jeg taler for Jer, som om jeg var Jers gamle Tante. Jeg ved saa vel af egen Erfaring, hvad det vil sige at gaa omkring med en indbildt Syge. Jeg led selv deraf engang, og omend en Seigneur ei vil tage sig dette saa nær, som en ung Jomfru, saa kan han dog blive ude af godt Humør. Og jeg vil ei, at I skal indbilde Jer noget, men tro, at Verden er lys og skjøn, og at I er kommen for at fange Glæden. Thi I har Evnen. Det er min Formening, min og mere forstaaende Madamers. Saadan at se mørkt og trist paa alle Ting gjør den eleganteste Seigneur dog mindre net.»

Man er ikke alle ens, tænkte Jan Georg. Naar Jomfruen afviger saa langt fra den almindelige Dame, maa dette være Følgerne af en medfødt Gave til det ekstraordinære.

«Jomfru Woltmann, spiller det ydre en saa stor Rolle for os Mennesker, at man derudover skulde lade det indre Menneske agere i en Comedie?»

«Ved min Salighed det gjør —», hun hviskede det lidenskabelig.

«Ak, dydædle Jomfru, jeg har ei tænkt stort paa min ydre Person. Havde I ikkun talet til mig om det, der lever inde i Sjælen, om min indre

Person, da vilde I have truffet det rigtige. Jeg er nu engang sat paa Livets Revers, og jeg er bleven mindre net, som I siger. Kan I hjælpe mig dertil, dydelskende Jomfrue, at mine indre Øine skuer Livet lysere og mere blaat, da vil jeg takke Jer. Men dertil strækker ei en Jomfrues Magt.»

Janicke bøiede forsigtig Myrtegrenene tilside, saa hen mod Obersten og hans Damer og lagde sig derefter magelig tilbage i Stolen, vendt mod Jan Georg.

«Ja, at I føler Jer paa Livets Revers, vilde jeg ikke have troet! Jeg sætter megen Pris paa Eders Oprigtighed — saa meget, at jeg paa en Maade beundrer Eders skarpe Svar, medens jeg vilde indbilde Jer, at I evnede at blive en herlig Forfører. Troede tvertimod, at jeg havde været kvindeagtig rørende — ellers maaske ikke min sterke Side. Og her sidder jeg da med en taabelig Følelse af at have saaret en Seigneur uden Aarsag eller Nødvendighed. Jeg kunde jo ikke ane, at I var saa aparte paa Forførerens Gebet. Nu skjønner jeg ikke, hvorledes jeg kunde blande mig op i det, men enkelte Dage har man overflødig Aandens Kraft og megen Velvilje. Skade, Monsieur Stamann, at det hele var saa malplacé.»

Jan Georg havde forsøgt at reise sig, mens hun talte. Men Janicke Woltmann holdt ham igjen og lagde atter Haanden varsomt paa hans Arm. Ledet af en fremmed Magt flyttede han sig nærmere hen til hende. Han saa hendes høie, hvide

Barm bevæge sig bag det tunge, grønne Silkestof, han blev greben af en mægtig Lyst til at lægge Armen om den høie, bløde Kvindehals og kysse den.

Da lænede han sig tilbage i Armstolen og rettede paa Kjolekanterne.

«Eders Kjole er den Fremmedes, Monsieur Stamann; jeg mener, saadan Kjole bærer ei vore Seigneurer i Bergen. Derhjemme er Kjolerne trange og af slet Façon. Menneskene er ogsaa trange. Den Kjole der er net —»

«Synes I, Jomfru Woltmann?»

«Jeg synes, den er net, men lad os ikke tale om Kjoler. Lad os tale om Jer, Monsieur.»

«Nei, lad os tale om Kjoler!»

«Fy, Monsieur —»

«Ingenlunde, Madame, Jomfruer tale gjerne om deres kjære Ting.»

«Fy, han spotter!»

«Jeg vil sige Jer imod, Jomfru, det er alt. Dog ikke mere iaften.»

«Er I da saa sikker paa, vi mødes oftere?»

«Maaske vi mødes.»

«Vilde I nødigen møde mig endnu en Gang? Maaske vi tilslut vilde forstaa hinanden, naar vi fik tale ud, kives, trættes —»

Han saa lidt forbauset paa hende.

«Ja, Monsieur Stamann, vi maa mødes nok engang, og I vil faa at se, hvor vidunderlig vi kan tale om alt og ingenting.»

«Og hvor, Jomfru Woltmann?»

«I Bergen, min Fødeby. Jeg elsker Bergen, Nordens Dronning, glinsende Juvel i Danmarks Krone! Dog til sine Tider maa jeg forlade den — for Sangens Skyld; thi hjemme har vi nu ingen duelig Sangmester. Jeg elsker ogsaa Reiserne; jeg lever friere ude. Men har jeg saa tilbragt en Tid paa Reiser, da hænder det, at jeg længes til Bergen, til Faders Hus, til mine Bikuber. — Sætter I Pris paa Honning, Monsieur Stamann?»

«I enhver Form, Madame.»

«Og jeg længes hjem til mine Kjøreture; thi min Fader holder Heste og Karosser. Kort sagt, jeg længes til et rigt Hjems Hygge. Jeg nyder at være rig.»

«Ja, jeg er ikke rig,» sagde Jan Georg.

«I har dog Jert gode Salær, Monsieur, men jeg mener de Fattige — Fattigdommen maa dog fornedre — — den er dog en Last —»

Han gjorde atter Tegn til at ville reise sig.

«Jeg sætter ei Pris paa den megen Talen om Jers Rigdom —»

Janicke lo og viftede ham let over Ansigtet med sit Kniplingstørklæde; det duftede saa eget af Rosenvand.

«Jeg tiltror Jer store Ting, Monsieur Stamann. I bruger ei Tidens Sving og Omsvøb. I taler som en Mand. Trods Eders Paastand om, at I er sat paa Livets Revers, er jeg af den Mening, at I er en lystig Herre.»

Guds Død, tænkte Jan Georg, hun hyller sig heller ikke ind i Tidens Klædebond, skjønt dette ofte er luftigt nok. Hun vilde kunne friste selv de hellige Apostle.

Han bøiede sig hen mod hende og hviskede, halvt beruset af hendes varme Aande:

«Ja, Jomfru Janicke, I skal lære mig at kjende — som den lystige Seigneur. Jeg har blot ventet paa Jer for at kunne gaa over paa den anden — den lyse Side.»

Atter saa han den høie kvindehals, og denne Gang forsøgte han ikke at bekjæmpe Lysten, han kunde ikke bekjæmpe den — og han nærmede sig Janicke. Men hun veg til Side i det samme, som om hun var forberedt og havde ventet dette. Hun saa bebreidende paa ham og pegte mod Obersten. Men lige efter smilte hun og bad ham vælge de rette Vaaben en anden Gang.

Obersten var for optaget af sine Fortællinger til at merke den lille Bevægelse bag Myrten, og de ældre Jomfruer var for meget skræmt af Spøgerierne.

Ellers vilde de nok have holdt Ørene og Øinene aabne. Og de vilde have seet, at den unge Stamann om lidt røvede et virkeligt Kys fra den unge Jomfru Woltmann —

Saa hurtig var det gjort, dette ufattelige, at hun blev siddende stum og raadvild der og med usikre Øine, snart fæstede paa Gulvet og snart paa ham.

Han sad lige nær hende — rolig, som om slet ingenting var hændt:

«I, min dydædle Jomfru, fangede dog an med Kampen, og jeg, hendes skyldige Serviteur, har ikkun maattet fortsætte den og det med hendes egne elskelige Vaaben, og jeg har nu taget mit Bytte, som er Kampens og den seirendes Ret. Lad mig nu faa hendes Skjønheds Haand til Forsoning, paa det at denne hellige Stund og denne Strid kan være Indgangen til Venskabs lyse Tid og Freden mellem os. Ifald hun giver mig Haanden til saadant Pant, giver jeg hende til Gjengjæld mit røvede Bytte tilbage, hvorefter vi finalement intet kan bebreide os.»

Over dette lystige Forslag svandt Janickes Tvil, og hun lo saa hjertelig og høit, at Obersten kvak. Men de ældre Jomfruer kom Besvimelsen nær, saa forskrækket blev de; thi de var netop ved det spændende Punkt, hvor Gespenstet kom i Midnatstimen.

Men Janicke gav Jan Georg Haanden og forsikrede, at hun maatte tilgive ham, om end hun nødig vilde, men — Byttet maatte han beholde.

Hun tog hans Arm, og de gik ind i den røde Salon.

Og han bad om Selskabets Taushed. Han vilde, ligesom i de muntre Studenterdage, berette om de gode Herrer van Dit og van Dat.

— — — — — — — — — — — —

Det var sent, da Selskabet i straalende Humør forlod Kancellisekretærens gjestfrie Hjem i Breitestrasse. Baade de gamle og de unge Damer var enige i, at Seigneur Stamann var Aftenens Helt. Hans lystige Deklamationer, hans kostelige Fortællinger og de kvikke Sange til Citherens Klang var de reneste Perler for Selskabslivet.

Den rige Lüder var ikke fornøiet. Han syntes, han havde kjendt sig selv igjen i den rige og taabelige van Dit.

Og de unge Lübeckere ærgrede sig, da den fremmede Skriver fra Bremen førte den smilende Janicke til hendes Vogn.

Kancellisekretæren, som var fulgt med til Vognen, gjorde et svært Skrabud for Parret, hviskede saa til Janicke gjennem Vogndøren: «Paa Ære, Jomfru, min faderlige Velsignelse skal I tvende faa, naar saavidt kommer.» Saa lukkede han Vogndøren og gik op mod Huset.

*

Billedet af Janicke Woltmann afblegedes efterhaanden hos Jan Georg og udviskedes i det farveløse Dagligdagsliv. Spændingen over Synet af den høie Kvinde med det drømmende, dragende Blik, hun som syntes at tilhøre Fremtidens hundrede Aar, hun som kom med lokkende Sang, hun som reiste, da Glorien lyste som bedst, — Spændingen var borte.

Kancellisekretærens store rødmalede Træpult virkede saa velgjørende rolig, da han først var bleven rigtig kjendt med den. Den modtog ham hver Dag paa nøiagtig samme Klokkeslet. Og hver Dag til bestemte Tider ringede Kancellisekretæren efter bestemte Protokoller.

Hjemme hos Mutter Lents herskede den samme Nøiagtighed. Margretha aabnede Gadedøren for ham hver Dag til bestemt Tid. Maden stod færdig. Bestemte Retter paa bestemte Dage. Og ved Bordet blev der ikke talt stort. Han talte mest, for Margretha kunde ikke følge med, naar det bar ud paa Vidderne. Noget vagt, frygtsomt var kommen over hende siden en Dag, han havde omfavnet og kysset hende, og det af Glæde over hendes sunde Ungdom. Han merkede det bedst, naar de talte om Janicke Woltmann.

En god Dag fandt han ud, at det hele var ganske kjedeligt.

Efter en bedre Middag, naar Hvilen var sød i Mutter Lents' Kanapé, pleiede Drømme om et rigere og finere Liv at indfinde sig. Da stak Livslysten og sommetider Levelysten frem. Da kunde de ulmende Kræfter, som til daglig laa skjult, boble, koge og syde —, indtil han naaede den rødmalede Pult i Kancelliet. Der løb Kraften ud mellem de mugne Protokoller.

— — — — — — — — — — — —

Kancellisekretæren rykkede ualmindelig kraftig i Klokkestrengen paa en ganske ualmindelig Tid.

Jan Georg fandt Kancellisekretæren ifærd med at ordne Posten, som Betjenten netop havde bragt.

«Det er de nys anlangede Breve, Monsieur Stamann —,» Chefen lo med en Skjelm i Øiekrogen.

«Ja, Brevene — —,» sagde Jan Georg lidt usikker.

«Mellem Brevskaberne forefindes idag et Eksemplar af den violette eller blaa Kulør. Skriften er en Seigneurs. Brevet er fra Bergen, som I kan se af dette Segl fra vor høiædle Sekretær ved Hansekontoret, Anthon Ulrich Winckelmann. Brevet er til Jer, Monsieur.»

Jan Georg greb Papiret. Rigtignok boede hans Morbroder, Sinning, i Bergen, men den Sinningske Gren af Familjen lod sjelden høre fra sig. Han aabnede Brevet, løb igjennem det og læste Underskriften: Janicke Woltmann.

Kancellisekretæren smilte fremdeles.

«Brevet er fra min Onkel, Seigneur Sinning i Bergen,» han kom med Usandheden bestemt og greit, «og Onkel ønsker nu min Permission.»

«Ei, Monsieur, jeg vidste dog intet derom, at han haver Slægt udi vor Stad Bergen. Jeg troede, Brevet skrev sig fra en eller anden Skjønjomfru.»

«Det gefaller Hr. Kancellisekretæren at benytte spøgefulde Ord. Min Herre ved nok, at en ærbar Jomfru ei kan tilskrive en Seigneur først.»

«Ganske vist ei, men Brevet kunde jo være et forulykket Nummer af en Skriven, som forøvrigt havde Jers private Logi at løbe til. Jeg haver da feilet, og det gjør mig ondt, thi jeg saa gjerne Jers Forbindelse med den rige Jomfru Woltmann; hun havde et godt Øie til Jer. Og at Brevet var fra en Jomfru, kom mig fore, saasom det duftede af Rosenvand. Jers gamle Onkel dypper neppe Brevene i Rosenvand. Men Permissionen gives ham med Glæde i alle Fald og dertil en Anbefaling til Sekretær Winckelmann.»

Da Jan Georg forlod Kancelliet den Dag, var det ligesom han følte sig befriet og let efter en ond Drøm. Reise! Ordet sang og lokkede. Det sang om Frihed og Skjønhed, om et nyt Liv og om et rigere Virke for hans Aand og Kræfter. Han skulde forlade Kancellikontoret med dets hulslidte Gulv, hvor aandsarme Skrivere havde sat Merker efter hele sit Livsverk.

*

Høyvelbaarne og Velviise i Særdeleshed Høyagtbare Herre Jan Georg Stamann udi Lübeck!

Imedens Fader og Aleith, min Syster, ere ude at riide med deres Heste |: De tvende Kiere ere vel af Steed til Dahls-Gaardene :| sidder Sangerinden fra Lübeck og leer ad den konstriige Fortæller, og hvorfore ey berette Ham saadant vidunderligt Factum. Det fryeder dog, ey sandt?

Seer I, Monsieur Stamann, ieg haver den gandske For Middag været udi Staden at kjøbe nødvendige Ting til vort Kiøkken og endviidere til Huus Behov forskiellige Ting, og saa kom I mig da i Tankerne, saasom ieg gik og tænkte paa forgangne Dage; men saasom ieg derved spolerede Kiøbet |: at siige Smøer Kiøbet, thi Viinen havde ieg dog betalet og rettelig erholdet :| haver vor Koge Piege gaaet sig reent ud af det gode Lune. Er hun ogsaa desformedelst geraadet i stoer Kniibe med Madens Forrettelse. Saa, for ey at vække Faders Vrede |: thi for ham er een Feyl i Maden at ligne med Raseriets Pirrelse :| haver ieg selv maattet anstille Bereyninger i Koge Konst og derved stillet den truende Storm, idet ieg haver lavet een Ret, hvori Smøeret ey kom fore, hvilken smagede min Fader aller høyest vidunderligt, sær siden ieg haver kaldet bemeldte Ret ved et francøsisk Naun. Under Madens Sammensættelse faldt mit Øye paa een liiden Steen Krukke i Kiøkken Fønsteret, og erindrende Jers gode Smag for Honning, hvorom I meldte mig i Lübeck, kom saadant mig fore, at sende Jer een liiden Honning-Krukke med første Skiib, som seylede til Lübeck. At man kand forsøede Liivet for een Ven, er godt at tænke paa, sær siden Mennesker og Samvittigheden beskylder tidt for Intet nyttigt at bestille. Men hveer Honning Stund, man haver paa Jorden, maae jo nok betales, og I maae desformedelst sende mig Eders Fortællinger om den riige Van Dit og den tappere

Van Dat samt liige konstriige Beretninger, som I gav til Bedste udi det store Lav hos Kantzelli-secretairen, og hvorved I udi saadant fornemt Compagnie hentede adskillige Laurer. Ja, Monsieur Stamann, ieg var i slet Humeur hin Aften i Lübeck, og I var med eller uden Viidende og Vilie lidt brusque i Eders ellers aparte Galantitet, men saa kom I overraskende med Eders henførende Fortællinger |: ieg veed ey hvilken der var bedst :| de vare helt magnifique, og om ieg kommer udi nok saa sort Humeur anstundende Tiider, troer ieg, at de deilige Fortællinger om Van Dit og Van Dat vil bringe frem min Latter. Føeler I ey selv een dyb Plaisir, naar I haver skildret desliige Figurer. Ak, saadant er jo dog een Formue værd. Skade dog, at man ey kand giøre dend Slags Leverantz i Penge. Ieg fik ey takke pent nok for Fortællingerne, ieg haaeber dog, at I begrieber, at ieg var henrykket over dem.

Monsieur Stamann, ieg begynder at troe paa, at Reyse-Venskaber kand holde, om de ey forsømmes altfor skammeligen |: og da holder saa men ingen Ven Skaber :| og vi haver giort een værdig Begyndelse, som fortiener een Fortsættelse. Er I ey eenig herudi? Menneskene ere saa heelt anderleedes store der ude langt fra Hiemmet. Hvorfore taber man saa meeget ved Liivet i Staden?

Monsieur Stamann, haver I aldrig tænkt paa at giæste vort Land og Bergen? Ieg beder Eder at tage hid op. Kommer I hid op, da skal I faa

nok een Dunk med Honning, dend I satte Priis paa udi enhver Form. Men om I ikke kommer, da faar I ingen til Straf. Hvorfore skulde I egentlig undslaae og modstaae trængende Invitation fra een Veninde, som saa gierne vil see Eder igien; og I kand nok begriebe, at vi maatte faae det overdaaedigt.

Vær Han nu rigtig bliid igien, og haver Han Lyst dertil, saa skriv een Epistel til Eders Veninde,

Eders

Janicke Woltmann.

Bergen dend 7 VIIIbris 1749.

REISEN TIL BERGEN. EN AFTEN I ENGELGAARDENS OG SØSTERGAARDENS FÆLLES SCHØTSTUE.

Saa langt hans Øie naar, vugger Nordhavets Bølger i ensformig Takt. Dybblaa fra Grunden, blaa, lysere, lyst indtil det grønne, der hvor de hæver sig og sætter hvid Kam med sagte Sus. Ikke en Lyd uden Skumskavlernes, hver Gang de bryder i hvidt og grønt. En og anden Gang stryger Maager over Skuden, hvide i Brystet som Skumskavlerne.

Dækshyttens Døre blev oplukkede af to barkede Næver. Saa hev Skuden paa sig, og Næverne tabte Taget. Et nyt Tag — — og Skipper Kohtes fede, rødbrune Ansigt aabenbarede sig. Den steile Trappe hørte Fanden til, pleiede han at sige, helst naar han kom fra Land med Blyhat og ustø Ben. Da kunde det hænde, Skipperen trillede ned Trappen; og Baadsmanden maatte staa klar til Fortøining.

Skipper Kohte satte sig paa en Taugkveil ved Hyttedøren og saa prøvende paa Jan Georg, som om han var i Tvil. Skal den Karl takseres for en «Bremer-Titling» eller en «Fin-Hollænder», tænkte Skipperen. Kohte pleiede at inddele Menneskene i Grupper og sortere dem som Stokfisk. Og en «Fin-Hollænder» er en god Sort og større end en «Bremer-Titling». Selv kaldte han sig «Lobben», det er den største af alle og den groveste i Fisken. Og Baadsmanden hed «Alminde-lig-Hollænder» i godt Veir med fin Bris, men «Samfæng» og «Udskud» i Ruskveir — eller naar han havde keget i Skipperflasken.

En diger Pris Tobak blev optaget af Skipperens svære Messingdaase. Og efterat de tabte Smuler var børstede af Halsdugen, vendte han betænksomt de plirende Øine mod det høie blaa, som om han vilde hente ned en Dybsindighed fra oven.

«Monsieur Stamann agter sig til Bergen, kan tænke det, for Bergen er en pragtfuld Havn. Har været der mange Gange, tyve Gange og flere til.»

Jan Georg syntes, der var Stil i Kohtes Krop. Den brændevinsglinsende Næse lyste som en Karfunkel, halvt gjemt mellem de røde, struttende Kinder. Næverne var ogsaa lubne og røde, og de korte Ben stak ud fra Kroppen som to tykke Træstubber.

«Jeg misunder Jer, Skipper Kohte! Ei Jers gemytlige Figur, men Jers mange Reiser til Bergen.

Jeg gad gjerne seile ofte med «Svanen», rigtig ofte; thi i Bergen bor en Jomfru, som jeg gjerne ser — ikke én Gang men tyve Gange og flere til. Kjender I Jomfru Woltmann af Navn?»

Skipperen trak et rødtærnet Lommetørklæde af overnaturlig Størrelse frem fra den klaffeløse Lomme og behandlede Karfunkelen.

«Nei. Kjender overhovedet ingen Jomfruer. Men er hun Datter af den rige Woltmann, da kunde det nok hænde, at Monsieur ei gjorde Reisen omsonst, saa han foruden Jomfruen ogsaa annammede en god Avance. Forøvrigt vil den gamle Achtein Rosentræder, som er itzig Forstander ved Kontoret kunne give ham forønsket Besked om Jomfruen; thi Achtein Rosentræder kjender Fruentimmerne i den ganske Stad, sær naar de siger sig at være Jomfruer. Han kommer gemenligen ombord i Skuderne for at hente Tyskebrevene, saa Monsieur vil lettelig faa ham i Tale. — I ser mig forresten, Monsieur, ud til at være den rette Karl til Jomfruers Vederkvægelse, og ifald jeg ei ser skjævt med mine gamle Skipperøine, saa er I ogsaa den rette Karl ved Vinkruset. Jeg giver Jer saadan Attest, for jeg er gamle Skipper Kohte, Lobben mellem Bergenfarerne, og jeg haver seet mange Karle efter i Sømmerne i mine otte og femti Aar. Kom han kun med, Monsieur Stamann, under Dæk, at han kan fornemme vor Vin ombord. I vil finde en god Drikkebroder i Hytten.

Achtein: Embedsmand paa Tyskebryggen.

Harmen Meyer, den Knægt. En god Karl er han og godt kjendt i Bergen, hvor han tjener som Gesel paa salig Schlüters Stue i Søstergaarden.»

Med et fast Tag i Dørstokken begyndte Skipperen den besværlige Nedstigning. Halvt i Trappen blev han staaende:

«Ei, paa min Ære, Monsieur, kom han kun herned og han vil faa udstrøget af Panden de Rynker, han sætter; thi Livet sees lysere gjennem et godt Glas Vin.»

Hvorfor ikke se det lysere, tænkte Jan Georg, og saa fulgte han forsigtig Skipperen ned den mørke Trappe.

Rormanden saa efter dem og spyttede en Skraa ud i Kjølvandet.

Og Jan Georg og Harmen Meyer og Skipper Kohte drak. Og Jan Georg saa Livet lyst.

— — — Saa var det en Dag, Seiladsens fjortende.

Matroserne var kaldt sammen for at skaffe, og Skipperen med Jan Georg og Harmen Meyer sad i Hytten og saa Livet lyst. Det var efter Middag, da Vinkanden var gaaet rundt for anden Gang.

«Skipper, Skipper!» En Matros raabte ned fra Dækket.

«Skipper — — Norge!»

Der blev stille i Hytten. Jan Georg skubbede Vinkanden bort, sprang paa Dæk og stillede sig agter ved Rælingen.

Gesel: Arbeidsformand. Stue: Handelseiendom.

Langt ude saaes over styrbord fine, blaa Striber, takkede foroven. Saa blaa var de, at de næsten løb sammen med Luften. Tydeligere blev de — — Og han saa og saa — — stirrede og længtede, vilde ikke tro, at det var Norges Fjelde. Han kunde ikke forstaa, at Landet — de blaalige Fjelde med gylden Sne, som steg af Havet, som trylledes frem mellem Skumskavlerne, som gled over fra Anelser til sollyse Strande — at dette var Norge.

End tydeligere blev Landet — — født af Havet og vasket i Havraaken.

*

Det var allerede Kveld, da Bremerskuden kastede Anker paa Vaagen.

Mange Folk var strømmede ned til Bryggerne, hvorfra de roede ud til Skuden i svære, klodsede Baade. Snart var Bryggegasterne ombord, og der blev en hilsen velkommen og en spørgen efter nyt hjemmefra, som aldrig vilde tage Ende.

Foran ham laa Kontorets lange, sorte Masse med spidse Gavler stikkende af mod Fjeldet. En og anden Gang gik et Lygtelys, ført af usynlige Hænder, over Bryggerne og forsvandt i den mørke Husmasse. Over paa den anden Side af Vaagen maatte Byen ligge. Her var talrige Lys fra Vinduerne; og Støi fra Gaden kunde tydelig høres. Hvor boede Janicke Woltmann?

Vaagen: Bergens Havn.

Et Skulderslag fra Harmen Meyer —

«Baaden er klar! Jeg tænker, Monsieur Stamann gjør bedst i at sove paa min Kleve inat, om han vil tage tiltakke med Geselkleven i Søstergaarden. Det bliver haardt for Fremmedfolk at finde Herberge i Staden. Naar vi kommer tillands, skal jeg sørge for Levemaade og et Krus Rostockerøl i Schøtstuen; thi efter gammel Skik paa Bryggen maa Gaardenes Folk give tre Dages Gjesteplads i Gildestuen.

Mens de roede mod Land, fortalte Harmen Meyer om Kontoret og dets Gaarde.

«Ser I, Kontoret er den store Bydel ret forud, som fra Oldtids Dage haver tilhørt de erbare vendiske Hansestæder. Dette Strøg af Staden er bygget udi saakaldte Gaarde, hvilke ere lange Husrækker, i Regelen tvende om et fælles Stræde, som løbe fra Bryggerne ved Havnen til Øvregaden. I hver Gaard findes adskillige Stuer eller Kjøbmandshandlinger, hvilke ere bestaaende af Kontorer, Pakhuse, Boder, Lofter, Lem og Kjeldere. Derhos haver gemenligen hver Gaard en Schøtstue, hvilken er en stor Gildestue, hvor Gaardens Geseller og Drenge holder Ovn og Madlag fra Mortensdags Tider til Vaarmaaned. Saa formærker I ogsaa, Monsieur, et stort Hus midt i Kontorets Gavlrække til Havnen. Det er den saa kaldte Kjøbmandsstue, hvor de hansestædiske Embedsmænd residerer, og hvorunder Kontorets Vinstue er beliggende.»

Klever: Soverummene paa Tyskebryggen.

Baaden lagde til Bryggen, og Reisekisterne blev trukne iland og satte ind i Sjøboden.

Maanen var just bleven fri de drivende Skydotter og løb ind i et stort aabent Rum. Hele Kontoret laa lysere og klarere, mens de lange Vippebommer stak op mod Natteluften som mægtige Pegefingre.

«Her er Søstergaarden, Monsieur Stamann, tag nu fat i mit Kjoleskjød, thi nu bliver det mørkt!»

Gjennem en lang mørk Gang tumlede Jan Georg mellem Sildetønder og Svalstolper afsted med fast Tag i Harmen Meyers Kjole. Lodset frem af en svag Lysning i det fjerne gik de opover. Endelig stod de ved Lyset. En gammel Lygte hang ved Trappeopgangen til Schøtstuen. Det var «Bungen», Lygten med de bevægelige Skibe, som sattes i Fart af Varmen og kastede Skyggebilleder paa de oljede Papirruder. Saapas Lys stjal sig ud, at Schøtstutrappen med det udskaarne Gelænder kunde sees.

Harmen Meyer lukkede op.

Tobaksrøg, passende blandet med Røgen fra den sprukne Bilæggerovn, fyldte Rummet. I Halvlyset fra den blankpudsede Messingkrone dukkede efterhaanden frem en Mængde Folk, som var bænkede langs Væggene om Langborde. De drak og skraalede i Munden paa hinanden. Og for ligesom at gjøre Billedet endnu uroligere viftede de halvt udbrændte Kronelys i Lufttrækket og kastede flimrende Gjenskin tilbage fra de smaa buklede

Blyruder. Kannestohlen, det store runde Bord under Huskronen, stod vel besat med Tinstøb og Krus, som Stuedrengene bar rundt til Gjesterne.

«God Aften i Stuen,» sagde Harmen Meyer. Skraalet tog af. Og flere af Gjesterne reiste sig for at se, hvem der kom saa sildig til Stuen.

«Det er Harmen Meyer,» raabte de, «velkommen fra Bremen!» Saa tog Støien til igjen.

Da slog Oldgesellen, Cordt Neubursch, Knytnæven i Bordet, saa Krusene og Tinstøbene hoppede omkring, mens en Brændevinskrukke, som tronede foran Oldgesellen, gjorde Hoppet høiere, faldt over Bordkanten og sloges i Stykker mod Stengulvet.

«Hvem for Dekeren gjør det Bestyr i Stuen!» Oldgesellen reiste sig fra Bænken og saa med fordrukne Øine omkring blandt Gjesterne. «Naa? Jeg, Oldgesellen Cort Neubursch, spørger, om Fremmedfolk er kommen til Gaarden.»

«God og velsignet Aften i Schøttingen, Cordt Oldgesel! Det er mig, din Ven Harmen Meyer. Og her er Monsieur Stamann fra Bremen. Han forlanger Gjestebænk i Stuen ikveld, som Skik har været fra gammel Tid.»

«Hm, saa det er Harmen Meyer. Velkommen igjen fra Bremen. Sæt dig ned og smag paa Øllet, Harmen; for dig er der altid et fuldt Krus at faa hos Naboerne i Engelgaarden; thi det er Engelgerderne, som giver Friøllet denne Gang.»

«Ja, vi giver Friøllet,» raabte Gesellerne fra Engelgaarden.

«Jeg siger Jer,» fortsatte Oldgesellen, «at Harmen Meyer er min Mand. Men, Harmen, hvem er den Nykommer, du har med dig i Stuen? Hid med ham! Ei, han haver Silkevest og kostbare Hoser! Og en Kjole med brede Klaffer og Paryk af den nye Skabelon! Jeg takserer ham for 200 Rigsdaler udi Klædedragten, og den, der kjøber, skal faa Manden med paa Kjøbet. Kom, Jungens, saadanne fornemme Nykommers ere sjeldne Varer.»

«Mit Navn er Jan Georg Stamann. Jeg er fra Bremen og besøger min Onkel, Sinning, i Solegaarden. Og jeg forlanger kun som Harmen Meyer et Gjestekrus i Stuen.»

«Sla' mi de Deker! Jeg giver ham en god Dag og intet Krus, om han saa haver selve Kong David til Onkel. Her paa Kontoret er ingen Persons Anseelse, naar Friøllet drikkes i Schøttingen. Hvorledes gik det salig Husbond Schrøder?»

«Ja, hvorledes gik det salig Schrøder,» raabte flere.

«Ikkun maadeligt. Da Friøllet blev drukket holder jeg med disse mine to Hænder et Fad rygende Kjød frem til Gjesterne. Netop som Fadet kom paa Kannestohlen, hvad saa, Jungens? Saa vil salig Schrøder nappe mig et Stykke Kjød af Fadet. Finger ut de Fat, sagde jeg.»

Junge: Arbeider paa Tyskebryggen.

«Saaledes berettede Jost van Grevesmühle den Historie dog ei,» afbrød en af Gesellerne, «Jost van Mühle hørte Jer raabe Finger ut de Fat, men lagde til, at saadant Raab ikkun skeede for at vare Husbonden, at han ei skulde brænde Fingrene.»

«Jost var en Karnalje, ifald han levede, skulde han faa en Ulykke!»

En Stemme fra Geselbænken: «Ja, du er Dekeren til Karl, Cordt Neuenburschen!»

Cordt dunkede i Bordet med en Spegeknok: «Stille i Schøttingen, Rakkerjungens! Og Skaal skal være for Harmen Meyer og for hans Vindbeutel fra Bremen.» Atter faldt Spegeknoken paa Bordet, saa Drikkestøbene skjalv.

Sligt Selskab havde Jan Georg aldrig været i, men han viste hverken Forundring eller daarlige Miner. Mens Gesellerne og Jungerne lavede Vitser om hans fine Klær, sad han stille ved Tapperens Side og drak Krus efter Krus. Efter hvert som Kruset tømtes, kom Janicke ham nærmere. Hun talte til ham blødt og hviskende. Han kjendte Duften af hendes Rosenvand. Og han følte en mægtig Lyst, som aldrig før, til at eie denne Kvinde. Han vilde og maatte have hende, kunde ikke leve uden Janicke. Og kneb det, vilde han udøve Magten, den han altid havde havt over Kvinderne. Han skulde bøie hende under sin Vilje, — som han nu bøiede de drukne Gaster — —

Nogle Tinstøb faldt klirrende til Gulvet, da

Jan Georg kravlede op paa Kannestohlen. Der talte han om Kontorets gyldne Dage og smurte saa tykt paa, at de omtaagede Kraftkarle blev ganske rørt. Oldgesellens Øine duggedes; saaledes havde ingen talt tilforn i Schøttingen om de trende erbare Stæders udødelige Hæder. Og da Jan Georg steg ned fra Kannestohlen, greb Jungerne ham og bar ham rundt i Stuen under kraftige Leveraab, mens Gesellerne bandte paa, at en Karl med slige Talegaver ikke havde vist sig paa Kontoret siden salig Oldermand Schlüters Tid.

Stemningen var nu høiere end nogensinde. Bilæggerovnen rødglødede, og de drukne Gaster gav Ovnen intet efter i samme Farvetone. Nye Lys i Huskronen tydede paa, at Gildet skulde vare endnu et Stykke udover Natten. Mad bødes rundt. Saltet Sild i store Lerfade og dertil Kringler. Enkelte af Gasterne havde faaet Terninger og Bretspil frem til stor Morro for Gesellerne paa Sidebænken. Skjulte af Bilæggeren sendte de Sildehoder og Benrusk hen mod Spillerne. Ifald det traf, vakte det Jubel paa Geselbænken. Størst Lykke gjorde et afgnavet Spegelaar, da det susende strøg over Bilæggeren og dalede ned paa et Bretspil, hvis Terninger fløi hen mod Oldgesellen.

Han sov den blideste Søvn med Armene om Bænketræet; derfor kunde Jungerne spille Terning, som var forbudt i Schøttingen. Ikveld havde en Junge, for ligesom at betegne Oldgesellens udspilte

Rolle, tildækket hans skaldede Hode med et stort rødt Lommetørklæde.

Da Spegeknoken gjorde Ende paa Spillet, og Terningerne fløi bort, fik Gesellerne Øie paa den gamle. «Lad os holde Scherz med Oldgesellen,» foreslog en Gesel fra Engelgaardsbænken, «naar han er vækket, som Skik har været i Schøttingen, skal han ud med sine lystige Beretninger.» Derpaa fjernede en Gesel forsigtig Tørklædet. Et Talglys blev nedtaget af Huskronen og sat i en Stikstage i Væggen over Gamlingens Hode. Ved en rask Bevægelse blev Stagen vrid om, hvorpaa Talgen taktfast dryppede ned paa Oldgesellens skaldede Isse. Endnu nogle Draaber — — og Gamlingen skvat op. Saa langt fra at tage Spøgen ilde op syntes han snarere at more sig over den gamle Vækkemethode. Et Krus Øl og en Spegesild satte ham snart i den rette Stemning, og da Kridtpiben var bleven ladet med karvet Skraatobak og tilbørlig tændt, mens gulgraa Røgskyer steg op mod Huskronen, da havde Oldgesellen intet imod at levere en lystig Fortælling.

«Hvad jeg vil berette om, Jungens, det er om hin uforglemmelige Gang, da den rige Carsten Woltmann var Nykommer, og vi spillede med ham den bedste «Skorsteinsfegen», som nogensinde er bleven spillet i den gode Gaard Dramshuusen. Saadanne Spil var høit i Ære i Fædrenes berømmelige Tid, men sidenhen blev de forbudne paa de erbare Stæders Befalinger, saa man desaarsage

maatte fare varsomt frem, at Kjøbmændene ikke fik Næsen udi Spillene. Carsten Woltmann var netop kommen fra Bremen og lignede hin Karl, Harmen Meyer har med sig. Fine Klæder, Silkevest og ny Paryk. Og just derfor befalede Gesellerne, at han, som Skik havde været fra Fædrenes Tid, skulde prøves udi godt Spil, førend han blev at anse for en lovlig Junge ved Kontoret.

Skorstenen, som var en god Egetønde fra Bødker Jeppe i Smuget, blev udlagt paa det aabne Stræde søndenfor Dramshuusen, saaledes som den Del af Kontoret var funderet før hin ulykkelige Fredag, da Herren i sin Vrede lod Staden brænde i Anno 2. Der stak vi Vindbeutelen udi Tønden, paa det at han med Bagen først skulde krybe ind den ene Vei og ud den anden. Donnerwetter nok engang, Jungens, hvilket Leven! Ind kom han men gudbedre ikke ud; thi han sad klemt i Tønden, som en Fisk i Fiskeskruen. Ud den ene Vei stak hans lange Ben i Silkehoser og hans Arme, ud den anden Vei keg Bagen frem i Fløielsbukse, medens Hovedet og Kroppen stod krøget fast i Tøndebugen. Saa keg Jochen Gesel hos Gerdes og Brandanus hos Neddermann ind Spunshullet og forsikrede, at Herremandens Øine stod ham en Tomme ud af Øienhullerne, hvorudover vel enkelte mente, at man kunde forjage ham Veiret, men Lubbert hos Eden raabte ind Spunsen, at en Herremand med fin Karosse ogsaa maatte ud at kjøre. Alt

imedens bad Carsten Woltmann til Vorherre og Gesellerne, at de maatte tage Bittingen af Tønden, om de ei vilde myrde et uskyldigt Menneske, men Lubbert giver Herremanden et Stød paa Tønden, som rullede ned mod Bryggen. Der tog Kjøbmændene Bittingen af. Og Lubbert fik af Husbonden 20 Slag Oksepeis over Kannestohlen. Men tror I ikke, Carsten Woltmann var stormodig Dagen efter! Jeg formerkede udi Ildhuset, at Knegten stak et stort Stykke Smør under Hatten. Saa siger jeg, Carsten, siger jeg, kom hid at faa en Besked, at du kan fly med den over til Nabo Warnecken. Alt imedens lod jeg ham blive staaende nær mig ved Ilden og trak Beskeden saadan ud, at Smørret omsider i sin Smeltelse randt ham ned Kinderne. Ei, din Gavtyv, saa han vil stikke af med Smørret! Men den Knegt, den Tyvekarl har stukket af med adskilligt Smør sidenhen, Gud tilgive ham. Medens jeg ikkun er bleven Oldgesel paa Kontoret, sidder han nu som en af de rigeste Karle i Staden. Men jeg siger Jer, Jungens, at Nordfarerne har betalt hans Heste og Karosser; thi Carsten Woltmann havde ikke været den han er, ifald han ikke havde sat gode Blykager under Kjøbelodderne og filet sine 6 Pund af Sælgelodderne.»

En Lattersalve fra Jungerne paafulgte, og Gesellerne raabte et Leve for Neuenburschen. Men Tapperen havde fyldt Jan Georgs Krus den hele Tid, og Jan Georg havde drukket.

Og jo mere han havde drukket, desto tyde-

ligere var Janicke traadt frem for ham. Han syntes, de store Øine saa med Foragt paa Seigneuren, som sad der med Haanden i Klaffelommen uden at forsvare hendes Fader.

Saa sprang han op fra Bænken, kastede Parykken paa Kannestohlen og gik mod Oldgesellen. Der blev stille i Stuen.

«Tag Jer iagt, Gamle! Naar Haaret er hvidt, burde Verden have lært ham, at det er syndigt og strafbart at skjemte med en hæderlig Mands Navn. Ustraffet skal I ikke fare med usand Tale om Carsten Woltmann!»

Oldgesellen langede nu ud med sin svære luffeagtige Næve. Jan Georg greb ham om Armen, førte ham mod Væggen og slap ikke Taget, før nogle Geseller tog den gamles Parti med Hug og Slag.

Jan Georg trak Paradekaarden og stillede sig med Ryggen til Kannestohlen. Og enhver af Gasterne tog nu, hvad der laa nærmest som Kastevaaben. Silderusk, Tinskeer, Æg, Tobaksskraaer fløi Jan Georg om Ørene, og det nyttede ikke, at Harmen Meyer forsøgte Mægling. Endelig fik Gesellerne gribe ham bagfra og gjøre en Ende paa Legen ved at kaste ham ud Vinduet. Heldigvis var der ikke Mandshøide i Faldet, og Nysneen tog af for Stødet.

— — Harmen Meyer gav Jan Georg den bedste Seng paa sin Kleve, men det hjalp ikke stort paa Søvnen. Længe laa Jan Georg og stir-

rede paa de underlige Roser og Snirkler, som med skrigende Farver i Slangebugtninger slyngede sig over Bjælkevæggene. Sommetider syntes han, Tegningerne blev levendė og forvandlede sig til Djævlehoder. De gren og lo. Sommetider stak Oldgesellens fordrukne Ansigt frem af Snirklerne, indtil Roserne blev dunklere og vagere. Og frem traadte Janicke Woltmanns store, sorte Øine. Mildt stirrede de paa ham. Saa sang hun, sang nærmere, hviskede i hans Øre. Og Jan Georg Stamann fra Bremen sov sin første Nat i Janickes By.

PAA HARMEN MEYERS KLEVE. ACHTEIN ROSENTRÆDER OG SEKRETÆR WINCKELMANN.

Han aabnede Klevevinduet. Dette var Janickes By. Og hans. Denne Vintermorgen var Solen hans. Han havde ofte seet en Sol, som de andre Mennesker eiede. Den havde ikke naaet ind til hans røde Pult, den tilhørte Kancellisekretæren og de andre lykkelige. Idag kunde han se sin Sol lige i Øiet.

«Hei, Harmen Meyer, I flittige Sjæl, kan I se Solen lige i Øiet?»

Harmen Meyer rodede i Krogskabet og plirede med Øinene:

«Kan I se Solen i Øiet, Monsieur, saa er I ogsaa Karl for at træde denne Traad i min Naal; thi jeg haver forloret en Bukseknap og søger omsonst at naale min Traad.»

Harmen Meyer satte sig bort paa Klevebænken for at sy Knap i Buksen.

Det kunde være Morro at høre, hvad en slig Karl som Harmen Meyer mente om Kvinderne.

«I er en velbetænkt Mand, Harmen Meyer, og Karl for Jers Hat. Kan I nu give mig Svar paa et Spørgsmaal. Dersom en Jomfru, boende i et fremmed Land, sender Jer et Brev, hvori hun siger, at hun gjerne ser Jer komme til dette fremmede Land, mener hun noget med saadant Ønske, eller mener hun slet ingen Ting? Husk, Reisen er lang og ingen Leg, thi det er midt paa Vinteren.»

Harmen Meyer havde lagt Buksen fra sig paa Klevebænken. Med alvorligt Ansigt stirrede han frem for sig.

«I spørger om Fruentimmerne, Monsieur Stamann, eller rettere om Jomfruerne; thi Jomfruer og Fruentimmer ere vel høist forskjellige Ting. Men udi enkelte Sager ere dog, efter min ringe Mening, alle lige hinanden, hvadenten de ere det ene eller andet. Per Eksempel anbelangende Jert Spørgsmaal, Monsieur, saa vil jeg ikkun svare, at jeg, saavidt jeg kjender Kvinderne, tør bande paa, at de mener det alvorligen, naar de ønsker sig noget. Og slige Ønsker ere, hos Jomfruerne i Besynderlighed, gemenligen et anstændigt Mandfolk eller et anstændigt Stykke Klæde.»

Jan Georg lukkede flere Vinduer op. Den friske skarpe Vinterluft fyldte Kleven, den eggede — og han følte sig sterkere end nogensinde. Nu var han sig selv igjen. Jan Georg Stamann

fra Bremen. Og det blaa Brev — Janickes Brev — laa vel forvaret bag i Kjolelommen.

«Hei, Harmen Meyer, hid med Jers Næve, her er en god Rigsdaler for Jers nette Svar. Og hjælp mig saa at sætte min Paryk, jeg gidder nu se mig om paa Kontoret og finde den gamle Achtein Rosentræder. Den Herre skal efter Skipper Kohtes sigende kjende fast den halve Stad, og saadan Brønd maa jeg dog pumpe for adskillig Visdom anbelangende min Jomfru og hendes høiagtbare Fader.»

*

«Skipperen har Forretninger,» sagde Baadsmanden og pegede agterover.

Der agter i Svanens Kahyt sad Skipper Kohte og drak hollandsk Brændevin med gamle Achtein Rosentræder. Som Fragtherre ved Hansekontoret var det Rosentræders Sag at sørge for Tyskeposten, en Opgave han løste med megen Nøiagtighed. Om det var Forretningerne med Tyskeposten eller de dermed forbundne Drammer med Skipperne, som i timevis holdt Achteinen fangen i Skudernes Kahytter, det er ikke godt at vide. Folk sagde, det var Drammerne; men det er ikke værd at tro alt, hvad Folk siger. Folk siger saameget.

Paa Kahytsbordet herskede den største Uorden. Brevpakker, Opgjørsbøger for Handelsstuerne og Fragtklareringer laa om hverandre i Krans rundt den hollandske Brændevinskrukke, hvis dominerende

Plads midt paa Bordet tydede paa, at den var Centrum i Forretningerne.

Da Jan Georg traadte ind i Hytten, tog Skipper Kohte vel imod, som Skippere pleier. Først gav Kohte et rigtig godt Haandtryk. Saa en Undskyldning for, at hun ikke var saa ren og spulet, som hun burde være, for man havde losset og ventede Varer fra Land. Dertil et venligt Tegn til at tage Plads paa Kisten ved Bordenden — og et lunt Blik i Retning af den bredbugede hollandske Krukke. Om han ønskede Mad? Om han hellere vilde have en engelsk Snaps istedetfor den hollandske?

«Vi har mange Slags Nationer ombord, Monsieur Stamann. Og det til og med tyve Aars gamle Knegte, som har hængt støt og godt i Hyttegangen, for Krogene har været musede og Kurvekarmene høie. Skal det være en Engelskmand, Monsieur, eller en Hollænder?»

Achtein Rosentræder lod, som om han ikke bemerkede den unge Bremerherre, skjønt den gamle keg op fra Brevpakkerne, ret som det var.

«Ja, dette er Seigneur Stamann, og dette er Achtein Rosentræder,» forestillede Kohte.

Achteinen gren: «Eines ehrsamen Kopmanns velbestaltede Achtein Meisterman, Fragtherre og Vorwæser ved det løblige hansestædiske Kontor og Handelsforvalter udi Enhjørningen! Kan den Fandens Skipper dog aldrig erindre sig Formerne!»

Musede: tilbundne.

Dette var en underlig gammel en, syntes Jan Georg. Kohte keg paa Achteinen, nikkede og lo lunt, som om han vilde sige: slig er den gamle Knegt, men en god Karl er han alligevel.

Rosentræder rodede i Papirhaugen og nippede flittig til Hollænderen. Jan Georg betragtede den gule, tørre og magre Achtein.

«Hvad Dekeren glaner han efter,» slap det løs, «ønsker den unge Herre noget?»

«Min skyldigste Respekt, Hrr — ja, hav mig pardonneret, jeg erindrer ikke Formerne —»

«Gaa Pokker ivold!»

«Tak.»

«Det er ikke noget at takke for.»

Skipper Kohte saa ikke det mindste forundret ud, for han kjendte Rosentræders Mistænksomhed overfor al Ungdom. Rosentræder hadede Ungdommen lige fra Gadegutterne til de rige Borgersønner, — ikke fordi de var unge, men fordi de var, syntes han, saa meget værre end i gamle Dage. Men kom Achteinen i det rette Selskab, var han munter nok. Helst naar han var sammen med de to Hjertevenner, Sekretær Winckelmann og Onkel Sinning eller med Henchemoster og Maren Faster, de to gamle Veninder, som boede hos Sinning.

Jan Georg betragtede fremdeles den ublide Gamle: Et Ansigt af Træ, smalt, med krum Næse og nedtrukne Mundviger. Huden var gusten og gul som Parykken. Men midt i alt det skrumpede

gule stod to smaa levende Øine, som fortalte om en skjult Ungdomskraft i det gamle Skal. Hans Klær var af nyeste og fineste Stof men af en længst forsvunden Mode.

«Tal til Achteinen om Jers Oldefaders Tid,» hviskede Kohte, «jo længere i seiler agterover desto bedre. Smør paa og rak ned paa alt, hvad nyt er, og I faar Vind i Seilene paa den gamle Skude.»

Saa hændte det, ganske tilfældig, at den unge Bremerherre begyndte at tale om sin Onkel, Sinning, og fra Sinning gik Talen over til Bedsteforældrenes høilovede Tid. Da tøede Rosentræder op, blev venlig og meddelsom, og Jan Georg fik vide meget mere, end han havde ventet: om Woltmanns Omgang, sære Vaner, Formuesomstændigheder og Arbeidstid, om Janickes Musik og Herretække. «Men den Jomfru er ikke noget for Jer,» sluttede Achteinen, «thi man siger i Staden, at hun er halvveis trolovet med Jers Fætter, den unge Sinning.» Derefter blev der ikke talt mere om Woltmanns.

Skipper Kohte var stolt over Virkningerne af det gode Raad. Aldrig havde han seet Achteinen i sligt Perlehumør, og det til og med i Samtale med en fremmed ung Mand, og til og med mens Tyskeposten laa uordnet paa Hyttebordet. Hvad vilde Kjøbmændene sige, som ventede Brevskaber. Hvad vilde Sekretær Winckelmann sige. Nu havde «Svanen» ligget femten Timer i Havn.

*

Anthon Ulrich Winckelmann var det hanseatiske Kontors høieste Embedsmand og dannede sammen med Achtein Rosentræder og Neuenkirchen det kontorske Raad eller, som det hed fra gammel Tid, Ein ehrsamer Kaufmann. Men dette Raad og hele Hansehandelen i Bergen var forøvrigt paa denne Tid nærmest en Karikatur af det gamle Kontor. Thi af dettes 60 Handelsstuer var allerede de 53 udtraadt af Forbundet og eiedes nu af Byens tyskfødte Borgere. Ikkedestomindre holdt Raadet sine Møder i Kjøbmandshuset, som om det var i Middelalderens gyldne Handelstid.

— — — — — — — — — — — —

Oppe i Kjøbmandsstuens store Sal drev Sekretæren frem og tilbage. Sommetider keg han ud Døren til Gangen. Sommetider stoppede han ved Vinduet og keg ud paa Vaagen, hvor «Svanen» laa. Arbeidsfolkene, som havde bragt Varer til Land, var roede tilbage til Bryggen. Der var stille ombord. Baadsmanden sad forud paa Rælingen og røgede sin stumpede Pibe.

— En bredskuldret lidt tykladen ung Mand traadte ind med høflige Buk. Hans Dragt var slidt og gammel, men Ansigtets fine Linjer røbede god Slegt.

«Naa, er han endelig der, Sullau, min Skrivertjener. Hvad betyder hans forborgne Smil idag?»

«Herren ringede efter mig paa saadan usedvanlig Tid. Og eftersom der er kommen Bremerskude, saa fattede jeg — —»

«Hvad fattede min gode Skrivertjener?»

«Den gamle Lektie, Herre.»

«Og den gamle Lektie, Sullau?»

«Rosentræder, Herre. Skal jeg som ellers ro ud at hente Achteinen?»

«Han er en Karnalje! Men lige meget, han haver dog Ret. Seigneur Rosentræder haver nu opholdet sig saalænge ombord paa «Svanen», at jeg helt er bleven urolig for den gamle Herre. Gjør Baaden klar! Jeg ønsker selv at gaa ombord idag; thi Oldgesellen haver berettet, at en Bremerherre skal være kommen hid fra Lübeck forgangen Aften. En Søstersøn af Seigneur Sinning, en Stamann fra Bremen.»

«Det Navn kommer mig underlig fore, Herre. Jeg havde en Ven i Bremen af det Navn.»

*

Men Rosentræder lod Tyskepost være Tyskepost. Et saadant Fund, en saa beleven ung Mand af den gamle Skole havde han ikke truffet før. Og saa skaalede han med Jan Georg, saa det havde Klem, indtil Skipperen bad om Stilhed; thi han vilde bande paa, at der blev lagt Baad an mod «Svanen». Neppe havde Skipperen talt, før Baadsmanden var i Hyttedøren:

«Skjær i Læ, Skipper!»

«Klar til at vende, Baadsmand! Baut Skib, Rosentræder!»

Og saa greb Skipperen Hollænderen om Halsen. Rosentræder tog Glassene, han syntes at kjende baade til «baut Skib» og «Skjær i Læ». Mens Kohte puttede Hollænderen i det lille Skab paa Styrbordsside, satte Rosentræder Glassene i det lille Skab paa Bagbordsside.

Da Sekretæren for Kontoret, Anthon Ulrich Winckelmann, traadte ind i Hytten, fandt han Achtein Rosentræder og Skipper Kohte i fuldt Arbeide med Tyskeposten. Fremdeles fandt han den unge Bremerherre, som interesseret saa til, hvorledes de smaa Brevpakker sammenlagdes og forsynedes med Achteinens snirklede Navnetræk, hvilket sidste tog dobbelt saa lang Tid som det første.

Var Achteinen bleven glad over Bekjendtskabet med Jan Georg, saa blev Sekretær Winckelmann det ikke mindre. Han foreslog, hvad Rosentræder øieblikkelig var med paa, at Stamann skulde bo paa Kjøbmandsstuen under Opholdet i Bergen. Det vilde være en kjærkommen Afveksling for de to gamle Ungkarle, «thi, som I vel maa vide, Seigneur Stamann,» forklarede Sekretæren, «ere vi jo som kontorske Embedsmænd forpligtede at leve udi ugift Stand».

«Fanden tro,» sagde Kohte. «Fanden tro,» føiede han undskyldende til, «om vi bliver klar med Papirlasten før Nattetid.»

«Jeg ligetil forbyder Eder at afslaa vor hjer-

telige Invitation. Sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas!»

Jan Georg bukkede og takkede: «Herren synes ikke at have glemt de gamle Mestere. Men han er jo ogsaa, som Licentiatus Juris, en bekjendt Person.»

«Hæc invitatio sine mora tibi est accipienda,» fortsatte Winckelmann, mens Rosentræder nikkede og bad Jan Georg stikke den.

«Valde commotus sum, mi domine, tali honore!»

«Et tu, quid respondes?»

«Animo gratissimo invitationem accipio!»

«Nuvel, saadant gefaller mig. Ak, hvilken Lykke for mig, den gamle Secretarius, at begegne ham udi det latinske. Her blandt de gemene Kjøbmandsfolk, Mæglere og Skippere kan man ikkun sjelden nyde saadan Lærdom, som eleverer sig over den stinkende Stokfisk, Tran og Rogn.»

Rosentræder, hvis Forretninger daglig gjaldt Tran og Rogn, fremtog sin store Sølv Snusdaase med Skilpaddes Laag, klappede Laaget med et Smæld, gjorde et Skrabud med Foden og læste

Sic volo o.s.v.: Citat af Juvenal: Jeg vil det, befaler det, min Vilje maa være Grund nok.

Hæc invitatio o.s.v.: Denne Invitation bør I modtage uden Nølen.

Valde o.s.v.: Jeg er meget bevæget, min Herre, for en saadan Ære.

Et tu o.s.v.: Og hvad svarer I?

Animo o.s.v.: Jeg modtager Invitationen med største Taknemmelighed.

op Inskriptionen paa Laaget, da han bød Jan Georg: «Et mihi et aliis!»

Jan Georg saa forbauset paa Achteinen: «Bevæger Achtein Rosentræder sig udi Latin, han er dog ingen Studiosus, men celeber Kjøbmand!»

«Jeg bevæger mig udi Latin, maa han vide, som Fisk udi Vand. Et mihi et aliis, pro primo et pro cento. Debet et credit, dato ut supra. Pratimus excellentibus perfectus et charmantus bonus. Mir nix dir nix. Punctum finale, jeg skal nok vide at møde ham udi Latin.»

Og Jan Georg tog en Pris af Snusdaasen med det Skildpaddes Laag og forsikrede, at Achteinen vilde overvinde enhver Studiosus ved det gode Humør, den gode Latin og den gode Snus.

Achteinen havde skrabet Brevene sammen i smaa Bunker, bundet Garn om og paaskrevet. De blev forsigtig nedlagt i hans svære Skindpose, paa hvis Yderside det kontorske Vaaben kunde sees.

Baadsmanden fik Ordre til at holde Skibsbaaden klar. Og saa blev der drukket et Glas for «Svanen», før Baadene satte fra borde.

Over paa Kjøbmandsstuen tog Skrivertjener Sullau vel imod, og Mødet mellem Jan Georg og hans gamle Legekamerat fra Bremen blev det hjerteligste. Rosentræder foreslog, at man med en Gang skulde gaa i Kompagni over til Sinning og presentere ham Søstersønnen. Men Winckelmann protesterede:

Et mihi et aliis: For mig og for andre.

«Jeg vil lade Jer vide, Monsieur Stamann, at hans høivelbaarne og velfornemme Onkel samt Kollega Rosentræder, at disse velvise Herrer ere mine Hjertevenner her i Staden, dem jeg dagligen omgaaes. Klokken er nu henved elleve før Middag, og jeg pleier dagligen ved denne Tid give hans Hr. Onkel en Hilsen fra Vinduet her i Stuen, saasom hans Onkels Handelsstue er beliggende ret over den aabne Plads udi Solegaarden. Vi haver da ved elleve Slet gemenligen vore Ture og Konferencer. Tør jeg bede Jer, Seigneur, om denne Gunst at melde for Jers Onkel Eders ærefulde Ankomst her til Staden? Vi vil gjøre en Scherz derudaf og formelde Jers Ankomst her fra Vinduet.»

ONKEL SINNING. HENCHEMOSTER OG MAREN FASTER. ONSDAGSKOLLEGIET.

Onkel Sinnings Handelseiendom laa et Stykke oppe i Solegaarden. Fra Kontorets Vinduer kunde han hilse over til Kjøbmandsstuen, hvor hans Ven, Sekretær Winckelmann, residerede.

Om Formiddagene i Ellevetiden saa Forbipasserende paa Tyskebryggen ofte, at Winckelmanns Vindu blev aabnet. En Arm, bevæbnet med den solideste, guldknappede Stok, viste sig i Aabningen og gav derefter Bordvæggen udenfor nogle eftertrykkelige Dunk.

Neppe var Lyden naaet over den aabne Plads til den anden Side, før Sinning viste sig bag de grønne Ruder i sit Kontorvindu. Saa nikkede han, Nik paa Nik til Kvittance for modtagen Melding.

Baade Kjøbmænd, Geseller og Junger vidste, hvad Klokken var slagen, naar «Ellevedunkene»

gik. I Styggeveir betød de saa meget som: kjære Sinningmand kom straks herover paa Kjøbmandsstuen og lad os holde vore Konferencer og drikke vore «Oldermænd», intet af det søde Brændevin kan lignes med en «Oldermand». Var Veiret godt, betød Dunkene, at Tiden var inde til den reglementerede Tur opover mod Kalfarhaugen.

Gadegutterne kjendte ogsaa de hemmelige Tegns Betydning. Ikke før var Stokken vel og bra trukken ind over Vinduskarmen, før et Skrig med en bergensk Gadeguts hele Lungekraft fyldte Pladsen: «Winckelmann, Winckelmann, skal du paa Haugen!» Skriget kunde nok synes uskyldigt, dersom den advarende og medlidende Tone ikke havde tilkjendegivet, at det var Traktørstedet paa Haugen, Gutterne sigtede til. Winckelmann slog imidlertid altid Vinduet rolig igjen, mens Sinning paa den anden Side af Pladsen raabte til Gutterne, truede og gestikulerede, saa Parykkrøllerne fløi ham om Ørene.

— — — — — — — — — —

Idag kunde Sinning ikke begribe, hvad der gik af Winckelmann.

Winckelmann blev staaende i Vinduet, længe efter Kvitancenikkene var afleverede. Snart bukkede han sig ned ligesom for at tale med nogen i Stuen, snart var han der igjen, og ret som det var kom et fremmed Mandshoved tilsyne i Vinduet. Rosentræders var det ikke. Og hvis, Fanden, kunde det være, naar det ikke var Rosentræders!

Sinning studsede. I mange Aar havde han givet Ellevenikkene, naar Winckelmann slog Elleveslagene. Aldrig var der kommen Ugreie i Signaliseringen, naar undtages Brøl fra Gadegutterne, men idag fandtes der ikke en eneste Knegt i Gaarden. Hvad i al Verden gik der af Winckelmann! Sinning begyndte at blive urolig. At aabne Vinduet kunde være saa sin Sag, for sæt nu, at Winckelmann havde talt for længe med «Oldermændene». Winckelmann var jo glad i en «Oldermand», satte Pris paa to og havde ikke noget imod tre og vilde aldrig sige nei til fire. Men, paa den anden Side, beruset midt paa Formiddagen, dette var dog utænkeligt. Desuden drak ikke Winckelmann, ligesaa lidt som han selv, Drammer paa Formiddagen. Uden i Selskab med hinanden. «Oldermændene» tog sig pynteligere ud om Formiddagen, naar de toges i Kompagni. Dette var en afgjort Sag, prøvet gjennem mange Aar.

Det var bedst at ignorere det hele, tænkte Sinning. Elleveslagene! Stryge en Streg over Elleveslagene? Umuligt! Forsigtig aabnede han Vinduet. Guds Død, nu var baade Winckelmann og den fremmede der igjen.

«Hei, Monfrere,» brølede Winckelmann, «skal han lade mig staa her som en Hane og gale mig Luften ud af Halsen! Ser han ei, Monfrere, jeg haver sat ham hans Søstersøn i Vinduet. Kom dog herover til vor Vin! Seigneur Stamann vil

nok sidenhen gjøre Jert Hus fornøden Ære. Men fort herud af Jert Bur, Monfrere!»

Sinning raabte Velkommen, saa Gesellerne nede i Gaarden troede baade det ene og det andet. Efter Snakken hid og did enedes man om at indstille Kalfarturen den Dag og istedet — siden det var Onsdag — møde tidligere hos Sinning til det sedvanlige Onsdagskollegium, hvor Tidens brændende Spørgsmaal pleiede at blive diskuterede af Vennekredsen. Derefter Middag Klokken et.

Jan Georg viftede Farvel med Hatten. Onkel Sinning viftede med Parykken.

*

Henchemoster og Maren Faster havde boet hos Sinnings, siden Huset paa Øvregaden blev kjøbt. Der havde de hver sit Kammer, stort og høit under Loftet og med Udsigt over Fløifjeldet.

Lige overfor Tanternes Vinduer under Mønen paa Kjeldertaget sang Gjenboerne, et Stærepar, fra Vaar til Høst. Da drog Parret sydover, som fine Folk pleier, mens et Spurvepar flyttede ind i Leiligheden.

Men smaat Kryb er ogsaa Vorherres Kreaturer, sagde Henchemoster, og derfor fik Spurvene Bygkorn hele Vinteren igjennem paa den lille Træplade udenfor Vinduet.

Den samme Kjærlighed mod Smaafolk havde

Henchemoster og Maren Faster vist mod Sinning, da han som ung Mand kom i Huset hos dem til Pale og Palesuppe hver Onsdag og Lørdag Aarene rundt. Og kjærlig — kanske altfor kjærlig — havde de sidenhen opdraget Jan Diderich, Sinnings Søn, som kostede salig Fruen hendes Liv.

Sinning vidste ikke, hvor godt han skulde stelle og hygge om de gamle. Efter Fastemaaneden, mens Luften laa svanger af Vaartanker, og Træerne i Solegaardshaven strakte sig efter Vintersøvnen, da hændte det engang, at han tog de gamle ned i Fremstuen og gav dem Plads ved Vinduet til Gaden. Det var ikke nok, mente han, at de sad der en Times Tid hver Dag med Achtein Rosentræder; de skulde for Fremtiden sidde ved Vinduet, saa længe der var Sol og Lys — ja, i Skumringen med, for Skumringen var fin og farverig paa Øvregaden under Solefald bag Kontorets Haver.

Men Tanterne likte sig bedst i Kammerne bag til Gaardspladsen. Didop kom ogsaa Achtein Rosentræder — til de stegte Æbler og Kurfyrstens Kage. Der var de høit oppe og nærmere Guds frie Himmel, ja saa høit, at de kunde se over Nabo Hammeckens Hustag og videre opover til de smaa venlige, hvidmalede Huse, som laa saa lunt under Fjeldfoden. Fjeldet saa de med, hele Fjeldet, lige til Toppen, hvor Fløien spaaede Nordenvind og Sol eller Søndenvind og Vand.

Af og til en Sommerkveld — det hændte

ikke ofte — blev Vinduet i Arken over paa Hammeckens Tag forsigtig aabnet. Tonerne af en Violin listede sig ud i Kveldsluften. Det var ligesom Huset aabnede sig for at synge frem gamle Sange, trælbundne Toner; synge dem ud høit oppe, hvor ingen kunde høre og fatte dem uden Aftenvinden, som bar Tonerne hen til Henchemosters Vindu.

Hun kjendte Melodierne, hun havde lyttet til Hammeckens Sange, dengang hun var ung. Hun havde elsket ham, og han hende. Men det vidste ingen.

Næst efter Sinning og Smaafuglene laa den gamle Dragkiste Tanternes Hjerte nærmest. Kisten var fyldt med Erindringer fra Pigeaarene: Dragter i blomstrede Mønstre, forlængst af Mode. Faders Kjede og Moders Ringe. Og Farmoders Haarlok i silkefors Medaljon. Vifter med Elfenbensskaft, Sølv Lugtevandshus. Og Silkekjolerne, sirlig ordnede i afdelte Rum.

Fra Bunden, hvor de røde Silkekjoler laa sammen med Daabskjolen — dette Klenodie, som ved Henchemoster standsede sin Gang i Slegten — fra Kistebunden gjennem alle Pakkenellikerne til de sorte Silkekjoler øverst under Laaget herskede en mønsterværdig Orden. Ikke en eneste af Silkekjolerne blev brugt uden i Julen eller ved Begravelser og Barnedaab.

— — — — — — — — — —

Derfor tabte Anne Tjenestetøs næsten Mælet

ved at se Tanterne i sorte Silkekjoler en Dag midt i Januar.

«Aa, Jøsses da, Jomfru Henche og Jomfru Maren,» slap det endelig ud, «Vorherre har vel ikke gjemt nokken af Famelien, — eller er Rosetræteren gaaen sin Vei, han saa meg nokke laak ud, gjorde han.»

«Hun skal faa en Ulykke!» Henchemoster var ikke blid i Stemmen.

«Hun faar Skam, den Tøs,» fortsatte Maren Faster, «om hun ikke passer Kaffekanden, at den ikke falder over min Rosenkrukke. Prat hun noget her og der, men kom sig fort herud. Formeld hun Herrerne i Stuen, at Jomfru Henche og Maren lige ere ventende til Middagen.»

«Og sig hun Herrerne,» raabte Henchemoster i Gangdøren, «at de ei maa drive for længe ud med deres Kollegium; thi vi haver ei Stunder at vente paa Herrerne idag paa saadan Onsdag, hvor den unge Mosjø Stamann fra Bremen gjør vort Hus den Ære.»

*

Da Jan Georg traadte ind i Fremstuen hos Sinning, fandt han Onsdagskollegiet samlet om Klaffebordet, hvorfra en Række faretruende «Oldermænd» skuede ham imøde. Vilde han klare Middagen med tilhørende Drikkesager, turde det have sine Betænkeligheder at komme Kollegiet for nær;

det gjaldt foreløbig at greie Virkningerne af Skipper Kohtes «Hollændere» og Winckelmanns «Elleve-drammer». Det var derfor et Held, at Fætter Jan Diderich, den unge Sinning, foreslog en Times frisk Luft i Haven bag den brandfrie Kjelder. Og dertil kunde det jo have sin Nytte at føle Jan Diderich lidt paa Tænderne angaaende Forholdet til Jomfru Woltmann.

— — — — — — — — — —

Der herskede den heftigste Diskussion i Kollegiet. De lange Kridtpiber blev hvert Øieblik stukne hen i Talglyset, som stod midt paa Klaffebordet mellem «Oldermændene». Det var næsten umuligt at holde Fyr i Piberne, naar Talen var om de nye Parykker.

Sinning holdt paa de gamle. De nye kunde være gode nok til det militære Regimente, men klædte ikke velbyrdige Kjøbmandsfolk. «Desforuden,» sluttede han, «ere de nye behalede Parykker udi deres Skabelon at ligne med en Kalverumpe, og saasom Halen er Fandens Kjendemerke, maa de nye Parykker gjerne for min Del tilhøre Fandens Regimente.»

«Ei, Monfrere,» Winckelmann tog Sagen fra dens praktiske Side, «de nye Parykker ere dog min Tro at foretrække, fordi de ei i Lighed med de gamle, krøllede Uhyrer midt under en Epistels Forfattelse løber Skriveren frem paa Panden, skjuler hans Syn og fordærver ham Stilen, saasom Parykken i saadant Fald er at ligne med en Kost,

der uomgjængelig feier Skrivelsen udover til et ufatteligt Røre.»

«Saa kan han ikkun aftage sin Paryk,» foreslog Sinning, «og være den foruden; thi jeg haver hørt en Medicus berette, at et koldt Hoved arbeider bedre end et varmt, hvad jeg paa min Ære selv haver formerket efter Ellevedrammerne, saa han endog vil profitere paa Parykkens Aftagelse.»

«Ak, Monfrere Sinning, han kan dog ei mene, at Folk med fulde fem vil optræde i Kancelli og Raadstue foruden Parykker. Vel i deres Skrivestue og Studio, men dog ei publice. Hvad mon Achtein Rosentræder vilde sige, om Sekretær Winckelmann fremstod udi Den ersame Kjøbmands Forsamling foruden Paryk.»

Conrad Rosentræder troede, Spørgsmaalets Løsning laa i Blandingen af Pisk- og Krølparyk, en saadan som Pastor Mariager til Korskirken havde anskaffet sig; men da baade Sinning og Winckelmann var enige i, at Pastorens Paryk hverken var Fugl eller Fisk, gik han over til Sinnings Standpunkt og sluttede med Lovtaler om den gode gamle Tid og Veklager over den nye Tids Elendighed.

«Vore Tider medføre besynderlige Ting udi Klædedragt og andet, som vel ere at beobagte; thi om end saadant kan synes at være af en uskyldig Nature, saa medføre Forandringens Lyster, at man forgriber sig paa de helligste Ting, som per Eksempel den kristelige Lære og den tyske

Negotie. Haver ikke Hernhutterknegterne, de saakaldede Brødre og Systre, forsøgt at reparere Religionen? Haver ikke Jomfru Kruse givet bort hendes Adrienne, efterdi den var ukristelig, medens hun nu løber om med et Tøseskjørt? Og lader os betragte Negotien! Hvor haver ikke Ungdommen fordærvet vor hansestædiske Commerce! En god Affaire er nuomstunder tabt for de vendiske Stæder. Ja, Stadens unge Borgersønner haver forloret Respekten for Ein ehrsamer Kaufmann, og de Skabhalse vil finalement ganske desarmere os.»

Nu syntes Winckelmann, det gik for vidt med Kollega Rosentræder: «Tag Jert Poculum, Achtein! Lad os tvende gamle og begrædelige Ungkarle hellere tømme et Glas for den utrættelige Vert — — —».

«Vi ere Fanden ei begrædelige,» afbrød Rosentræder.

«— — Lad os, som sagt, mindes vor Vert, han er jo netop en af disse Stadens Borgere, som Achteinen afskildrer med saadan Violence, fordi vor bedste Seigneur Sinning er traadt ud af Stædernes Kompagnier for at drive sin egen store Handel tilbedste for sig og sin Søn. Selv haver Achteinen, det jeg ved, ingen Søn, og kan desformedelst ikke disputere udi saadanne Materier. Skaal, Achtein, for den nye Tid og dens Seigneurer! Om os to, Achtein, vil jeg ikkun sige: vi turde have udspillet vore Roller, Achtein Rosentræder!»

JAN GEORG MØDER JANICKE VED DALS-GAARDENE.

En kvalm Os gjorde Luften tung i Janickes Kammer. Der lugtede svid Talg, da hun vaagnede ud paa Formiddagen; thi Lyset paa det lille Natbord var brændt helt ned til Stagebunden, hvor Vægen laa igjen som en sort Prik i den størknede Talgmasse. Hun havde ikke havt Mod til at slukke.

Træt efter en drømmefuld urolig Søvn forsøgte hun at tage det forsømte ind igjen, mens Dagen gjennem de tunge rødlige Gardiner lavede et Halvlys, som hverken var rigtig Nat eller rigtig Dag. Hvilende paa Ryg med Armene under Nakken aabnede hun nu og da Øinene halvt og lod Blikket glide fremover Sengen, som om hun søgte noget mellem Puderne. Disse dunfyldte Kostbarheder, udstyrede med Kniplingsverk og kunstfærdige Monogrammer, var gledne ud til Siden, saa

Hodet syntes at ligge lavere end Brystet. Haaret faldt brunligsort udover Armene, næsten skjulende det hvide.

Hun havde ligget en Stund i Halvdøsen, aabnede saa langsomt Øinene helt og strakte en Arm ud efter nogle Papirstykker mellem Puderne. Papirstykkerne var tydeligvis bleven kastede bortover Sengen om Aftenen. Hun naaede ikke i dem, og Armen faldt slapt ned paa Silketeppet. Uden at gjentage Forsøget vendte hun sig om paa Side, mens Øinene atter lukkede sig.

Tjenestepigen var allerede flere Gange gaaet paa Taaspidserne til Kammerdøren for at lytte, om Jomfruen klædte sig, men lige stille, som hun var kommen, vendte hun tilbage til Kjøkkenet, thi Jomfruen sov, endskjønt det led ud paa Formiddagen.

Saa endelig blev der rykket i Klokken fra Janickes Kammer, heftig og længe. Pigen mere løb end gik, for Jomfruen maatte være syg.

Janicke holdt endnu i den lange, broderede Perlesnor, da Pigen fortumlet styrtede ind. Snoren var rykket ned af Væggen, og Glasperlerne laa strøede ud over Gulvet.

«Har I da ingen Øren mere? Saaledes som jeg nu maatte ringe, er Snoren endelig sprungen helt af Lave, medens Perlerne ere tabte. Men de dyre bøhmiske Perler skal trækkes af paa hendes Løn! Kom sig fort ned til Søren Kusk og sig ham, at han holder Hest og Slæde færdig over

Middag. Nu spiser jeg paa Sengen, siden det er Middagstid, og I bringer mig Maden hid.»

Mens Kammerpigen svor al Landsens Ulykke over Jomfruen og hentede Mad i Kjøkkenet, strakte Janicke sig og rettede Puderne, som var kommen i Ulave. Papirstykkerne gled imens ned paa Silketeppet; de havde været to sirlige Breve, nu laa de krøllede der. Men de blev, ligesom Puderne, udglattede og stelte med.

«Uf, Jan Diderichs Dumheder nok engang! Grand Dieu, hvor han dog kjeder mig med dette Udtryk «Engel». «Du Engel, wonnevoll und schön.» Han er jaloux! Fi donc! Og skriver mig til paa det tyske, endskjønt han ved, jeg ynder mer französisk!»

Hun tog den unge Sinnings Brev forsigtig mellem to Fingre, som om der klæbede noget ækkelt ved det, og forsøgte at kaste det bortover Gulvet, men Papiret vendte sig forkjert og faldt ned paa Dynekanten. Hun stak en Fod frem, saa paa den, kom saa at tænke paa, at hun skulde havt sit Bad idag. Saa skubbede hun Brevet med Foden ned fra Dynen.

Det andet Brev lod til at fornøie hende.

«Stamann er virkelig kommen og vil møde mig ved Dalsgaardene. Han er her i Staden, Vennen fra den lyse Tid. Men paa en Forretnings Reise, siger han. Mon det!»

— — — — — — — — — —

Janicke tog Tømmerne fra Søren Kusk og

kjørte opover Landeveien. Borgerhusene blev færre og færre. Enkelte Bondegaarde laa i Helligdagsfred, skjønt det var Ørkedag. Snart var de forbi det sidste Hus, og den store Lindeallee strakte sig langt fremover i Perspektivet, saa Linjerne løb sammen. Enkelte Bønder gik forbi, ærbødigt blottende Hodet for Woltmanns Hest. Tilsidst blev ogsaa Folkene sjeldnere, og Alleen ophørte, hvor Landeveien delte sig og fortsatte mellem uregelmæssige Plantninger i to Smalveie ud til Siderne.

Hun beholdt den korte Kjørepisk og gav Tømmerne til Søren Kusk, som kjørte tilbage mod Byen, grublende over alt det rare, der hænder her i Verden — helst hos Woltmanns. Det var ikke underligt, Folk sagde, det spøgte der i Huset.

Hun fortsatte Veien i hurtige og bestemte Skridt uden at se til Siderne, sikker i sin Sag — sikker paa Jan Georg. Og, som hun havde antaget, stod han ved den første Dreining af Veien. Rank stod han der med korslagte Arme. Hvid som Sneen var Parykken under hans skindbremmede tresnudede Hat. Stramt sad Kjolen om Livet, som hos de franske Seigneurer. Og under fra den stungne Vest stak Spidsen af den gyldne spanske Klinge.

Dybt bøiede han sig, da hun kom nærmere, mens hans Hjerte arbeidede, som om det vilde sprænges. Hun var kommen saa pludselig — og tilfods. Og han havde halvveis ikke ventet hende, for han følte sig ikke sikker i sin Sag, sikker paa Janicke.

«Ah, det er virkelig Jer, Monsieur Stamann! I er alligevel kommen til Staden! Saadant kan jeg godt synes om; thi det vilde jo være malhonnet af min Ven fra den lyse Tid, — ikke sandt, det vilde være helt en Maladresse. Og I er paa en Forretnings Reise, besøger Jers Onkel Sinning — — ja, saaledes erfarer jeg af Monsieurs Skrivelse — — aa, hvor skuffet! Jeg, som havde smigret mig med, at I kom for at se en Veninde og høre hendes Latter og hendes Sang, — — men I er velkommen alligevel.»

«Tak, Jomfru Janicke.» Han forsøgte at byde hende Armen, men hun lod, som om hun ikke saa det.

«Naar jeg tænker over dette, Seigneur, er det igrunden bedre, at I er her paa en Forretnings Reise. Nu kan jeg neppe forstaa, hvorledes jeg vovede at skrive Eder til og bede Jer komme. Alligevel — jeg ser Jer saa gjerne. Men sig mig, mon I dog ikke — —»

Saa lo hun den rare Latter, saa paa ham, lagde Haanden paa hans Arm — —. Han maatte ogsaa le.

«I ethvert Fald har jeg Ret at beholde hendes Arm. Jeg er inviteret af Janicke Woltmann.»

De gik et Stykke bortover. De gik ved Siden af hinanden, nær hinanden, saa nær, at han følte hendes Nærhed som en hed og salig Rus, hver Gang hun gled i Sneen og trykkede sin Arm tættere i hans. Han følte hendes Ungdoms sunde

Kraft. Han saa hendes varme Aande saa altfor nær sig. Han bare saa og saa og hørte ikke det mindste efter, naar hun jublende bad ham betragte alt det vakre omkring dem, Skogen med snetunge Træer, og Fjeldsiderne langt i det fjerne mod Byen, glitrende med Gyldenlinje over Kammen, som om Solen samlede al sin Glød til et sidste Kys, før den sænkede sig bag Aaserne i Vester.

Da stansede han braat og stillede sig foran hende, saa hun ikke kunde fortsætte uden at gjøre et Skridt til Siden.

«Jeg har nu kun Stunder at tænke paa Eder, skjønne Janicke. En fremmed Vilje tvinger min Sjæl, min Tanke og mit Hjerte ind i Eders Øiens Ufattelighed. Jeg ser kun hende, hører kun hende. Lever i saadant Moment kun for hende. Og naar jeg er vaagnet af Fortryllelsens salige Drøm, naar jeg er borte fra hende, vil jeg dø Længselens Død.»

«Og jeg,» hviskede hun sagte hen til ham, «jeg føler det nu i denne Stund, som om jeg kunde falde om hans Hals, min stolte, dyrebare Ven!»

Hun faldt ham ikke om Halsen, og han benyttede ikke Leiligheden. Han syntes, det var herligt at gaa der taus ved hendes Side og beruse sig i hendes hede Blikke. Han stansede, naar hun stansede, gik, naar hun gik.

«Det gaar mig, som Eder, min Ven Jan Georg. Ogsaa jeg kan vanskeligen fatte og forklare noget af dette, som hænder, naar vi tvende ere

sammen. Og naar vi ikke ere i hinandens Selskab, da føler jeg dette som en Manquement. Ofte naar jeg sidder ensom paa mit Kammer og ser langt udover Haven, Vandet og Fjeldene, men ikke langt nok, da føler jeg, at denne sidste Tids Tilskikkelse ogsaa har bragt mig meget stort og ædelt. Tilforn var jeg ofte bange for Tilværelsen; kunde gjerne ønske, den var endt. Hjemme hos Woltmanns er det jo blot Haven, Landeveien, Vandet, Fjeldene og Tyskepresten og en mere stum end talende Hr. Fader. Men nu, siden jeg har skjænket Eder meget af min Ømhed, en Følelse, jeg har vanskelig for at finde, nu er det anderledes. Jeg har faaet noget nyt og stort at leve for. Ja, dette nye store kunde bringe mig til at juble høit. Og dette nye store hvad er saa det? Hvad ved vel jeg derom? Kan dog intet forklare deraf, men føler blot, at i hans Selskab bliver Talens Grænser flyttede ud, aa saa langt bort, saa langt, hvor jeg aldrig tilforn har dvælet. Hans Venskab er som en Drøm om noget stort; thi hans Aand er stor. Jeg er betagen, naar jeg tænker paa, at en Mand med hans Aand har valgt mig, netop mig, til Veninde blandt de mange.»

«Men, Jan Diderich Sinning, min Fætter; man siger — —»

«Man siger,» afbrød hun, mens et knivskarpt Blik rammede den unge Seigneur, «hvad siger man saa andet, end at den unge Seigneur beundrer mig. Det har hundrede gjort før ham.

Jeg synes om ham, det er sandt. Han er vakker, rig og af de bedste Manerer. Stadens hele Jomfruflok drømmer ikkun om den unge Sinning, men han caresserer mig og ingen anden. Der er dog en liden Variation deri, at dirigere Spillet. Vandet, Fjeldene og Tyskepresten bliver jo lidt trættende i Længden. Men, saa har jeg Reiserne, og de bringer, som han ved, ogsaa sine Glæder.»

Hun gik og saa paa ham fra Siden, trampede af og til med Foden i Veien, saa sig om nu og da. Hun talte meget om Bremen og om sine Reiser til Paris og London og til de herlige Egne om Rhinen. Hun længtede ud igjen til de fremmede Lande, hvor Livet var friere og aabnere, hvor hun kunde synge ud. Faderen kunde negte Reiserne, om han vilde, men det betød ikke stort, for hun havde Penge, salig Moderens Penge, — og da hun havde sagt det, slog hun en Kvist afveien med Søren Kusks Pisk.

Han var blevet lidt forstemt. Han likte slet ikke, at hun talte om Reiser nu, da hun netop vilde kaste sig om hans Hals. Selv gik han der og vilde alt andet end Reiser.

Der opstod en Pause, og hun vendte om mod Byen. Alt var Dalsgaardene med de aabne Marker langt bag. Myrerne og Skogaaserne laa som mørke Masser i det fjerne. Hovedveien, den brede Lindeallee, strakte sig fremover mod Byen. Der kom Folk i Veiene, enkelte kom med Tiner og Madspand; andre kom fra Skogen med Ved.

Og blandt de, som kom fra Byen, var der en, som undgik de to, traadte ud af Veien bag det høie Stengjærde og fulgte efter i nogen Afstand.

«Naar reiser I fra mig, Jan Georg?»

«Med Sikkerhed kan det ei siges, min Hjerte Veninde, men maaske iovermorgen, ifald Skipper Kohte seiler den Dag. Ak, om jeg kunde være her en Tid!»

«Skipperen seiler ei før om fem Dage herefter, min nette Ven, jeg ved det ganske bestemt; thi Hammeckens skal følge Skipper Kohte til Bremen. Vi kan endnu vente os kjære Stunder. Og sidenhen sees vi nok. Om et Aar eller to. Da kommer I atter til Bergen for at blive her længere Tid. Eller vi mødes ude, som sidste uforglemmelige Gang, da han ikke vilde tale med mig, se paa mig eller ofre mig en Tanke.»

Jan Georg sukkede stille og tænkte paa Reisepengene.

Hun aabnede sin lille Haandpose og tog frem en Medaljon. «Vil I beholde denne uskyldige Souvenir om Eders tro Veninde? Billedet ligner godt, hverken skjønnere eller mindre smuk, men saaledes som jeg er, naar jeg ler min rare Latter. Det er det bedste Billede, Skildrer Blumenthal har malet, saaledes siger Seigneur Pegelau, der er hjemme i al Konst. Og her, Jan Georg, er et Brev, jeg skrev i Nat, som I ogsaa skal beholde som god Souvenir, men dog ikke aabne og læse idag eller imorgen, men først naar I er seilet herfra.»

Han saa paa Brevet, som hun gav ham, derefter paa hende. Og saa spurgte han: «Ikke før?»

Hun lo overmodig til ham, smilte til ham med sine halvt slørede Blikke, «nei, ikke før, min nette Ven, det lover I,» — og Smilet stod igjen.

Han takkede henrykt og stak Medaljonen og Brevet ned i Klaffelommen til det blaa Brev.

— — De blev staaende en Stund ved Woltmanns Haveport.

«Naar og hvor ser jeg saa mine Drømmes Janicke igjen?»

«Vi mødes om faa Dage til Hammeckens Lag, hvortil I naturligvis vil blive inviteret gjennem Sinnings. Hammeckens Lag ved Løvspræt og Løvfald er min kjæreste Plaisir. Nu iaar kommer Vaarlaget tidligere paa Grund af Bremerreisen. Her er hans Dames Haand! Paa Gjensyn hos Hammeckens!»

Jan Georg holdt hende længe i Haanden. «Paa Gjensyn hos Hammeckens,» svarede han og stod en Stund og saa efter hende; saa drev han langsomt nedover mod Byen.

— Jan Diderich, som var gaaet af Veien for Parret oppe ved Dalsgaardene, stansede bagefter ved Woltmanns Haveport og keg op mod Arkvinduet, hvorfra Udsigten gik over Haven, Vandet og Fjeldene.

Saa drev han ogsaa langsomt mod Byen.

HISTORIEN OM SULLAU OG DEN SKJØNNE BLANZEFLOR.

Jan Georg fandt Sullau i Skjænkestuen paa den ersame Kjøbmands Hus.

«Hei, Sivert Skjænker! Her hid Sivert Kjeldersvend! En «Oldermand» til Sullau, som sidder her saa tør, og en til Stamann!»

Han spenderer «Oldermand» og er i det gode Lune, tænkte Sullau, Guds Død, nu har Knegten faaet Bugt med den langbente Jomfru, og jeg maa gratulere ham.

«Ei, Monfrere Stamann, jeg er hans skyldigste Serviteur og jeg gratulerer ham af Hjertet med Citadellets Indtagelse.»

«Ja, gratuler mig, Sullau, gamle Ven, dette var en Dag, som var værd at leve.»

Og mens «Oldermanden» funklede i de bredbugede Glas, fortalte Jan Georg om Janickes Ømhed, om Portrættet og det nye Rosenvand duftende Brev.

«Her er Medaljonen, Sullau, se paa den, og her er Brevet, som jeg først skal aabne og læse, naar jeg er seilet her fra. End om vi brød Seglet nu i denne Stund, det frister dog!»

«Og hvad sagde saa Jomfruen?»

«Hun vilde kaste sig om min Hals, sagde hun.»

«Død og Deker, hun har aabnet Citadellets Porte uden Diplomatier og Karnaljerier! Sjeldent Fruentimmer! Og hvad gjorde saa Stamann?» Sullau stak ud en «Oldermand» og gned sig i Hænderne.

«Gjorde, Sullau? Jomfru Woltmann er en Jomfru af Ære og høiagtbar Stand. Og jeg er Seigneur. Mig synes forøvrigt, at du er bleven grov og mindre vel anstændig her i de gemene Gasters Flok. Du var dog mere poleret, sidst vi saaes.»

«Du est, par ma Foi, bleven en Nar! En Elsker uden lidt haandgribelig Courage, han er paa Ære at ligne med en Jæger uden Kugler og fornødent Krudt. Men du vil komme at lære omigjen! Giv nu hid Rariteterne, Monfrere, som du sætter høiere end Jomfruen selv. Brevet er ikkun den tomme Pølsehud! Men Billedet her er godt. Ifald jeg havde Valget mellem Jomfruen, tog jeg, Gudsdød, som du, den lille Medaljon. Dog, naar vi nu skal tale mere alvorlig anbelangende disse dine Kostbarheder, saa stik du Rariteterne i Tasken. Jeg gratulerer ham Fanden ei med Tøieriet, men siger meget mere, at jeg

vilde æde Markens Urter som salig Kongen udi Bibelen, før jeg vilde leve af de Skorper, denne din langbente Jomfru strør efter sig. Jeg siger dig, at du gaar i Pokkers Vold. Hun vil om Stunder stege dig levende i dit eget Fedt, eller Jomfruen vil lege med dig som Katten med sin Mus, indtil du vil ligge der med dit gabende Saar, hvoraf vil udrinde den kontante Beholdning af din opsparede Amour. Naar saadan Kvinde skikker dig ud i Verden efter fuldførte Reparationer, da er din Sjæl endevendt, og du est at ligne med en perset Drue, som ei giver mere Saft, men kun en tør og lumpen Smag af Skallet. Og denne Jomfru Woltmann, hvad Dekeren er vel hun? Ak, Hjerte Broder, vend om! Jeg holder den gamle Tøs, Anne Knapmagers, som sælger Rugmelsgrød i Leppekleven, for at være en Dame d'Honneur at ligne med dette Fruentimmer, som gaar om paa høie Hæle. Ak, Hjerte Broder, vend om!»

Men det lod ikke til, at Jan Georg vilde vende om. Han smilte medlidende til Sullau, som var bleven grov i Gasternes Flok.

Da fortalte Bruno Sullau

Historien om den skjønne Blanzeflor.

Det var i Bremen, Anno syv og tredive, Aaret efter du var reist. Jeg havde ødet min Moders Arv paa kortest Tid ved Drik og Spil og søgte, som saa mange faldne Seigneurer, hid

Leppekleven: Indgangen til Gaarden Leppen.

til Bergen, hvor der fra gammel Tid har været god Fremgang at gjøre for Tyskere. Jeg kom med Skipper Kohtes Skude, drak godt ombord med Skipperen og steg iland med en Slump Rigsdalere og fine Klæder. Udenfor Kjøbmandsstuen blev jeg praiet af en gammel Kjendt, en Prestesøn fra det Mecklenburgske, vi havde drukket og spillet sammen i Rostock. Han hilsede sin gamle Svirebroder: er du her, sagde han, hvad ondt har du bedrevet, at du er her? Saaledes spurgte han mig, og sidenhen gav han Dram paa mig i Vinstuen og ønskede mig velkommen til Kontoret. Men belav dig paa en haard Kamp, sagde han, thi Raatamperne og Gasterne ved Kontoret gererer sig ingenlunde som vore silkeforede Venner i Rostock.

Det varede ikke længe, før jeg fik Arbeide paa Kontoret. Jeg tog Plads som gemen Junge paa van Lübecks Stue i Guldskoen, og der oprandt for mig en kort, glansfuld Tid. Det ligesaa uvante som smudsige Arbeide med tranede Tønders Renselse og Kapping af den stinkende Fisk lod jeg de andre Drenge besørge; kun passede jeg nøie at give dem Brændevin og lystige Fortællinger i Schøttingen. Det gik godt, saa længe Pengene varede; men da Guldet slap op, jog de mig ud af Gaarden og plantede Rygtet om min Uduelighed udover det hele Kontor, saa det fast blev ugjørligt at faa Arbeide paa nogen Stue.

Tidlig en Søndags Morgen, da jeg gik over

Bryggen ad Slottet til, mødte jeg Prestesønnen. Kom med, Sullau, sagde han, giv dig Fanden i Sorgerne og lad os gaa bort fra Staden til den skjønne Blanzeflor.

Et Stykke ud i Sandvigen, der, hvor Veien dreier for tredie Gang, laa et Gjestgiversted, og did tog vi hen. Jeg havde ofte seet Huset, naar vi roede Skuder til Sandvigsboderne, og undret mig paa, hvem der boede i saadant Herrehus med Kjelder, Gaard og store Marker. Og Jungerne i Skuden lo, naar de sagde, at did oppe boede den smukke Blanzeflor.

Hun stod ved Skjænkedisken, da vi kom, og serverede det mørke Wismar-Øl for Arbeidsfolk, lige venlig smilende til alle. Jeg saa den lange Feldbereder, som døde forleden, klappe hende paa Kinden, hvilket Pigen ikke syntes at vredes synderligen over. Men jeg fik Lyst at knække Nakken paa den frække Karl; thi jeg var, Guds Død, ved første Syn bleven helt fortabt i Pigen. Og det var ligetil en Sag, thi hvo der havde Smag for skjønne Kvinder, maatte bøie Knæ for Blanzeflor. Ah, hvor havde jeg vel tilforn seet saadant herligt Billedverk, saadan Guders Dotter udi menneskelig Gestalt! Dette var jo Venus selv, som stod i Skjænkestuen og delede Bacci Gaver. Et Haar, saa blondt og fint som Solens Lys! Himlens blaa var hendes Øine! Og saadan en Statur med yndig Attitude var ei at finde udi Kongers Sal! — Men Lysten til at knække Nakken paa den

lange Feldbereder kunde jeg dog have sparet mig, thi i samme Øieblik, han satte sig tilbage paa Bænken efter Klappets Givelse, veltede han Naboens Krus, og der opstod en saadan Tumult, at Blanzeflor jog de drukne Karle ud af Stuen. Det hele blev ekspederet i Hast og med saadan Præcision, at det røbede adskillig Øvelse i Haandteringen, samtidig som det viste, at selv de drukne Karle havde dyb Respekt for den skjønne Blanzeflor. Neppe var Knegterne ude, før Madamen i Huset løb til for at spørge, hvad mon Fanden gjorde i Stuen; thi saadan Alarm gjorde de Karle, før de gik. Men i dette Moment blev hun opmerksom paa min Person, og saasom jeg endnu bar mine fine Bremerklæder og var med god Posture, saa neiede hun med mange Kniks og bad mig tusindfold pardonnere. Blanzeflor kaldte hun sin Kjælegris og gunstige Dotter, der snarligen vilde beverte os; thi Madamen maatte kjæle for Pigen, at hun ei forlod Stedet; thi med hende vilde ogsaa Søgningen forlade Vinstuen.

Vi sad alene med Blanzeflor, og hun drak med os, og hun kyssede til mig paa sin Fingerspids, — ei som utidig Tøs, men som god Veninde; thi Pigen var, min Salighed, bleven forlibet i mig. Monfrere, hvad giver I for den! Og hun drak med Prestesønnen og med mig, og hun bad mig komme ofte til Blanzeflors Sted. Og Prestesønnen sagde til mig, da vi forlod Stedet, at jeg var en Fandens Karl, thi jeg havde klaret

mere end Stadens mægtigste Seigneurer, — jeg havde fanget Pigens sande Amour. Saadant, svarede jeg, er dog kleint at bygge paa, thi hun tager mig for en velhavende Karl blot efter mine Bremerklæder. Ifald Pigen saa mig udi Skindbukser, vilde hun neppe give mig et maadeligt Adieu.

Dage derefter drømmede jeg om den skjønne Blanzeflor. Om Aftenerne, naar Skumring faldt paa, naar Lysene tændtes i Hjem og paa Stræde, da blev jeg greben af en mægtig Uro. Jeg maatte ud til Blanzeflor. Penge havde jeg forskaffet mig ved at sælge mine ædle Stenes Ringe og kostbart Kjæde til den gamle Guldsmed ved Korskirken, og saadant Salg forskaffede mig hundrede og elleve Rigsdaler.

Jeg havde mit eget Hjørne hos Blanzeflor, min Stol, mit Bord, min Pige. Og saasom jeg nøie kjendte de Timer, da der var folketomt i Stuen, kunde jeg dvæle hos hende i lange, kjære Stunder. Og vi talede om de Dage, som var forgangne for hende og for mig. Og vi enedes om at glemme disse Dage. Vi enedes om at skue fremover til lyse Stunder, salige Stunder; thi vi havde hinanden saa kjær. Jeg forlangte en Lok af hendes gyldne Haar til Pant, men hun smilede og sagde, at om jeg fik en Lok af hendes Haar, da maatte hun forlange hele min Paruque.

Imidlertid skrumpede Rigsdalerne, sær da en ny Klædedragt til Pigen gjorde store Hul i Pungen. Jeg saa Pengene svinde, men følte dog ingen Lyst til Arbeide blandt Strædernes Gaster, og lod

saa hver Dag have nok med egen Plage, indtil Pengepungens Tomhed gabede mig ubarmhjertigen imøde. Den sidste Skilling var opbrugt, og for Livets Ophold vandrede jeg til Jøden for at sælge mine bedste Klæder. Ak, det var en tung Gang, Monfrere, thi Vesten var skrammereret og syet af min salig Moder. Den honnette Sullau var gaaet ind til Jøden som en fin Seigneur, og en gemen Junge i Skindbukser gik ud adskillige Rigsdalere rigere — men fattigere alligevel; thi Karlen havde solgt sin Moders Minde. Men der paakom mig en heftig Graad, thi i mit Kammer over paa Stranden syntes det mig livagtigen at være min salig Moder, som sad ved Vinduet og syede paa min solgte Vest. Saaledes sad hun og jeg sammen en Stund, og det gjorde mig godt at faa tale ud med hende, som var kommen for at vække mig. Og jeg følte, at der vilde komme bedre Dage. Jeg skulde klare alt — undtagen den solgte Vest.

Jeg gik til Jøden og bad ham gjøre Handelen omigjen. Forgjæves. Da tog jeg, Monfrere, de Rigsdalere, Vesten forskaffede mig, gik ud paa Strædet og gav hver Skilling til Sælgekonen under Arent Meiers Trappe. Den Karl var beskjænket, hviskede en anden Kone, som kjøbte Timper og Santeclasgods. Men jeg gik hjem og var fra den Stund rigere.

Saasom min Habit var bleven den gemene

Timper: en Sort sødt Brød. — Santeclasgods: mørkt, sprødt Brød udbagt i Figurer.

Junges, vovede jeg ei at vise mig for den skjønne Blanzeflor; saa meget af honnet og gammel Tone laa der dog igjen paa Bunden af en havareret Bremer. Da kom en Aftenstund med saadan underlig Tilskikkelse. Jeg stod paa Torvet blandt Gaster og Tiggere. En Kvinde gaar forbi: Det var den skjønne Blanzeflor. Hun kjendte mig igjen og drog mig ud af Klyngen, medens Gasterne gjorde sære Miner og smudsig Tale om den skjønne Blanzeflor. Hun bebreidede mig heftigen. Ei mit elendige Liv, men min utro Færd mod hende, som havde mig kjær. Jeg skulde have opsøgt Veninden, gaaet snarligen til hende, klaget Nøden og fortalt om Fattigdommen; thi jeg var hendes og maatte ikkun tilhøre hende, hvadenten jeg var i Bremerkjole eller i Skindbukser. Hun havde grædt for mig og havde sørget over den utro Ven, der, lig saa mange gode Seigneurer, kaster en Veninde bort i nye Elskovs Luner. Til saadant vidste jeg neppe at svare, efterdi jeg paa min Side havde underkjendt Pigens Troskab og en saadan gyldenegt Amour. Jeg, Taabe, troede hende lig de andre glade Piger, der neppe sukker efter Vennen, naar hans Penge er forlorne.

Og hun tog mig hjem til sig paa den store Gaard i Sandvigen. Hun gav mig Plads der oppe, hvor hun boede i den lille Ark over Skjænkesalen. Der oppe fik jeg ligge i det lille Kammer, tæt ved hendes, og hun pleiede mig som en Søster den hele Vinter; thi jeg hostede meget og havde

Feberen. Madame Vertinde havde intet derimod, efterdi hun føiede sig efter Blanzeflor. Og da Vaaren kom, fik jeg stande op fra Sengen og sidde ved Blanzeflors Side i Arkkammeret, hvor vi samtalede, som kun hine formaar, der haver fundet hinanden udenfor den store Hovedvei, paa hvilken Folk ere saa ærbare og høivelbaarne. Lange Stunder sad vi sammen og skuede over Fjorden og Askøfjeldet i nord og vest, der hvor Skibe seiler ud til nordlandsk Fart og ind fra Syden. Jeg kunde iagttage Skibenes Seilads ind under Sandvigen ved Holmerne, naar Losseplads søgtes, og jeg fandt ofte Bremerskuder og blandt disse engang Kohtes Skib. Jeg forbandede ikke længere Kohtes Skude, jeg var tvertom glad i «Svanen», som paa hvide Vinger havde baaret mig over Havet til den skjønne Blanzeflor.

Der oppe paa hendes Gaard gik det ofte underlig til. Der skuede man Livet fra adskillige Sider. Der stiftede man Bekjendtskab med mange af Stadens fineste Seigneurer. Men hvorledes de end krummede Ryg med Pengepungs Klappelse, formaaede de ikkun at lokke Smil fra Blanzeflor og intet mere. Naar Seigneurerne meldte sin Ankomst til Pigens Kammer, bad hun mig træde ind i mit lille Rum tæt derved, hvorfra jeg observerede de underligste Ting:

Jeg hører en sukkersød Stemme — — Ei, tænker jeg, den Karl maa være en saakaldet «Graabroder», hvilket er Navn paa Stadens storagtigste

Narre. Tys — — jeg hører Penge falde med artig Klang paa Blanzeflors Skuffebord. Hun takker og ler. Han er ei fornøiet og maa dog forlade Stuen. Men Pengene delede vi sidenhen, jeg og den skjønne Blanzeflor.

Saa mindes jeg den rige Hintzemann, Kirkevergen, der til dagligen pleiede at spadsere paa Livets og den christelige Tones Hovedvei. Han kom ogsaa for at træde ud af Veien paa en liden Tur med Blanzeflor. Men ak, — hvor nær havde jeg ikke leet saaledes over al Maade ved den Komedie, som jeg hørte og betragtede gjennem Nøglehullet, at Herren havde formerket min Nærværelse. Efter megen Snakken hid og did, som Monfrere nok kan tænke sig, vil han, da Haabet var forloret, gribe efter en bortkastet Daler paa Pigens Bord. Men da børstede hun ham Kjolen og tegnede imedens nogle Kors med Kridt paa Kjoleryggen, hvilket i fordums Tider var en Hevn, hvormed Pigerne skikkede Seigneurerne ud paa Stræderne, naar de af en eller anden Aarsag vilde ofre sin Karl til Folkets Latter eller til en bedragen Kones Støvlehæle. Og den rige Hintzemann fik sin Daler, men ogsaa Folkets Latter udi Staden. Abelone Pige, som er hans Kokketøs, har berettet Blanzeflor, at Hintzemanns Kvinde kom i saadan Affekt over den børstede Ryg, at hun slyngede ham en Støvleknegt i Hovedet. Men Nabo Jeremias Parykmagers Tøs beretter om en Lysesaks.

Men der kom ogsaa ædle Seigneurer af den

gode Tone. Jeg hører en pibende Stemme, hvis høie Ord ei gjælder den store Amour, men ikkun en Klap paa Blanzeflors Kind og et «godmorgen Jomfru Blanzeflor». Dermed var han fornøiet, det var hans Plaisir, det var hans Rudera af Fortids Amour, og for saadan Plaisir gav han en skjøn Buket ved Sommers Tider eller en Rigsdaler i den kolde Tid. Og i Buketten laa alletider en Hilsen med Egard fra Rosentræder.

Hos Blanzeflor, Monfrere, mødte jeg første Gang min høiagtbare statelige Husbond Winckelmann. Aldrig var jeg bleven Sekretærens Skriver eller den ersame Kjøbmands Tjener ved Kontoret, om ikke saadan Position var kjøbt med en Leverans af Kys fra Blanzeflor.

Dette er, Monfrere, hvad jeg ved at berette om den skjønneste Pige, min Blanzeflor. Tusindfold høiere staar hun end din Janicke. Hun gav i sin lyse Skjønhed den store Amour, denne Janicke giver ikkun nogle Rariteter, ret som om hun havde en Flintesten, hvor gemenligen Hjertet sidder. Dine Rariteter er, Guds Død, ei værd mine gamle saaleløse Sko. I Stedet for at servere for dig sin Amour haver hun kaldet dig op fra Lübeck, at du kan være hendes Gjøgler paa den slappe Line, at du kan kaste med dit Hjertes Kugle og stande paa Hovedet paa Kohtes Flaske. Pardonner mig, høivelbaarne Ven, men du er begyndt at drikke mere end nødigt — mere end Sullau, det Æsel, den Fandens Skriverdreng, den

Gast, den forløbne Karl, den fordrukne Knegt, — og Monfrere var dog en net Herre, sidst vi saaes.

Jeg siger, at enten maa den store Amour serveres, eller I ere begge nogle Skabhalse. Derfor giv Jomfruen tilbage hendes Medaljon. Og giv hid de tvende Breve, at jeg kan gjøre en Lyspind derudaf og tænde Piben.»

UVEIRSNAT.

Stormen havde øget udover Natten. Hver Gang et Vindstød tog fat i den gamle Kjøbmandsstue og ruskede i Vindusskodderne, kunde en tro, Huset maatte ramle sammen. Bjelker, Gulv og Vægger gav sig skjælvende for Stødene. Og indimellem lod allehaande Lyd sig høre, snart som lange Suk fra Loftet over Skriverstuen, snart som Kradsen mellem Væggen eller skarpe Stød udenfor paa Vindusskodderne. Men høiere end Sukkene og Knagene skreg Vinstuens gamle Kobberskilt paa rustne Hængsler.

Jan Georg havde længe ligget vaagen. Ingen Mennesker, tænkte han, kan sove i sligt Hundeveir, og saa tændte han Lyset for at se, hvorledes det stod til med Sullau.

Sullau sov.

Han vendte sig træt mod Væggen, men Søvnen kom ikke. Snart virrede Tankerne om Mar-

gretha Lents, snart fløi de over mod Janicke Woltmann, snart fulgte de Skipper Kohte i høi Sjø og med Rev i Seil. Men mest tænkte han paa Sullau.

Han var en Hædersven igrunden. En stærk Karakter. Bedst som han ligger dybest nede i Svir og Spil reiser han sig, stryger en Streg over Fortiden, lever paa Stumperne, arbeider og bliver tilfreds. Det kunde jo have hjulpet lidt, at Moderens Minde var kommen manende til ham. Og saa var det Blanzeflor.

De passede godt sammen, de to. De var forelsket, og intet kunde skille dem ad, ikke Standsforskjellen engang. Sullau var gaaet nedover i Fordringerne, smittet af Tonen blandt de kontorske Gaster og Geseller.

Derfor forstod han ikke Janicke Woltmann. Sullau dømte for hastig og tog paa deres Forhold med barkede Gastenæver.

Brevet — maatte jo bevise dette!

Han skulde først aabne det, naar han var reist bort, havde hun sagt. Men Kvinderne beregner. Hun vidste, han vilde aabne det før Afreisen. Hun maatte jo vide, at ingen Mand kunde gaa en hel Dag med et ulæst Brev fra sit Hjertes Jomfru.

Han snappede Brevet fra Sengebordet og rev det op. Læste det, smilte, kyssede det, saa medlidende over mod Sullau — og læste det atter.

Alle Tvil var borte. Han havde vovet og kjæmpet. Seieren var hans. Hun var hans. For evig, stod der.

— Men Stormen fortsatte. Den lød sine egne Love. Den løb fra Kjelder til Tag, ruskede og rev, aabnede Døre, kastede Tagsten, ændrede og fór ilde med det, Menneskene saa pent havde ordnet og sat sammen.

LAGET HOS HAMMECKENS.

Hammeckens Hus lignede de andre gode, gamle Huse paa Øvregaden. Gadedøren, midt paa Façaden, førte ind til en mægtig Gang eller Entre, belagt med vakre kvadratiske Sandstensfliser af en rødbrun Farve. Gangen førte tvert gjennem underste Etage ud til Gaardspladsen og var delt i Fremgang og Baggang ved en bred Dør, hvorover Vinduer med rococolinjede Tremmer. Hver Gang nogen tog i Gangdøren, sladrede en Klokke, saa det hørtes over hele Huset. Opunder Taget i Fremgangen hang Brandpøser og en rund Lygte til otte Lys. Fremdeles fandtes i Fremgangen en Dør paa hver Side, den ene til Storstuen eller Salen, hvis Gyldenlæders Tapeter, sammenhegtede af alenstore kvadratiske Stykker, Parketgulv og høiryggede Stoler tydelig viste, at her var Husets Helligdom. Den anden Dør førte til Fremstuen eller Dagligværelset, bag hvilket Spisestuen laa, ligesom det

store Kjøkken laa bag Salen. Ovenpaa, ad en Trappe i Baggangen, fulgte Soveværelset, Gjesterum, Kontor og et Spilleværelse. Bag Huset fulgte Gaardspladsen med Udrummene paa den ene Side og Tjenerbolig paa den anden. Endelig kom paa Pladsens fjerde Side den brandfrie Kjelder og en smal Opgang til den bagenfor liggende Have.

Stille var der til daglig i det store Hus; thi den tykke, gemytlige Fatter Hammecken og den trivelige, glade Mutter Hammecken havde ingen Børn. «Mutter» og «Fatter» havde de desuagtet altid kaldt hinanden. For Konsekvensernes Skyld, sagde Hammecken. Men Konsekvenserne kom aldrig. Og nu var baade Mutter og Fatter nær til de seksti Aar.

— — — — — — — — — — — —

Hammeckens skulde holde Vaarlaget tidligere end sedvanlig paa Grund af Bremerturen. Og hele Huset var sat paa Kant. Flere Dage i Forveien var det rengjort, og sidenhen havde Mutter og de to Pyntekoner med en Stab af Hjælpepiger og Vaskekoner ordnet og stelt baade med Porcellæn og Lerkjørler, indtil Mutter med stolt Mine kunde slaa Fatter paa Skulderen Selskabsdagens Morgen: «Janche Hamckemand, dat stimmt!» Hammecken tog sig derpaa en Inspektionstur i Fremhus og Baghus, Bryggerhus og Kjelder, men især mønstrede han Vinflaskerne paa Kjøkkenbordet. Da Inspektionen var afsluttet, lagde han sine Hænder paa Mutters Skuldre, hævede Hodet og sænkede Hodet;

saa Hagen slog Folder, og udbrød tilfreds med den ømmeste Stemme:

«Anche Hammickemor, dat stimmt!» Derpaa gav han Mutter en Smeldkys, hvortil Mutter svarede ligesaa ømt: «Dat stimmt.»

— — — — — — — — — —

Seigneur Johan Hammecken og Madame Anna Hammeckens tronede i de høiryggede Lænestole, som stod stive og ærværdige under Lulef Achteins Portræt — Stamfaderen langt tilbage. Fatter nød Spændingen før det store Øieblik, da saa mange velbaarne Seigneurer, Madamer og Jomfruer skulde trine ind i Storesalen. Mutter tænkte paa Grydemaden og var urolig.

I Fremgangen stod Pyntekonerne og den unge Lambert Dreng for at tage imod Gjesterne og hjælpe til med Tøiet. Pyntekonerne havde for Anledningen hvide Kapper med gule Baand, og Lambert havde faaet en ny Kjole med altfor lange Ærmer; den var syet til at vokse i.

Lambert meldte i Døraabningen til Storesalen: «Velbaarne Seigneur Sinning!» Sinning pleiede altid at være den første, som mødte frem ved Hammeckens to aarlige Lag; derfor var det ganske ligetil, at han modtoges af Verten med et betydningsfuldt «dat stimmt». Han traadte ind med Henchemoster og Maren Faster, en ved hver Arm, og fulgt af Jan Georg.

Jan Georg var i slet Lune og ærg paa sig selv, for oppe hos Sinnings havde han netop hørt,

at Fætter Jan Diderich var gaaet til Woltmanns for at hente Jomfruen til Laget. Jeg maa gjøre det, havde Fætteren sagt til Maren Faster, thi Woltmann er paa Reise, og det gaar ikke an, at Lakeierne følger Janicke til Hammeckens. Jo, her havde han forsømt sig! Men Jan Diderich viste sig at være af de bedste Manerer, — saa havde hun jo bemerket oppe ved Dalsgaardene.

Da Lambert havde meldt de indtrædende, reiste Vertfolket sig, gik Gjesterne imøde med dybe Buk og førte dem til deres Pladse. Jan Georg stillede sig ved Onkel Sinnings Stol, hvorfra han kunde iagttage Gjesterne, naar de traadte ind, meldte af Lambert Dreng og hilsede af Hammeckens.

Lambert gik et Skridt til Siden og raabte med høi Røst: «Secretarius Winckelmann og Achtein Rosentræder, allerhøistvelbaarne Seigneurer!»

«Gak I først, Monfrere Achtein,» hviskede Winckelmann og gav Achteinen et let Puf i Ryggen, hvilket satte den gamle tørre Herre i saadan Fart, at han smaaløbende naaede Jan Georgs Plads, hvorfra han hilsede Sinnings og Vertfolket.

Jan Georg reiste sig og trak en Stol frem: «En Ære, Achtein Rosentræder!»

«Ah, min unge Hr. Stamann, Æren er paa denne Side. Særdeles Lykke og en hel Plaisir at begegne ham. Her sidde vi nu sammen og ville vi nu anskue Forsamlingens forskjellige Membra.»

Lambert meldte: «Velbaarne Jochim Gerdes, Hinrich Hespe og Diderich Schlømer. Velbaarne Johan Fasmer og Jochim Jordan; Conrad Hammecken og Gerhard Ohmann. Velbaarne Madamer Hinrich Hespes og Gerhard Ohmanns. Og Jomfru Petricke von der Wida.»

«Alle af god Familie og velfornemme,» hviskede Achteinen.

Neppe havde Lambert meldt de sidst ankomne, før seks unge Herrer fulgte efter, og saa hurtig kom de hoppende ind i Storesalen, at Lambert ikke fik melde. De unge Herrer var alle klædte i graa Klædeskjoler med lysegraa Silkeopslag om Armene, dertil hvide Silkevester med Guldsøm, graa Benklær, hvide Silkestrømper og sølvspændte Sko med røde Hæle. En for en trippede de ind i Salen med smaa Dansetrin. Pludselig stansede de alle paa en Linje — — et Skridt til Siden — — venstre Haand paa Paradekaarden — — et dybt Buk for Damer og Herrer — — Hilsen med høire Haand — — og alt dette i samme Takt. Det var «Graabrødrene», Byens Løver og Spradebasser, den rette Opinions Indehavere, Selskabernes Dekoration og de unge Jomfruers Længsel.

Synet af «Graabrødrene» bragte Rosentræder i Harnisk og tirrede ham i den Grad, at Jan Georg maatte byde Achteinen en Pris Tobak for at hindre høirøstede Bemerkninger.

Lambert meldte Seigneur Pegelau med Madame

og Døtre samt gamle Jomfru Felgenhauer. Og derefter kom en Række unge Damer og Herrer, for det meste Døtre og Sønner af Kjøbmænd fra Dræggen og Hollændergaden.

Monsieur Andresen, en af Stadens rigeste Mænd, blev meldt.

«Ser I vel, Monfrere Stamann,» forklarede Rosentræder, «denne Seigneur Andresen gjør paa min Ære aldrigen en Kat Fortræd. Hans ene Opgave her udi dette Liv er at kjøbe Mad til Huset. Han kjender derfore alle Æggebønder og Melkemænder, Slagtekarle og Fiskere ei alene udi Staden, men meget mere udenom dens Territoria. Som havende en Mester Slagters gode Blik og Øien sætter denne Seigneur hans Fingre paa Okse Laar og Smale Skrotter, undersøgende og bedømmende og følende paa Nyre Talgen. Derved gjør han rette Indkjøb af de billigste Varer udi den rette Kjøkken Tid, hvorved hans Kapitaler conserveres.»

Lambert meldte Seigneur Ehlers og Meltzer med Madamer, Sønner og Døtre. Derefter Madame Bente salig Verdenhalvens, Tyskepresten, den snakkesalige ikke ganske unge Jomfru Annecke Dannecken og Kommerceraad Jakob Krøepelien. Efter disse traadte yngre Damer og Herrer ind i Salen, og Lambert, Stakkar, glemte at melde den næste Herre, saa forgabet stod han i de mange Skjønheder.

Den næste Herre var Hintzemann, Rentenist Herman Hintzemann. Blaseret traadte han ind efter at have sendt Lambert Dreng et hadefuldt

Blik, fordi Knegten havde snydt ham for Meldingens stolte Øieblik, da alles Øine skulde rettes mod Hintzemann, Rentenist Herman Hintzemann, Kirkeværge i Korskirken.

«Ser I,» hviskede Rosentræder, «denne Hintzemanns Hjerte løb af med ham forgangen Jul; thi han lovede at forære vor ersame Kjøbmandshus en Lysekrone med otte Arme, hvilket ikkun skeede, fordi han ønskede sin Invitation til det aarlige store Lag, som den ersame Kjøbmand holder for Stadens udvalgte Spidser. Men da saadan Invitation udeblev, anlangede ei heller Kronen, og det af den Aarsage, berettede Hintzemann, at han ikkun havde fundet en Krone med seks Arme udi Albreckt Kannegyders Bod.»

Jomfru Woltmann og Jan Diderich Sinning blev meldte. Passiaren rundt omkring stansede lidt. Alles Øine var vendt mod det smukke Par. Jan Georg forsøgte at opfange et Blik fra hende, men nei. Øinene gled over alle og enhver, men de var fraværende alligevel og søgte ingen. Var hun vred paa ham, fordi han ikke havde hentet hende til Laget? Nei, det vilde jo være latterligt for en saadan Bagatel. Men noget maatte det jo være, siden hun ikke smilte til ham nu, da hun vidste, han havde læst Brevet. Eller kanske hun virkelig mente det alvorlig med Løftet og troede, han ikke havde læst det? Det var kanske til syvende og sidst klogest — ikke at have læst det.

Jan Georg vendte sig mod Rosentræder: «Og denne unge Jomfru?»

Achteinen tog en Pris af Snusdaasen med det Skildpaddes Laag: «Vorherre deler Gaverne, Monfrere, nogle faar Rigdommen, andre Forstanden. Men denne Jomfru haver foruden Rigdommen ogsaa erholdet en sær Gave, idet hun formaar at spille en Komedie med Mund og Øien, hvorved hun foruden Rigdommen i Folkets Øien ogsaa besidder Forstanden.»

Lambert havde meldt de sidste velbaarne Madamer og Seigneurer. Han kastede et spørgende Blik mod Husbonden og listede sig efter Hammeckens Vink stille ud Gangdøren til Kjøkkenet, hvor der var fuldt op at bestille for den sterke Gut. Baade Flasker og Fade skulde bæres ind i Spisestuen til Opdækkerbordet med de fire Klaffer.

I Kjøkkenet var ogsaa Mutter Hammecken kommen ud; hun stod med Armene i Siden, med Hodet høit tilveirs, med Blikket over Grydemaden, Sildehakkelsen, Brødbollerne og den birkeludede Fisk. «Ei, Smaatøser,» meddelte hun Kjøkkenpigerne, «nu ere vore velbaarne Gjester anlangede, og vi maa nu lige bære «Velkomsten» ind. Efter «Velkomsten» ville vi gaa til Spisestuen.» Og saa ordnede Oleane Pige «Velkomsten»: Fatters spanske Vin og Mutters bekjendte Butterdeigskringler, for ikke at tale om Halvmaanerne med Plommefyld — Madame Hammeckens Halvmaaner, der var endnu

mere bekjendte end de sukrede Butterdeigs-kringler.

Salsdøren aabnedes — — Ind trinede Mutter, fulgt af Oleane med Vinen og Petriche Pige med Kagerne.

«Aa, de herlige Halvemaaner,» sukkede Mette Meschows til Madame Verdenhalven, «aa, den som havde en Bomme fuld.» Og ligesom Mette Meschows sukkede mange af de ærbare Jomfruer og dydædle Madamer. «Madame Hammeckens kan sagtens faa Kagerne gode,» bemærkede den trivelige, snakkesalige Annecke Dannecken, «hun steger alt i Smør. Der kommer aldrig saa meget Fedt i Huset, som der kan ligge paa min ringe Negl.» «Aa, aa,» raabte de andre Madamer i Kor, «da kunde ogsaa vi faa Kagerne af den gode Smag.» Og derefter sagde Damerne ikke stort paa en god Stund, saa travelt fik de med Kagespisning i Dagligstuen.

Vinen stod i Storesalen. Herrerne nærmede sig beskedent Storstubordet, hvor, efter Rosentræders Sigende, den bedre Del af «Velkomsten» beroede. «Thi Kagevæsnet hører Pokker til,» sagde han til de omkringstaaende Herrer og Damer, «og er udi dette Fald en lumpen Nutids Skik, paa det at Gjesterne skal spise Madlysten ud af Maven, naar de anlanger til Lagene; thi dette Deigtøieri er billigere end Kjødet. Nei, i fordums Tid var «Velkomsten» ikkun en Pillehüt eller Dram til Madlystens Opkvikkelse. Altsaa, mine Herrer, vi hol-

der os til den bedre Del.» Rosentræder skjænkede i for Jan Georg og rakte ham et af de høibenede og fladbundede Vinglas fra Venezien, disse sjeldne Glas, som Winckelmann øieblikkelig greb et af og erklærede for Stadens bedste og velfornuftigste Glas, fordi det tog mere end dobbelt saa meget som de almindelige.

«Men hvad nytter Glas og Vin,» tillod Rosentræder sig at bemærke, «naar vi ei tør fange an med Drikkelsen, eftersom Verten endnu ikke haver sagt sin «Velkomst». Tys, der ser jeg Verten komme med Hintzemann. Vi maa dog skaffe ham af med den Karl, eller han glemmer sine Pligter, og den ganske Stad vil imorgen berette, at Seigneur Hammecken udi Laget forglemte sin Education og gode Tone. Eller, dersom de skalkagtigste Tunger ere iblandt, vil de Karle bande paa, han haver været lidt beskjænket.»

Hammecken og Hintzemann kom lige hen mod Rosentræder, som reiste sig og hilsede Hintzemann paa sin bedste Latin: «Ei, Monfrere, Hintzemann! Et mihi et aliis! Regula detri et mixtum compositum summa summarum! Hvad siger han dertil?»

Hintzemann saa sig hjælpeløst omkring: «Ak, han maatte benytte franzøsisk; thi jeg er ham, ma Foi, ei capabel udi græsk.»

«Græsk dog ei! Han maatte begegne mig udi det latinske! Pratimus alle sammen latinus con Hr. Lucibus, dato ut supra, manu propria, pro

primo, secundo pro cento et pro seculo; thi vi ville nu alle helst præfererimus en liden smausibus mit de poculo. Status quo!»

Hintzemann følte sig usikker mellem Latteren og Rosentræders Latin. Han trak forsigtig Winckelmann lidt til Side: «Monfrere, mig synes, at Achteinen talede om Lucifer og pegede paa min Person.»

«Dog ei,» forklarede Winckelmann, «han formærkede nok, at Achteinen ikkun pegede paa Lysekronen. — Ei sandt, Achtein Rosentræder: En Lysekrone heder Lucius udi det Latinske?»

«Saaledes er det,» forsikrede Rosentræder, «Lucius er en med seks, og Lucibus en med otte Armer.» Og saa fortrak Hintzemann.

Nu blev Achtein Rosentræder for Alvor kjed af at vente paa Hammeckens Velkomst — og paa den «bedre Del». Han tog en Pris af Sølvdaasen med det Skildpaddes Laag, dunkede resolut paa Laaget og tren — til Jan Georgs og Winckelmanns Forundring — i afmaalte Dansetrin frem paa Gulvet under Lysekronen. Der blev han staaende foran Madam Hammecken: En dyb Bøining for Madamen, et Trin til Siden, nok en Bøining og tilslut en Kys paa Madamens Haand.

Nogle ældre Damer, der var kommen ind fra Dagligstuen, saa spørgende paa hinanden, for ingen af Gjesterne havde Ret at optræde, før «Velkomsten» var ønsket af Verten, det var fast Regel og god Tone. Hvad gik der af Achteinen?

Han holdt Madame Hammeckens Haand som til Dans og lod sig slet ikke forbløffe af de mange spørgende og tvilende Blikke fra Gjesterne, som nu omtrent alle var samlede om det smilende Par.

«Ei, forsamlede Gjester,» begyndte han, «det sømmer sig dog ingenlunde Achtein Rosentræder at gribe Ordet an, eftersom han derved ikkun forgriber sig paa anden Mands Eiendele. Vor høilovede Vert har det første Ord i den saakaldede «Velkomst», hvilken er en betragtelig og god Skik fra gamle Dage og som holdes saa efteretteligen, at fast intet Lag er saadan Tale foruden. Jeg pleier ikke at sætte det gode gamle ud af Kurs, men, forsamlede Gjester, naar jeg udi dette Lag, ret som en Rusticus, tager Verten hans Ord, saa stikker saadant meget mere derudi, at jeg ei kan modstaa hans Madame, vor Hjerte Veninde — —»

Graciøst løftede Madame Hammecken de gule Kjolefliger, neiende for Achteinen, der lige graciøst skrabede ud som til Menuet.

«— — og jeg griber Ordet ydermere derfore, at vor Hjerte Vert og hulde Vertinde ei behøver at sige os en «Velkomst», thi hvo som ser vor hulde Vertinde — —»

Atter Kniks fra Madamen og Skrabud fra Monsieuren.

«— — hvo, som ser vor hulde Vertinde, vil uomgjængelig finde saadan mægtig Velkomsts Glæde skreven i hendes Aasyn (det gaar ligesaa hos Hr. Gemalen), at Ord og Tale ikkun vilde blive for-

dunklede og perturbate Ting mod disse hendes Smil til Gjesters Fryd, disse hendes Øiens Glans til Velkomsts Glæde, disse hendes Venskabs Blik i Gjesters Flok, disse hendes Tryk i Haand til Pant paa Glæden, disse mange Herligheder, som gjentager sig udi Seigneur Hammeckens Lag, der, lig Vaar og Høst, vender tilbage, ligesom vi vide, at Vaarens yndefulde Blommer og Høstens farverige bunte Skove kommer atter Aar for Aar. Vi binde her i Huset Venskabs dufterige Blommer, vi drikke Høstens gule Vin. Honneur og grand Merci til Hammeckens, som holde ved lige gode Skikke, disse Lag hvert Aar. Og, forsamlede Jomfruer, Madamer og Seigneurer, fordi Velkomsten staar skrevet udi hulde Smil, i Venskabs Tryk, i herlig Vin og i Butterdeig og plommefyldte Halvemaaner, derfor fritage vi Verten for hans Velkomsts Tale! Velkommen! Skaal!»

Seigneurerne klappede i Hænderne, saa det gav Gjenlyd i Storesalen. Og der blev raabt leve Hammeckens og Rosentræder. Og der blev drukket af Høstens gule Vin. Henchemoster og Maren Faster sad endnu med foldede Hænder, som om de fremdeles lyttede til Talen. Mette Hjælpepige, som hjalp til med at bære Kagerne ud, græd, saa Taarerne trillede ned paa Halvmaanerne. Og Graabrødrene fniste og rakkede Achteinen til; de stillede sig i flotte Positurer og mønstrede ham fra hans sølvspændte bredsnudede Sko, langs de tynde silkeklædte Lægger, over den gule Vest til den

vældige Paryk. Men hvorledes de end keg paa den gamle Herre, og hvor mange Bemerkninger de lavede til Talen, saa maatte de dog alle erkjende, at den havde slaaet an. Selv Janicke Woltmann fik Smil og Streif af Glæde i de store Øine, som havde skuet saa trist og koldt fremover. Hun gik først til Jan Diderich og derefter til Jan Georg.

Han kvap lidt, da hun kom. Men beherskede sig og anlagde en kold og rolig Mine — han vidste ikke rigtig hvorfor.

Hun studsede lidt først, saa næsten forbløffet paa ham, men snart efter var det kolde drag der igjen, det fraværende, negligerende Blik, som han havde seet, da hun traadte ind ved Jan Diderichs Arm.

«Syntes I ikke, Monsieur Stamann, at Achteinen var uforlignelig? Han bød mig netop Armen og saa forliebet ud. Det gjør mig ondt for den gamle; han kunde dog være min grand Papa. Men hans nye Ide med Velkomsten var superb. Jeg elsker nye Former, nye Tanker, nye Ideer. Ved I, Seigneur, at Jers Fætter, Sinning, sommetider kan træffe til at faa en ny Ide. Idag har han en — til Madamernes Bestyrtelse. Jeg har lige berettet de gamle Madamer, at Vinderen i Aftenens Panteleg skal gaa Maaneskinstur til en Kro i Sandvigen med den Jomfru, han vinder i Spillet. Og for at man kan være overtydet om Turens Rigtighed, skal de tilbagebringe et Sølvstøb fra en Blanzeflor, som er Skjænkerske paa Kroen.

Turen er kun en Times Tur, og eftersom Veiret er klart og skjønt efter senest Storm, vil den nye Form i Legen blive en hel Plaisir. Jeg begynder at beundre Jers Fætter; thi det kræver Mod at sætte saadant Forslag frem.»

«Men større Mod at tage ud til Kroen.»

«Vilde I have Mod, Monsieur Stamann, ifald Loddet faldt paa Jer og paa — Annecke Dannecken eller en af de andre Jomfruer?» Hun lo og viftede ham let over Ansigtet med sin Rosenvand duftende Dug — som hin Gang i Lübeck. Der flammede atter en Ild op i ham efter denne Kvinde — som hin Gang i Lübeck. Men væk var hun, — borte hos Rentenist Herman Hintzemann.

Achteinen gik hen mod Vinbordet for at fortsætte med «den bedre Del» af Velkomsten og skaale med Jan Georg.

«Skaal Achtein, jeg kan glæde ham med, at hans Tale var en Seier. Den unge Jomfru Woltmann er bleven forliebet i Achteinen, og Achteinen, siger hun, ser ud som om han var forliebet i hende.»

Achteinen, som netop førte Glasset til Munden, satte det fra sig og rynkede Brynene:

«Ah, hvilken prægtig Fantasie hos denne Jomfru. Mal élevé, Monfrere Stamann. Men tys, nu holder Verten en Tale.

«Velfornemme Venner og dydædle Veninder! Vi vide alle, at der udi Menneskers Tal gives Oldinge paa de tyve Aar og Ungdomssjæle, der æller nær de hundred Aar. Vi har en saadan

evig ung gammel Herre iblandt os, vor elskelige Achtein Rosentræder. Mit ringe Hus bringer vor Ven i Taknemmelighed og Ærbødighed en Krans af Venskabs duftende og yndefulde Blommer, hvilke Anchemutter og jeg udi mange Aaringer haver samlet i Achteinens Hjerte Have. Vi bringe ham pligtskyldigst Tak for saadant herlig Jardinage og ønske ham, at han endnu længe maatte gjøre vort Hus den Ære at fange an med Velkomsten. Vi tømme et Glas, høitærede Venner, for Achtein Rosentræder.»

Efter Talen blev Herrerne siddende i Storesalen, hvor der taltes om Negotie til Vinen. Damerne trak ind i Dagligstuen, hvor de strikkede og talte om alt mellem Himmel og Jord, indtil Janicke Woltmann satte sig til Clavicymbelet og sang «O Taare, du som trilled, ja trilled mangen Gang».

Men ude i Kjøkkenet blev alt repeteret. Petriche forsikrede, at hun huskede hele Talen, som Rosentræder havde holdt for Madamen: «Ja, en net Herre er han, den Rosetræteren, og slige deilige Ord han trøkkede sig ud i, det herlige gamle Menneske.» «Jeg graad mine salte Taarer,» lagde Mette Hjælpepige til. Og saa sukkede de andre Hjælpepiger og Pyntekonerne.

Men ved den megen Sukken og Talen i Kjøkkenet kunde de nær have spoleret Grydemaden, dersom Mutter Hammecken ikke havde gaaet til Kjøkkenet istedetfor at følge Taarerne, som tril-

lede i Stuen. Snart var hun i Spisekammeret, snart i Spisestuen og saa i Kjøkkenet. Og da endelig Lambert Dreng havde baaret den ludede Fisk ind paa Opdækkerbordet, kunde hun hvile lidt paa Kjøkkenkrakken, før hun bad Gjesterne tilbords.

— — — — — — — — — — — —

I Dagligstuen var det netop saa vidt, der kunde høres en svag Summen fra de livlige Bordgjester; men i Storesalen var alt stille. Gamle Petriche Pige fulgte Salens gyldenlæders Vægge og slukkede Lys efter Lys; thi der skulde spares under Maden. To Lys forblev dog brændende i Glasstagerne paa det gule Armoire.

Paa Petriche virkede det vage Lys beklemmende. Lulef Achteins Øine fulgte hende fra Portrætet, hvor hun stod og gik i Værelset. Det kom af, at Sjælen gik igjen i Billedet, havde Abelone Pige forklaret, og hun maatte vide det, for hun var et godt Menneske, som altid sagde sandt og som havde tjent hos salig Tyskepresten før hun kom til Hammecken. Halvt fælen trippede Petriche mellem Stolene mod Gangdøren. Her blev hun opmerksom paa et blaat Brev, som var gledet ned paa Gulvet fra en Armstol. Hvad der stod paa Brevet forstod hun ikke; thi Petriche kjendte kun én Stil, og det var Stilen i Salmebogen. Hun fik give det til Mutter Hammecken, naar Maden var over. Og saa bar hun forsigtig Brevet ud i Spisekammeret, hvor det blev nedlagt i Mutter Hammeckens porcellæns Æggehøne. Der ligger det

godt, tænkte Petriche, og glemmer jeg at give Madamen det over Maden, saa vil hun sagtens finde det ved Frokosten, naar hun letter paa Hønen.

— — — — — — — — — — — —

Janicke Woltmann havde faaet Kommerceraad Kroepelien til Bords. Jan Georg havde faaet Jomfru Annecke Dannecken.

Han var skuffet til en Begyndelse. Under Velkomsten havde han fulgt Janicke med Øinene for at fange hendes. Men forgjæves, hun var saa optaget og var gaaet fra den ene Herre til den anden. Undgik hun ham, eller var han keitet og bange? Forstod han ikke at gribe til? Havde Sullau Ret? Nu havde han sat sit Haab til Bordscenen, men ogsaa her blev Skuffelsen stor, da hun førtes bort af Seigneur Kroepelien. Men en Trøst var det jo, at denne gamle Herre havde taget hende.

Jan Georg fyldte Glassene for Borddamen, den snakkesalige syv og trediveaarige Annecke Dannecken. Pokker maatte ærgre sig, tænkte han, og saa drak han med Annecke og fortalte en Historie, som satte Jomfruen i den vildeste Latter. Og Jan Georg lo med. Han havde seet Janickes Blik streife Annecke — og sig, for første Gang. Snart var Jomfruen hed af Vinen, og hendes sværmende Øine smilte, vaade efter Latteren, mens Munden løb ustanselig. Og hver Gang Janicke sendte et dulgt Blik over mod Annecke, syntes

han, det var en festlig Stund. Og lystig, som de øvrige, sang han Bordsangene for Rigernes Velfærd og Handelens Flor, da Humøret var gaaet til Tops ved den karnariske Vin. Til det dunkle Rostockerøl blev der talt for godt Slagte til kommende Slagtetid, og Talen var god, den var holdt af Andresen. Der blev sunget for Nordland og talt for Negotien til de ludede Flyndrer, og det blev gjort saa hjertevarmt og nøiagtig, at Petriche Pige, som kom fra Kjøkkenet med et Fad Flyndre, glemte at byde rundt. «Pas paa og glem ikke Flyndrene,» hviskede Mutter Hammecken høit, saa alle hørte det. Men Hintzemann, som holdt Talen for Fiskerierne, tabte Traaden og kom ud af Fatningen, thi han holdt netop paa at regne op alle Havets Herligheder og havde glemt Flyndrene.

Blandt de mange Taler til Stegemaden gjorde Winckelmanns mest Indtryk, thi den indeholdt den store Nyhed, at han og Rosentræder agtede at fratræde sine Embeder i den ersame Kjøbmands Tjeneste.

Hvem kunde ane, at saadant var under Opseiling, sagde Ehlers. Ah, mon Dieu, sagde Hintzemann, idet han tog en Dram for at styrke sig ovenpaa Madame Hammeckens Flyndrer. Ah, sagde Skipper Ohmann og tog to Drammer for Drammenes egen Skyld. Gad vide, om de tyske Herrer vil holde et Afskedslag, stort og pragtfuldt, saaledes som Achtein Gerdes og Achtein Crumbiegel gjorde, sagde Kjøbmand Carl von der Fehr. Men

Hintzemann svarede ikke paa Spørgsmaalet, for han havde ikke Haab om at blive inviteret til den ersame Kjøbmands Hus.

— — — — — — — — — — — —

Petriche Pige og Mette Hjælpepige havde baaret Maden ud, luftet og ryddet Spisestuen efter Maaltidet.

Rundt det store Opdækkerbord sad mange af de ældre Seigneurer, nydende Kryddervin til de lange Piber, mens Grev Zinzendorfs Lære var paa Tale.

Ved Ovnskrogen et Stykke fra Opdækkeren havde Rosentræder indtaget den Plads, han altid pleiede at søge i Hammeckens Lag, naar Kryddervinen sattes frem. Han pegede paa en Stol, og Jan Georg tog Plads.

«Lader os, min kjære Stamann, tale lidt om Negotien her i vor stille Krog, medens Herrerne reparere Religionen hist ved Klaffebordet. I har nu erfaret, at min høitærede og velvise og besonders agtbare og ehrenfeste Kollega Winckelmann ønsker at fratræde, eftersom velbemeldte Seigneur agter sig til Bremen for stedse, hvornæst jeg ogsaa, af Alders Svaghed, takker af. Og have vi da for godt eragtet at indsætte Jer i Winckelmanns Sted som Vikarius, medens Seigneur Jordan af Wismar tager min Plads. Maaske I sidenhen fra det høie Directorio udi Lübeck faar lovlig Kaldelse til Embedet, sær siden han er en god Jurist og høit capabel udi det danske Sprog.»

Det var som om det herligste Billede rulledes op for Jan Georg. Han kunde gjøre som Sekretær Carbiner i sin Tid: staa som Sekretær nogle Aar og gaa af med Justitsraads Titel. Og derefter tage en af Byens smukkeste og rigeste Piger.

«I ser mig stum af Glæde over saadan uventet Ære og Lykke. Jeg tager imod med Taksigelse og ærbødig Reverens!»

«Ah, min unge Ven, saa maa det være! Men nu ser jeg nogle Jomfruer vinke os fra den store Sal!»

Det var Jomfru Ehlers og Jomfru Meltzer, som samlede Spillere til «den høie Fontange».

Om den unge Seigneur Stamann vilde spille med?

Jo, han vilde gjerne. Han vidste ikke den Ting, han ikke vilde gaa med paa idag paa Lykkens Dag. Lübeckersekretær! Nu kunde han først nyde Livet, saaledes som han havde drømt det, stort og rigt paa Kjærlighed, Ære, Magt og Guld.

Om Achteinen vilde spille med?

«Ak, gunstige, dydædle mit Hjertes Jomfru Meltzer, hun mener vel ikke — —»

«Jo, Seigneur Rosentræder, I skal være med. Det bliver altid lystigere, naar de gamle spiller med.»

«Men jeg henter ikkun «nei» hos alle Jomfruerne.»

«Sig ikke det, I faar en Blomst hos mig og en Dans i Menuetten.»

«Ja, da gaar Achteinen til «den høie Fontange».»

Klappende i Hænderne af Fryd sprang den unge Jomfru Meltzer til Herrerne ved Opdækkeren: de maatte alle være med, naar Achtein Rosentræder havde sagt ja.

Efterat Selskabet var bleven samlet i Storesalen, og Dommer med Ridefoged var valgt, tog Spillet sin Begyndelse. Der blev spillet godt og længe under Jubel og Latter. Og da den sidste Omgang var gjort, blev Retten sat. Winckelmann talte op de vundne og tabte Spil med saadant Udfald: Jan Georg Stamann er Omgangens Vinder med fjorten unge Jomfruers «ja» og tvende unge Jomfruers «nei». Rosentræder er Omgangens Taber med femten unge Jomfruers «nei». Derefter gik Jan Diderich Sinning til Dommerbordet, og enhver af de tabende fik sin Dom, som Ridefogden maatte paase blev tilbørlig efterkommet. Endelig læstes under Stilhed Vinderens Pris: «Jan Georg Stamann, høivelbaaren, skal som Vinder udi den høie Fontange hente et Sølvstøb paa det Gjestgiversted, som ligger udi Sandvigen. Og med ham maa følge Jomfru Janicke Woltmann til saadan Plaisir Tour.»

Den unge Sinnings Forslag, som nu efter Spillet faldt paa Jan Georg og Janicke, traf som en Bombe blandt Gjesterne. Graabrødrene klappede og raabte Leve for den nye Ide. Men de ældre Damer korsede sig og talte i Munden paa hinanden om Tidernes Fordærvelse. Hvad

vilde Folk sige? Om Hammeckens! Om Jomfru Woltmann! Om den gode Tone! Graabrødrene forsvarede imidlertid ikke uden Held den moralske Side af Sagen og fremholdt det anstødelige i de gamle Domme — de vilde blot nævne «Kys under Forklæder» og «bide Skilling af Munden». Og Enden paa det hele blev, at Winckelmann sendte Bud efter sin Hest og Slæde, men rigtignok under de ældre Madamers Protest. De ældre Herrer tog det roligere og gik tilbage til Kryddervinen og Grev Zinzendorfs Lære.

Jan Georg saa Gudernes Fingerpeg i Jan Diderichs Dom. Rivalen havde foreslaaet Turen i Haab om at blive Vinderen. Men han havde vundet Prisen, han Jan Georg Stamann fra Bremen. Nu var det Tid at handle.

Han gik hen til Janicke, som sad ved Clavicymbelet.

«Nu følger I mig, Janicke Woltmann!» Der var noget eget, bydende i Stemmen, og hun saa halvt forundret, halvt nysgjerrig op.

«Om jeg nu ikke vil?»

«I skal følge Vennen fra den lyse Tid! Medens Selskabet nu er samlet i den store Sal, benytter vi Anledningen til ubemerket at forlade dette gjestfrie Hus for en uskyldig Stund. Vi vil kjøre langt udover Veiene. Vi vil tale sammen og nyde Maaneskinnet. Sølvglans over Veiene, Sølv i Tanke og i Tale.»

Hun saa atter op, denne Gang med store

spørgende Øine, mens Akorder i Moll gled over til jublende Toner, Latterens og Livslystens lyse Fantasier.

«Hvorfor ikke Guld, Jan Georg?»

«Man skal ikke altid ønske det bedste.»

«Jo, man skal! Guld bringer alt, Seigneur. Men i denne Stund behersker I mig, jeg tager Sølvet, Maanesølvet — — Tys —!»

De lyttede. Det var Bjeldeklangen fra Winckelmanns Hest. Jan Georg gik til Vinduet for at overtyde sig, om det var saa. Og da han saa Sullau stanse udenfor med Eufemia, Skriverens Hest, nikkede han til Janicke og gik ud til Rosentræder i Forgangen, hvor Achteinen konverserede nogle ældre Jomfruer.

«Skaf mig af med Jomfruerne her i Gangen, Achtein, eller vi slipper ikke ud. Jeg vil dog prøve Turen med Jomfruen. Hvad siger I om hende, ifald hun gaar med?»

«Et mihi et aliis,» svarede Rosentræder, hvorpaa han foreslog de gamle at gaa i Storesalen; der blev der sunget og holdt Tale.

Da Gangen var tom, tog Jan Georg Janickes Tøi, hjalp hende og aabnede Døren.

— —

Men i Storesalen smilte Jan Diderich, da han hørte Bjeldeklangen dø bort efter Vinderne i den høie Fontange.

Og i Storesalen fik Rosentræder en Blomst hos Jomfru Meltzer og en Dans i Menuetten.

JAN GEORG OG JANICKE HENTER ET SØLVSTØB TIL DEN HØIE FONTANGE.

I Begyndelsen gik det langsomt, for Veien bar jevnt opover, indtil de naaede over Smaamøllebakkerne, men da blev det Slædefart. Et Vink fra Sullau, og Eufemia strakte ud i skarpt Trav over de folketomme Veie, hvor Føret var fast og godt efter Bondeslæderne, som daglig kjørte til Byen fra Aaserne. Lystig klang Eufemias Bjelder. Hun dansede efter Bjeldeklangen og nød det skarpe Trav, thi det hændte sjelden, hun fik strække ud: naar Husbond kjørte, maatte det gaa høitidelig for sig i Smaadilt eller Luntetrav, som det sømmede sig Sekretæren for det vendiske Kontor, Anthon Ulrich Winckelmann.

Jeg vil prøve, hvad Stof den Jomfru er gjort af, smaalo Sullau for sig selv.

«Hyp, Eufemia min Traver!»

En saadan Fart havde Janicke aldrig kjørt

med. Snefoget fra Hestehovene drev hende i Øinene, og da Synet iforveien var dugget af Vind og Skarpfrost, stod stundom alt i Taage, saa hun neppe kunde skjelne Veien. Om lidt tog Hesten mindre Fart ved en Veisving. Da kunde hun se Veien ligge som et Sølvbaand bortover mellem mørkere Smaaskog og flade, snebare Bergknatter, hvor Nordenvinden havde feiet rent. Da laa Veien lokkende i Maanelyset, og hun drømte skjælvende om endeløse Veie, og hun hviskede til Jan Georg, at hun aldrig havde følt sig saa frisk og sterk som under den vilde Fart.

Just de var fri en Veisving, heldede Bakken sterkt, og Sullau rappede Eufemia. Hesten kvap og lagde ud fra Bakketoppen. Hurtigere gik det, sterkere blev Farten. Og Sullau brugte Svøben, indtil Veien blev fladere. Men da var de ved den sidste Veisving, og det var den skarpeste. Slæden skar paa den ene Mei. Jan Georg greb i Slædekarmen, han raabte til Sullau. Men hun var taus.

Den Jomfru klarer lidt af hvert, tænkte Sullau, da de kjørte ind over Borggaarden bag Hovedhuset paa Blanzeflors Sted. Han stansede ved Svalsdøren, klappede og smaasnakkede med Eufemia og løste Remmen, som bandt Pelsen til Slædekarmen. Han saa, de sad Arm i Arm.

«Hun greier lidt af hvert,» gjentog han halvhøit. Janicke troede, han talte om Eufemia, og be-

breidede ham hans uvorne Kjørsel: «Den Tur kunde kostet Jer noget!»

«Serviteur Madame, naar man kjender Hoppen, kan man kjøre.» Sullau gav Tømmerne til Jan Georg og forsvandt i Svalsdøren bag Huset.

Om lidt vendte han tilbage med en Haandlygte, ved hvis Lys Jan Georg og Janicke kunde følge ham gjennem Svalen og Midtgangen til et Kammer ved Siden af Spillesalen. Sullau maatte være godt kjendt, lod det til, han gik sikkert mellem Spillebordene, som om han var hos Sivert Skjænker hjemme paa Kjøbmandsstuen, og han tog Nøgleknippet fra Gangnabberne, som om han var Vert i Huset.

— Sullau havde forladt Jan Georg og Janicke i det lille Kammer ved Spillesalen, og han havde taget Lygten med sig, men den store Kakkelovn lyste. Der var gode Gløder igjen efter de sidste Gjester, og da Træstativet under Ovnen var fuldpakket med Birkeved, fik Jan Georg god Ild, saa det snart efter sang og durede, mens Ovnsøiet sendte blaffende Lysstreif over Væggen. Om lidt var Sullau tilbage med et Sølvstøb og en Kande Vin. Han bad Herskabet undskylde: Eufemia havde spændt den ene Skankel af Slæden, den maatte surres og bindes, for han kunde ikke faa fat paa Gaardsslæden saa sent paa Kveld. Men om en halv Time skulde alt være klart. Og Støbet stod der. Vin ogsaa, eftersom Herskabet maatte vente.

— De havde ikke talt stort paa Turen udover. De havde nydt at sidde sammen Arm i Arm, de havde holdt hinanden fast, hver Gang Slæden slingrede i Svingene.

Derinde sad de i Halvlyset som hin Kveld bag Myrten. Og ligesom hin Kveld kom der en vild Lyst over ham efter denne høie Kvinde.

Han greb efter Støbet, fyldte det og drak for hende. Hun havde gjort Tegn, hun vilde ikke have Vin. Han nærmede sig Armstolen, hvor hun sad. Han greb efter den hvide Haand, hvor fra Ædelstenen funklede, og hun trak den ikke tilbage. Forsigtig bøiede han sig og kyssede hende og hun tog ham i Kniplingsdugen, drog ham nærmere, førte ham varsomt tilbage, smilte —, og da Jan Georg trykkede hende til sig og kyssede hende paa nyt, reiste hun sig braat, slog Armene om ham og holdt ham fast i et langt sugende Kys.

Hendes Kraft var saa stor, og den kom saa pludselig, at Jan Georg famlede, blev usikker og greb i denne sin Usikkerhed efter Sølvstøbet.

End usikrere blev han, da Janicke satte sig og skjulte Ansigtet i Hænderne. Han strøg hende varsomt over Haaret, han syntes hun græd, men var ikke sikker:

«Janicke, mine Drømmes Janicke, den gode Skjæbne har ført os ud til dette Sted! Her hos Blanzeflor skal vor Lykke bygges! Jeg vil gjøre Herregaard af dette Sted! Og oppe i Lindelunden bag Huset, der skal Templet bygges for

hende, Templum Pacis et Amoris! Der vil vi hvile i dets farverige Pronaos, som fanger Dagens første Lys fra Østen. Vi vil følge Markblomsternes Vekst og Skyernes Flugt, drikke af Havets og Himmelens Blaa og lytte til Svalerne, som iler med Sommerfryds Hvin over Tempelfreden.»

Han rakte hende Støbet, og nu drak hun.

«Tak, Jan Georg, Tak for Talens Sølv! Det var i denne Stund dog bedre end Tausheds Guld! Ikke sandt, I vil dog ei misforstaa Eders tro Veninde? Ikke sandt, det er Venskabs Pris, vi her har sunget? Venskab er dog meget, næsten alt! Skriv mig til om føie Tid, skriv til vort Venskabs Pris! Skriv, thi nu maa der gaa en Tid, inden vi tales ved, at ikke Æren tabes ved denne Tur. Det var dog et Uheld med Skanklerne —»

«Uheld Janicke? Mig synes, denne Stund var den skjønneste af alle.»

Men Janicke sad længe og saa ind i Ovnens ulmende, glødende Guld.

Da Sullau bankede paa og traadte ind, stod Jan Georg taus ved Janickes Stol, taus og skuffet; thi han følte det, som om Janicke var gledet bort fra ham, da hun var saa nær saa nær.

— — — — — — — — — — — —

Hos Hammeckens fandt de Vinduerne mørke. De var kommen for sent.

«Til Woltmanns, Sullau!»

«Hyp, Eufemia, min Traver!»

SEIGNEURERNE FINDER SIN TRØST HOS BLANZEFLOR.

Jan Georgs og Janickes natlige Tur til Blanzeflor var det staaende Samtaleemne, hvor man kom de paafølgende Dage. I Madamernes Kaffemøder og i Herrernes Børsmøder under Skuret paa Bryggen blev den nøie behandlet, endevendt og seet paa fra alle mulige og umulige Sider. Hintzemann, som havde glemt Kridtstregerne paa Kjoleryggen, og Annecke Dannecken, som ikke havde glemt Jan Georgs Kurtise, var de ivrigste; de levnede ikke Paret Ære for en Skilling. Men da den første Storm havde lagt sig, og da Madame Hammecken havde forsikret, at det hele var et uskyldigt Paafund af den unge Seigneur Sinning, kom den største Del af Byen omsider i sine gamle Folder igjen. De fleste maatte jo erkjende, at Skanklerne bar Skylden for Parets Udeblivelse. Og de maatte medgive, at saa længe den unge Sinning

tog Sagen rolig, var der ikke Grund for andre at se sort paa den.

Jan Georg var derimod ikke beroliget. Han fandt Fætter Sinnings Sorgløshed lidt mistænkelig, og han fandt, hvad værre var, Skanklerne uskadt under Surringen, da han undersøgte Winckelmanns Slæde.

Den Eftermiddag, Opdagelsen blev gjort, søgte han straks Sullau for at faa en Forklaring, og han fandt ham sovende i Skjænkestuen i den ersame Kjøbmands Hus; thi Sullau havde Natten forud været i Danselag hos Blanzeflor.

«Hei, Sivert Skjænker, væk mig den Karl!

«Skrivertjeneren har forlangt en Times Søvn. Herren maa selv vække ham.»

Jan Georg satte sig og forlangte en «Oldermand». En Dør blev i det samme aabnet i Overetagen, og Tonerne fra et Clavicymbel naaede helt tydelig ned i Vinstuen.

Sivert Skjænker bragte Vinen og sukkede: «Ak, hvor har ikke Seigneur Winckelmann spillet traurig og med sørgende Toner siden hin Dag han besluttede at forlade os! Ak, hvor jeg vil savne hans gode Hjerte; thi han gav store Drikkeskillinger, for ikke at tale om Spændeskoene paa Sylvesterdag, naar Winckelmann kjøbte det nye Par for det nye Aar. Ak, hvor jeg vil savne Herren og hans høifornemme Tone! Naar Herren raabte mig an i Skjænkestuen, at jeg maatte fly ham straksen af den gode Vin, da raabte han ei

efter Sivert Skjænker, som de gemene Gjester gjøre. Herren kaldte mig Cellarius eller Famulus, dertil pegede han ikkun paa det tomme Glas. Men — hør hvor traurig Herren spiller! Maatte han snart gaa til Blanzeflor! Thi I maa vide, Seigneur, at Vinskjænkersken derude har en sær Magt over ham. Han er altid glad og lystig som et nyt Menneske, naar han har besøgt hende paa Gaarden.»

Jan Georg følte sig ikke rigtig vel i Skjænkestuen. Han syntes, Bohavet var markædt og støvet, og han kjendte gammel Vindunst staa kvalm ud fra Væggene. Han reiste sig og puffede til Sullau:

«Du, beret mig nu om Skanklerne til Winckelmanns Slæde, som fik Molest hin Nat hos Blanzeflor!»

Døsig saa Sullau op med slappe, rødkantede Øine: «Skanklerne? Winckelmann? Hos Blanzeflor? Spørg Blanzeflor!» Og Sullau sov videre.

— — — — — — — — — — — —

Ude paa Traktørstedet mødte han Blanzeflor alene ved Skjænken. Sandelig, hun var smuk! Store blaa Øine, som smilte skjelmsk. Hodet lidt paa Skakke, mens hun neier. Og det rige, gyldne Haar saa net sat op. Slank og lys og klædt i blaat.

«Ah, saa I er Blanzeflor, Vinskjænkersken! Næst efter skyldigst Salutem maa jeg forespørge, om Jomfruen vil bekvemme sig til en Stols Støvelse. Man tør dog ei sidde ned uden Fare for at ruinere Dragten.»

Han fulgte hende interesseret, mens Stolen blev aftørret.

«Ganske nette Bevægelser, min Jomfru, hun forstaar per Jovem at behandle sin Støvekost og sine Øine lige godt, og Gangen er den graciøse.»

Hun neiede og lo skjelmsk: «Tak, Seigneur! I er Sullaus Ven, ikke sandt? I er den unge Herre, som skal træde i Winckelmanns Sted. Sullau har fortalt mig alt og beskrevet nøie Jers Person.» Hun lagde et tydeligt Tryk paa alt.

Han saa forundret op: «Alt, Jomfru?»

«Alt!»

«Ei, Jomfru Blanzeflor, her stikker noget under! Sid ned og drik med mig et Bæger Vin. Men herud med hvad hun ved! I kjender naturligvis Besøget hin Nat, da Winckelmanns Slæde fik Molest. Sullau siger, at jeg maa gaa til Blanzeflor, at hun kan berette om Molesten.»

«I taler om hin Nat, Seigneur. Ak, hvor har det ikke gjort mig ondt, at Jers Visit kom paa en saadan kuriøs Tid af Døgnet, hvorved jeg tabte Leiligheden til at fylde Pligterne som tro Vertinde. Men her er vor bedste Vin. Drik, Seigneur, jeg beretter ham alt, naar Sullau ønsker det. Hin Nat, da I kom hid ud for at hente et Sølvstøb til den høie Fontange, troede baade I og Jomfruen og det ganske Lag, at det var et helt naturligt Træf i Spillet, naar Valget netop traf Eder at hente Støbet. Men saa var ingenlunde Fald, thi Jers Fætter, den unge Sinning, spillede falskt og

havde i Forveien maget det derhen, at I og Jomfruen skulde komme uforstyrret sammen. Derfor stod Kammeret færdigt at tage imod Jer. Desaarsag stod Vinen der. Desaarsag lod vi de foregivne knuste Skankler surre. Jers Fætter havde Aftenen før Laget været her hos mig og krammet ud med sine Sorger: Denne Stamann, hvis Tragten og Meninger han ei kunde blive klog paa, var ham en fast ukjendt Person, som høfligen blev modtagen i Faderens Hus. Alt gik dog godt og vel, indtil den fremmede rent ud syntes at fatte Kjærlighed til Jomfru Woltmann; men heri maatte han stoppes for enhver Pris. Saadan gik det ikke an at slaa Streger over ældre Fordringer, sær siden Partiet mellem ham, Jan Diderich, og Janicke var godkjendt af Forældrene. Og enhver Forening maa jo, som sig hør og bør, ske efter Forældrenes Vilje næst Guds Styrelse. Men, siger han, saa kommer denne Stamann og fordærver det hele. Dette vidste han derudaf, at han nøie havde speidet Jer og Jomfruen ud paa en Tur til Dalsgaardene. Der samtalede I med Jomfruen, som om I var trolovede. Men han skulde dog til Slut blive den seirende, naar han blot fik erfare, om Jomfruen var ham tro. Og dette maatte ske ved en List i den høie Fontange. Han vilde skaffe Jer og Jomfruen her til Gaarden. Og jeg skulde nøie beskue Jers Færd og tilbagemelde om Jomfruens Ære. For saadan Hjælp betalede han mig paa Forskud 20 Daler, som jeg hin Aften delede med

Sullau. Nu har jeg for min Del kjøbt en ny Klædes Dragt, men Sullau kjøbte Spændesko og gjorde dertil et Danselag her paa Gaarden forgangen Nat.»

«Dette er paa Ære Løgn og Karnaljerier, som I binder om min Fætter,» han fór op af Stolen, saa den veltede om, mens Blanzeflor løb hen mod Skjænken.

«Seigneur!» Hun pegede paa Stolen.

«Vil I fortælle mig, Jomfru Blanzeflor, at Byens Seigneurer kommer hid til Vinstuen med deres Sorger for at hente Hjælp for sin Amour hos Jer?»

Han reiste Stolen op, bød Blanzeflor et Bæger Vin, men hun blev staaende ved Disken.

«Ja, her hid kommer de, Seigneur, Stadens bedste og høieste Velfornemme. De kommer med sært Prat, og Blanzeflor skal give Raad og Trøst, ret som om hun var Ordets Tjener eller Medicus, og ikke en simpel Vinskjænkerske. Men udi Vinen er Sandhed, saaledes har Achtein Rosentræder fortalt mig, et gammelt Ord skal lyde, saa jeg maaske tør tilskrive Vinen de mange Sandheder, som siges her i Huset. Hvad Jers Fætter Sinning anbelanger, saa er det ei første Gang, han søger Trøst hos Blanzeflor; thi han var ikke de atten Aar, da han første Gang kyssede mig over Skjænkedisken. Jo, her hid kommer de. Og I er jo ogsaa kommen hid idag for at finde Trøst hos Blanzeflor.»

Yndig var hun i sin Vrede. Jan Georg stod

der ganske taus en Stund. Tog hende saa ved Haanden, og de satte sig igjen: «Blanzeflor, lad os være Venner. Sig, hvad har I saa berettet ham!»

«Da han kom hid ud Dagen efter Laget, sagde jeg, han kunde være sikker paa Jomfruens Kjærlighed, hvad der neppe bliver nogen Løgn. Og dernæst føiede jeg til, at I havde været her ved aftalt Tid, medens vi lod Skanklerne surre, og jeg forsikrede, at jeg intet havde seet eller hørt, der var skikket at komme Jomfruens Ære nær. Og det er vel heller ingen Løgn; thi Sullau forbød mig at belure Jer. Men Jers Fætter gav mig andre tyve Daler.»

«Prægtige Blanzeflor, hun har Ret; ogsaa jeg er kommen hid for at finde Trøst! Ifald hun ei var trolovet, skulde hun herud med et Kys!»

Blanzeflor smilte med Hodet paa Skakke og neiede:

«Den Slags Trøst faar Seigneurerne aldrig mere hos Blanzeflor. Men kan hun ellers tjene Herrerne, for Eksempel med et Sølvstøb til den høie Fontange eller med nogle knækkede Slædeskankler nu og da, se det er en helt anden Sag, — det vil da sige, ifald hun faar Sølvstøbet igjen og god Betaling for Molesten.»

«Prægtige Blanzeflor, jeg havde ikke glemt det. Her er Penge til et nyt Støb og dertil, som min kjære Fætter, giver jeg tyve Daler for Trøsten. Det gamle Støb beholder jeg som Souvenir.»

Hun gik et Skridt fremover — helt hen til ham og saa ham skjelmsk i Øiet:

«Om hvem?»

«Om — Blanzeflor.»

Og Blanzeflors friske Latter fulgte ham, da han gik nedover Veien fra Huset, hilsende tilbage til den blonde Pige, som laa munter og livsglad i Skjænkestuvinduet.

MADAMERNES TUNGER REGJERER STADEN.

Jan Georg drev fornøiet indover mod Byen, taknemmelig mod Blanzeflor. Jan Diderich var beroliget, og Folk kunde ikke sige stort. Det var Jan Diderichs Skyld og Skanklernes — —

Ved Øvregaden mødte han Mutter og Fatter Hammecken. De var ikke kommen afsted med Kohtes Skib, for Mutter havde faaet Rygværk efter Lagets Besværligheder.

«Aa, kjæreste Monsieur Stamann,» begyndte Mutter langveis fra, «hvor i al Verden holder han Hus, Far! Hvorfor har han ikke været paa Eftertakken hos Madame Hammecken sammen med de andre pyntelige Folk?»

«Allerliebste Madame har jo været syg. Men lad mig her faa takke for seneste Lag —»

«Aa, syg —,» afbrød Madame Hammecken, «derfor kunde han nok komme. En agtværdig Madame kan sagtens tage mod Venner til Eftertak, om end hun har en Grødedug i Ryggen.»

Hammecken lod Øinene med Velbehag glide over den trinde Ægtehalvdel, som om han vilde sige: det stemmer, Anche, hun taler for os begge og greier Erterne.

«I har min Salighed forsømt Jer,» fortsatte Mutter efter at have givet Jan Georg et kraftigt Haandtryk, «I har forsømt Jer til den deilige Bagster, vi holdt paa Klaffebordet idag. Butterdeigen laa saa trivelig og fed i den store Flødeterrinen. Og Fatter havde pillet ud den ældste Vin fra Kjelderen. Men, naar jeg tænker mig om, var det kanske det bedste, I ikke anlangede alligevel. For Jøsses, saa de pyntelige Gjesterne plukkede Fjærene af Jer! Jeg vilde ei repetere, hvad de sagde, for nogen Pris! Men Janchefatter lo, jo mere Madamerne huggede løs. Og det har Janching ingenlunde godt af, thi Medicus mener, at han ved at le saadan over al Maade engang omsider vil le sig krank. Forøvrigt er jeg i mit stille Sind enig derudi, at I har greiet Jers Sag paa alt andet end pyntelig Maner. Tænk, løbe afsted med en ærbar Jomfru midt paa sorte Natten! Aa — —!»

«Ja, men Spillet, Madame Hammecken, og Skanklerne —,» forsøgte Jan Georg.

«Aa, prat han mig was fore,» lo Anchemutter, «han lurer saamen ikke en gammel bergensk Madame. Aa! Naar jeg tænker paa alt det Maskopi, han og Jomfruen har havt tilhobe!»

Her lo Hammecken, saa han rystede: «Gak nu videre, Anchemutter,» kom det endelig, «hun maa bevise, hvad hun siger, men repeter hun korteligen, eller jeg ler min Mave itu.»

«Ja, nu maa han høre, Stamann Far! Vi sidder ved Frokosten, Janche og jeg, og saa siger Janche: Anche, siger han, vedst du, at vor Høne har lagt et Vindæg inat. Hvilken Høne, siger jeg forundret, eftersom mine Høner gemenligen lægger gode Æg. Hvilken Høne, siger han, — Postelinshønen! Da troede jeg forvist, Janchefatter havde faaet en Skade paa Forstanden. Postelinshønen, spørger jeg. Ja vel, Madame, let paa Hønen, siger han. Og saa lettede jeg paa Hønen. Og ved I, hvad der laa — —? Et blaat Brev, Far! Det skjønneste Kjærligheds Brev fra Jomfru Woltmann til Jer, Stamann Far.»

Jan Georg blegnede og kjendte efter i Kjolelommen. Brevet var borte.

«Ja et blaat Brev, Stamann Far. Og naar man har saadant ihænde, forstaar han nok, vi maatte tænke de geheime Ting om hans natlige Tur med Jomfruen.»

«Og det Brev læste I, Madame?»

Madame Hammecken slog Hænderne sammen af Forbauselse: «Om jeg læste Brevet?»

«Det var stilet til mig, Madame Hammecken!»

«I tror da vel ikke, at der gives en eneste Madame i Staden, som vilde undlade at kige i saadant Papir, naar det uforklarligen findes i hen-

des Postelinshøne! Men tak han sin Gud, at Brevet er faldt udi min Haand; thi ifald Madamerne havde faaet Fingrene i saadan Skrivelse, vilde den halve Stad være kommen udi lige stor Tumult som i Storebranden. Men jeg vil give ham et godt Raad: lad han af med Haneben til Jomfru Woltmann; thi Jomfruen formaar ei at koge en Koppe Kaffe, hvilket vel er det første enhver Jomfru maa kunne, naar hun gaar i Ægteseng. Har jeg Ret eller har jeg ikke Ret, Janching?»

«Ak jo, Anche! Kvinderne har min Tro alle Tider Ret. Det er det første enhver Ungkarl maa vide, naar han gaar i Ægteseng. Anbelangende hans Maskopi med Jomfruen, saa siger jeg som Anche: vær kun glad, at Skrivelsen ei kom Madamerne ihænde. Thi hvad den ene ved idag, det ved alle de øvrige imorgen. Madamerne holder Bog over alt. De noterer, hvad I spiser og drikker og hvormeget af hver Sort. De kjender hans Indkomst og disputerer, om han har Ret at gaa med Skind paa Hatten eller ei. De kjender hans Sundhed, om han har god eller daarlig Mave. Mig synes derfor, at Kvinderne burde være Statshoveder og puttes udi de kongelige Kancellier; thi udi Politicie kan ingen Mandsperson komme dem nær, hvorhos dog en Mandsperson kan koge Kaffe. I dette Fald har vi, hvad Brevet angaar, afværget den truende Storm; thi Skrivelsen ligger vel forvaret i Postelinshønen hos Hammeckens. Men Madamerne taler ham dog i

hans Ære — om Caresser med Jomfru Woltmann, om en Tur til Dahlsgaardene og om et Brev til Jomfru Woltmann, som Tjenestetøsen har fundet udi Jomfruens Kammer. Han har, min Hjerte Stamann, af saadan Aarsage faaet Staden imod sig, og Spillet er tabt; thi han bliver min Tro ikke Secretarius efter Winckelmann. Det er Madamernes Sag, som seirer. De har nu drevet Seigneur Hintzemann til Raseriets Pirrelse, paa det at han skal fremtræde i Kjøbmændenes Forsamling og tale i Jers Ære.»

Anche sukkede bifaldende og saa med Stolthed paa Janche: «Fatter har Ret, Stamann Far! Lübeckersecretarius bliver han ikke, og det er Skam, saadant pynteligt og net Menneske som han er. Janche siger dog, han maa prøve at bekjæmpe Madamerne.»

Det kan blive en vanskelig Sag, mente Hammecken; thi Madamernes Tunger regjerer Staden.

MEN HAMMECKEN OVERVINDER MADAMERNE, OG JAN GEORG BLIVER LÜBECKER-SEKRETÆR.

Til Rosentræders og Winckelmanns Afskedslag i den ersame Kjøbmands Hus var kun Byens Spidser og fornemste Mænd inviteret. Laget skulde holdes med den flotteste Bevertning, sagde Rygtet. Man talte om Østers, Gaasesteg og hundredeaarige «Oldermænd», som Achteinen vilde spendere til Ære for den nye Lübeckersekretær.

Havde Rosentræder og Winckelmann det travelt med at ordne til Eftermiddagens Fest, saa havde Hintzemann og Madamerne det ikke mindre travelt med de skumleste Planer for at ødelægge Festen. Madamerne med Annecke Dannecken i Spidsen vilde ramme Jan Georg, og Hintzemann vilde ogsaa ramme Jan Georg — for derigjennem at ramme Rosentræder, som altid havde holdt h a m paa Afstand, h a m, Rentenist Herman Hintzemann.

Hjemme hos Hintzemann sad Annecke Dannecken, Madame Verdenhalven, Madame Hintzemann og syv Jomfruer. De var kommen tidlig paa Formiddagen til Kaffe og den bløde Kage og var nu ved Middagstid endelig enige om Krigsplanen. Den var ganske enkel, men vilde blive desto frygteligere i sin Virkning. Hintzemann skulde møde op paa Kjøbmandsstuen til den saakaldte Akt eller Embedsoverleverelse, som pleiede at gaa forud før de aftrædende Embedsmænds Afskedslag. Og naar saa Rosentræder fremstod for at adspørge Forsamlingen, som Skik var, om nogen kunde sige noget i den nyvalgtes Ære, da skulde Hintzemann oplyse, at den unge Bremer var en forslagen Karl, som vilde forføre Stadens dydædleste Jomfruer. Og kneb det, skulde han fremlægge Jan Georgs Brev til Jomfru Woltmann, det Brev Tjenestetøsen havde fundet i Jomfruens Kammer. Brevet var havnet hos Annecke Dannecken efter at have gjort en lang Reise fra Woltmanns Tjenestetøs til Madame Verdenhalvens Tøs og videre fremover til Madamerne og til Jomfruerne.

Da det skumle Anslag saaledes var tilbørlig forberedt, huggede Madamerne og Jomfruerne løs baade paa den bløde Kage og paa Rosentræder. Den hjælpeløse Achtein lagdes tilrette paa Skjærebænken, og ret som det var, tog de fat, saa det havde Klem. En greb i en gammel Fruentimmerhistorie, en anden hagede sig fast i Achteinens

Pengesager, og Madame Verdenhalven serverede noget om, at han havde et Træben, der skulde være saa godt paasat af en Chirurgus fra Hamborg, at man hartad maatte tage det for et Vorherres Kjødben.

Netop mens Madame Verdenhalven var i fuld Gang med Træbenet, var Hammecken klatret op de trange Trapper, hvor han ved at høre den høirøstede Tale blev staaende og lyttede ved Døren.

Saa banker han voldsomt paa, og Jomfruerne skvætter op, og Madame Verdenhalven daaner. Ind i Stuen styrter Hammecken rød i Ansigtet, pustende som en Okse, og uden Paryk. Han fegter med Armene, skridter frem og tilbage paa Gulvet og ruller med Øinene, som om han har faaet et Kjødstykke i den gale Hals.

Hintzemann helder Vand over Madame Verdenhalven og spørger forfærdet, hvad der er hændt.

«Aa, aa, aa, de Karnaljerier, de Karnaljerier, aa, Hjerte Nabo, vi er alle om en Hals!»

«Guds Død,» raaber Hintzemann, «hvor brænder det,» og dermed løber han til Vinduet, mens Damerne vil paa Dør.

«Nei, nei sid rolig ned,» bad Hammecken, «dette er værre end Brand; thi efter en Brand kan vel Tomterne ryddes og repareres, men hvad der nu forestaar kan neppe repareres! Aa, Hjerte Madame Verdenhalven, I skal jo udi Staden efter Sigende have oplyst adskilligt om Seigneur Rosen-

træders Ben! I maa nu vide, at den ganske Stad ikkun taler om Jer, fordi hun ved at berette disse geheime Ting om Achteinens Ben —»

Her daanede atter Madame Verdenhalven, og efterat hun var kommen sig om lidt, forsikrede hun dyrt og helligt, at hun havde Historien om Træbenet fra Anne Hinrich Lysestøbers. Men Hammecken forsikrede, at Achteinen havde to almindelige Kjødben, som var lige solide som Madame Verdenhalvens, om ei just saa tykke, — «og dertil kommer,» forklarede han, «at Achteinen, i Besynderlighed naar han kommer i Affect ved Talers Holdelse, gjerne indtager Menuettens Attitude, saa det ene Ben ei til alle Tider stander lige ret som det andet». Men Talen om Achteinens Ben, mente Hammecken, var ingenlunde det værste; thi baade Madame Verdenhalven og syv og tredive af Stadens Madamer samt et Snes Jomfruer vilde faa en endnu større Skam:

«Thi I maa vide, Hjerte Venner, at Prokurator Cramer denne Dag skal stævne Madamerne og Jomfruerne til Raadstues Fremmødelse, Rets Forfølgelse, Lovs Oplæselse, Doms Afsigelse, Bøders Erlæggelse og Ærens Fortabelse, eftersom de velagtbare Kvinder ei kan bevise adskillige geheime Ting, som de har sagt om den nye Lübeckersekretær. Endnu er alt dog en Hemmelighed. Men jeg har hørt det af Prokuratoren med egne Øren, og han bandte paa, at Madamerne og Jomfruerne fik deres Dom; thi ingen af dem havde

været Øiens Vidne til de geheime Ting, hvilket er sandt i alle Maader. Aa, jeg sveder Angstens Sved, naar jeg tænker paa min Anche, — og paa Jer Madame Verdenhalven, paa Jer Madame Hintzemann, paa Jer mine Jomfruer! Men dette er dog ei det værste! Thi den unge Bremerherre, der er godt kjendt udi Kongens Kjøbenhavn, har skrevet til Baron Holberg, at han maa gjøre en ny Komedie af Jer allesammen. Aa, naar jeg tænker paa min Anche! Og paa Jer Madame Verdenhalven, paa Jer Madame Hintzemann, paa Jomfruerne og paa Jer Hintzemann, min gamle gode Ven! Guds Død vi er om en Hals! Den forslagne Bremer har faaet Næsen udi adskillige Geheimerier og desaarsage beder han Baronen, at han maatte kalde Seigneur Hintzemann ved det Navn Kreutzrock udi Komedien, hvilket betyder en Karl med Kors paa Kjoleryggen. Men hvad han vil kalde Jer, Madame Verdenhalven, det kan ei berettes; thi jeg vilde skjære af min Mund, før jeg vilde repetere saadan Tale. Men, Hjerte Venner, nu maa jeg løbe, at jeg kan finde denne Bremer og hindre saadan Molest for den ganske Stad.»

Hintzemann stirrede vildt frem for sig, skalv paa sine Kalveknæ og tørrede Sveden af Panden. Madamerne sad blege, og flere af Jomfruerne græd.

«Ak, Hjerte Nabo,» sukkede Hintzemann, «han maa forsøge at hindre saadan Molest.»

«Ak, om jeg kunde,» sukkede Hammecken, «men lader os nu ogsaa tage Sagen fat med lidt

Courage! Nabo Hintzemann skal jo i det store Lag. Jeg kommer for at invitere ham fra Achtein Rosentræder! Vi maa nu i Laget søge at tale baade Achteinen og den unge Bremerherre til Fornuft.»

Da Selskabet hørte dette, fik Piben en anden Lyd. Den sønderlemmede Achtein blev nu limet sammen igjen af Madamerne og saa nøie sammensat, at han blev lige god igjen. De strøg en Streg over Fruentimmerhistorien, — saadanne havde de fleste Seigneurer. De ordnede hans Pengeaffærer og gav ham sluttelig et almindeligt Kjødben i Stedet for Træbenet. Naar man saa Sagerne ret an, var Achteinen en besonders nobel Herre af megen Politesse. Hvad den unge Bremerherre angik, saa var han, naar alt kom til alt, maaske bedre end de fleste unge Seigneurer og velfornemme Monsieurer.

— — — — — — — — — — — —

Da Janchefatter kom hjem paa Øvregaden, mødte han Anchemutter i Gadedøren.

«Nu Jannickenmannickenfar, hvorledes løb den Ting af?»

«Dat stimmt, Annickenhammickenmor! Madamerne har faaet, hvad de skal have. Prokuratoren ogsaa. Og Hintzemann er inviteret. Jeg kan nu helt beroliget gaa til Festen. Hent mig saa ned fra Klædekammeret den skrammererede Kjole og mine Sølvspændes Sko!»

— — — — — — — — — — — —

Da den høitidelige Akt var over, maatte Hammecken trykke Jan Georg tre Gange i Haanden for at gratulere. Rosentræder blinkede lunt, tog en Pris af Snusdaasen med det Skildpaddes Laag og hensatte et Ben i Menuettens Attitude:

«Ei, Monfrere Stamann, saa haver vi dog paa saadan Dag beseiret Madamernes Tunger udi Politicie, hvilket er at ligne med et stort Slag, hvorudi man bekjæmper og overvinder en Hoben vel armerede Regimenter.»

Stiftsbefalingsmanden, Tyskepresten, Politimesteren, Kommerceraader og Justitsraader, Kjøbmænd og Mæglere — alle vilde gratulere, og baade de aftrædende og indtrædende Membra i den ersame Kjøbmands Raad blev baaret paa Guldstol til Spisesalen.

Hammecken førte Hintzemann tilbords.

BREVE.

Høyt skattede, u-forglemmelige, i Besynderlighed mig velbevaagene Veninde, Janicke Woltmann her udi Staden!

Viidende om at denne Dag er Eders Skiønheds Geburtsdag, hvad Maren Faster vidste at berette, vovede ieg udi al skyldig Ærbødighed at fremsende nogle Blomster, spierede der oppe i Tanternes Kammers, frem elskede under deres Kierligheds aarvaagene Øyen og hegnede om af deres fine Hænder. Var et Valg mig givet, da turde nok Rosernes Farve have været den røde, som det Bloed, der banker for Eder hos en beundrende Ven. Gule ere Roserne, visne ere de, men ey mindre skiønne; spierede, som de ere, i de Gamles Hiem, kunde de ey være mig mere hellige. Tag dem derfore og bevare dem til Memoire om en Ven, der gav det bedste Eye til Eene Ven-

inde. Roserne vare det Bedste, jeg eyede; thi de vare hentede fra en Eedens Hauge, hvor tvende fiine Mennisker leever Blomsters yndefulde Liiv. Hvad skulde ieg mon ellers kunne sende Eder? som er ædelere og bedre? Mine tunge Tanker? Thi de ere tunge siden hin Nat hos Blanzeflor, da hun saa kraftigen pegede paa hendes Venskabs Serviteur. De ere tunge, endskiøndt ieg ey kand takke nok for saadan Lykke. De ere tunge, endskiøndt ieg fik Eines ehrsamen Kopmanns Ambt at beklæede. Ney, saadant vilde ikkun formørke Eders Glædes Dag, og det vilde ikkun vidne om U-Taknemmeligheds Aand; thi i Skyggen af dette Eders Venskab lever ieg dog et Liiv i Skiønhed. Ieg ad spørger ey Morgenen, hvad Dagen vil bringe, og ieg spørger ey ved Aften Sang efter den nye Dag; ieg aander i Eders Venskab, som beruser mig, og ieg føeler Freed, fordi det er Eder, som er min Veninde, I, som stander saa høyt og som siunes saa guddommelig i det u-fattelige Væsen. Ieg vil ey tale om de tunge Tanker, der fra Tiid til anden belurer min Freed og stiæler den, thi dend Tale vilde ikkun saare Eder, som haver bragt mig saa meget af det Skiønne. Naar kand ieg vel betale min Taknemmeligheds Giæld? Vær viidende om, Janicke, at I haver bragt mig de skiønneste Drømme. Saaledes, liig Drankeren, der skaber sig en stakket Lykke, beruser ieg mig i Eder, og ieg nyeder dette Liiv, som vel er Drømmenes, en stakket Lykkes, Tiid, men som ey destomindre haver

Kraft til at giøre Sindet fro. Ieg seer mig selv større og kraftigen, og ieg drømmer om min Krafts Anvendelse, der stadigen gaar ud paa dette at kiempe for Eder og bliive stoer i hendes Øien. Hvorfore kand ey en U-Lykke paa Land eller Søe støde Ier an, at ieg kand følge Eder, redde os begge eller finde en herlig Død tilsammen?

Vi Mennisker skulde være lykkelige, Janicke, ey sandt? Ieg vil ey forsøge at ud grunde, hvor stoer Deel af Lykken, der er bleven mig beskaaren. Maaske ieg slet ey tør giøre Krav paa at eye kun een ringe Deel deraf. Naar ieg alligevel søger Lykken udi Drømmenes Land, saa er det maaske en Kujons Manér, hvad ved ieg om dette? Ieg ved ikkun, at I haver trukket mig til Eder og bundet mine Tanker. I haver kaldet paa mig, og ieg tør ey tænke paa Fremtiden, ieg ved blot, at I holder mig fast, og holder I mig fast, da maae ieg dog i Eders Øien have nogen Værd.

Saa lever ieg da Berusningens herlige Tiid og glæder mig til at høre fra min eene Veninde, at erfare hos hende hvor nære de Dage ere, da vi atter mødes.

Eders Venskab er mit Liiv, min Gud. Kan I nu begriebe, Janicke, at ieg aldrigen slipper dend Veninde-Haand, som I gav mig bag Myrthe Træets Grene, ja i Kammeret hos Blanzeflor. Det er liigesom en Natur Nødvendighed for mig at have en Qvindes Væsen, hvortil ieg kand meddele mine Tanker. Ieg vil, at min Amica skal vide Alt, der

ligger mig paa Hierte; kun paa saadan Maaede bliever Qvinden en Mands Veninde. Til hende vil ieg gaae med de smaae Sorger; hun forstaar dem bedre end en Ven; thi Qvindens Følelser ere fiinere.

Saa slutter ieg dette Brev, som er en Sang til Venskabs Priis, som er gule Roser.

Høyagtbareste og velfornemmeste besonders dydædele Jomfrue Janickes tienstberedvilligste

Tiener

Jan Georg Stamann.

*

Til Jan Georg Stamann, høyvelbaaren, Secretair ved det Hansische Contoir her i Staden.

Min kiære, kiære, kiære Ven!

Om Morgenen, min Geburts Dag, kom Kammer Pigen ind til mig med een Deel vidunderlige gule Roser, og min Fryed var stor, da ieg formærkede, at det var Lübeckersecretairen i al hans u-endelige Fiinhed og Forstaaelse af, at Qvinder vil hyldes, om de ere nok saa stoere paa det. Ja, de smukt tørrede gule Roser haver ieg saaledes udi mit antique Bæger, og gule Roser udi et deyligt Brev haver ieg her liige ved min Albue, her ieg sidder ved mit Skrive Bord for at prate længe med den prægtige Ven, som ieg snarligen lærede at skienke meget af min Ømhed. Jeres deylige

Roser, Seigneur, og Brevet glædede mig aller høyst vidunderligt. Clavicymbelet blev lukket, da det kom, og ieg nøed at være dend Eene Veninde til denne fiine og fornemme Ven. Ieg haver jo alle Tiider følet, at der boede meget smukt og skiønt i Jer, Seigneur, og efter hiin Slæde Fart til Blanzeflor var Indtrykket deraf saa stærkt, som det kunde blive. Men eenhver nye Bestyrkelse vil alle Tiider skaffe mig dend stoere Glæde. Viide I, at I siiger mange Ting saa yndigen, at I uomgjængelig maae eye Poetæ Gaver.

I Grunden er ieg saa siæle glad over dend Freedens Tone, der ligger over Eders Skrivelse, at ieg ikke veed, hvor ieg skal begynde paa alle Ting, der kunde være at gaae ind paa. I maae dog, for at siige noget, holde af med at føele Taknemmeligheds Giæld til mig, thi dette Venskab bringer jo mig liige meget, som Eder. Det kom til Eder udi Lübeck paa Tiider, hvor I kanske mere end ieg trængede det, men nu høerer I, og troer I, at saadan een Glæde, som dend ieg føeler ved at have været saa meget for Eder, haver ieg aldrig følet tilforn. Saadant indeholder for mig een Række af de deylige Ting. For det Første at finde Een, som man anseer værdigen til noget af eet stort Fond af Ømhed |: Det er jo deyligt at komme til at holde af et Menneske :| Saa at høre, at man virkeligen haver Evne til at være saa meget for nogen. Ak, gunstige Seigneur, ieg som haver saa let for at tvivle paa mig selv, ieg

er saa afhængig af een Gang i mellem at tage ind saadant, som I oprigtigen siger mig, og ieg veed, at I mener, hvad I siger. Paa Eder haver ieg altsaa forstaaet at giøre Indtryk af netop den, ieg vil være; men noget af Æren herfore lægger ieg paa Eder; thi selv om ieg nu er, hvad I anseer mig fore, saa gaar der jo mange omkring, som heelt mangler Sandsen for det Bedste i mig, og saadanne Mennesker haver giort mig meget ondt, bragt mig til næsten at hade mig selv. Hver Gang ieg begegner et Menneske, som forstaaer mig, bliver ieg bedre, fordi ieg bliver lykkeligere, saa I seer, at ogsaa ieg haver lidt at takke Eder fore- Ifald I nu, som I saa smukt siiger, gierne ønsker at redde mig fra en U-Lykke, saa vil ieg gierne plumpe udi Vandet, naar vi atter mødes, at I derpaa kand trække mig op igien.

Ieg er saa eenig med Eder i, at vi Mennesker skulde være lykkelige |: i alle Fald een kort Glandsens Tid :| Men hvormange ere det? Ak, jo mere ieg seer af Verden, jo tydeligere seer ieg, at de Fleste blot an stiller goede Miner til slet spillede Roller. Er det Menneskene, som ey kand griebe Lykken, eller er det een for grum Skiæbnes Spild? Naar de fleste Mennesker til Syne ladende leever saa godt som de giøre, da er det fordi dend leegemlige Styrke og den udi Naturen nedlagde Behænde og Behærskelse aldrigen lader dem tabe Aandens Balance. Derhos kommer ogsaa een Selv-Opholdelses-Drivt, der skyeder Sorgerne til Siide.

I sagde mig, Seigneur, at I havde tunge Tanker, ja endog at I stoed paa Livets Revers. I kand derfore neppe forstaae, hvorledes Eders Hierte Brev glædede mig. Det aandede Freed, og hvi ey siige Ordet Resignationen, men dog en god og skiøn Resignation. Den maae dog de fleeste Mennesker leeve paa, hvor forhadt Ordet end fanger an. Man begynder dog tidligen at lære Resignationens Konst, og ieg for min Deel tør siige, at ieg ey kand erindre, naar ieg ey havde Brug fore dend Konst. Derudaf den Træthed og Foretagelses Mangel, som ofte van ziirer mig i Enkeltes Øien, før de lærer mig og Aarsagen at kiende.

Nu om Stunder haver ieg een af mine lykkelige Tiider, hvor ieg vil have det godt; thi meget haver ordnet sig fabelhavt. Tænk, min Fader haver maattet giive efter for stormende Bønner og haver nu loved mig et Ophold udi Tydskland. O fri, fri, fri! At raade over sine Dage, Handlinger, Ord og Gierninger, bliver ey det vidunderligt? Et godt Logement maa han forskaffe mig udi Hamborg, hvortil slutter sig een god Sang Mester og et Clavicymbel af den nye Hammer Construction. Saadan lever ieg nu herligt, og dog formørker een Tanke somme Tiider Glæden; thi ieg spørger mig selv, hvor det vel monne gaae, naar jeg atter er vendet hid tilbage, hvor Udsigt gaaer ikkun over Vandet, Haven og Fieldet |: Ak vi taaebelige Mennesker spørger alle Tiider efter Fremtiden :| Siden hen vil den gamle Tristesse

vende tilbage, naar ieg atter sidder i Bergen; thi hiemme faaer ieg aldrigen giort noget af det ieg vil. Saa er det dog skiønt, saa længe Glæden varer, og herligt er det at vide, at I og mange med Eder vil glædes over, at ieg skal faa løfte paa mine stærke Vinger. Naar vi saa mødes atter, vil I, hvad ieg haaeber, ey blive skuffet over den høye Veninde. Ieg synes dog, at I seer mig ængsteligen stor.

Naar vi nu vanskeliigen ja heelt u-mueligen |: Paa Grund af Folkets Iagttagelse :| tør mødes paa nogen Tiid, vil I alligevel correspondere med mig? Siig, hvad I vil, saa skal ieg føye mig derefter. Ieg magter ey at tænke paa, at ieg een Gang skulde giive Eder eet Støed, men vort Venskab maae dog ved Liige holdes. Efter Eders Brev faaer ieg Indtryk af, at I ey vil renoncere paa Breve fra mig. Det maae I viide, at naar som helst I føeler Lyst til at banke paa min Dør og lukke Clavicymbelet |: for at ieg een Stund kand høre paa, hvad min Ven haver at siige :| saa klinger et glad Kom Ind Eder i Møde. Ieg tænker saa ofte paa Ier, Seigneur, og fryeder mig over vort Venskabs Bevarelse.

Ieg teigner med Compliments

Eders

Ianicke Woltmann.

*

Høystærede Jomfrue Ianicke, besonders fidele Veninde!

Naaer ieg i denne Aften Stund, træt efter Embeds Forrettelse og ey mindre fatigué efter andet Arbeyde, forsøeger at tale med min høye Veninde, er Grunden ey at søege i en Rus af eegen Disposition eller udi til Skriven skikket Humeur, men Aarsagen er een alt raadende Trang til at beskiæftige mig med Hende og være i Hendes elskelige Nærhed. Epistelens Forfattelse er saalunde ikkun den fattige og ringe Dedommagement for Hendes elskelige Selskab.

Naar ieg i denne Aften, som saa ofte i mine stille Tiimer, erindrer min høye Veninde, da kommer mig heelt underligen fore forbigangne Tiiders Ting, der ere passerede udi min Barndom og som heelt knytter sig til de Deele af mit Liiv, der staaer som de lykkeligste og meest sorgløse. Ieg søeger at forklare hvor af saadant haver Aarsag og giætter paa forskiellige Ting, som Hendes Aasiuns Liigheder med kiære Afgangne eller Hendes Væsens Similitude med kiendte Kiære, men nogen Sikkerhed her fore kan ey fornemmes. Meget meere troer ieg, at saadan Tankers Forflyttelse ligger derudi, at Hendes Venskab bringer denne ey tankefyldte men u-middelbare, skielvende Glæde, som er eegen for Børenes Tiid og som ieg ey haver følet giennem mellem liggende lange Tiider. Kinderheedens Minder, saaledes som de ligger skiulede under tunge Aaringer, ere mine store Skatte. Ieg kand

se dem stiige tydeligen frem en siellen Gang. Hvor vare vi ey lykkelige dend Gang! Hvor leegede vi ey smukt sammen, Bruno og ieg, Bruno min Ven! Hvor tumlede vi ey muntert i det gamle Huus, som i hiine Tiider stod u-rokkeligen opbygged i mit Liivs overskuelige Plan. Tanken paa, at ieg nogensinde skulde skildes fra det gammele Huus var mig u-kiendt. Ieg syntes Huuset var den heele Verden, hvor ieg skulde leeve lykkeligt med Fader og Moeder bestandigen; thi Døed og Tings Forandring og Sagers Afsluttelse var mig heelt u-kiendte Begreber. Ieg maatte alle Tiider blive boende i det gamle Huus, alle Tiider staae ved Faders Siide under Maaltiderne, alle Tiider see over til Madame Zarentz giennem Sove Kammers Fenster, alle Tiider faae et goed Nat Klap paa Kindet af Moeder. Det første Slag rammede mig, da Madame Zarentz blef begravet. At hun ey meere skulde hente Brød hos vor Bager og ey meere give mig Kage til Iuul, gav mig den første Tanke paa, at Tingene haver en Revers. Ak, ey længe efter skulde ieg føele haardere Slag i Faders og Moeders Bortrykkelse, medens Huusets Salg næstendeels knækkede den fiine Plante, der var vokset op under Glas Klokke udi Moeders varme Stue Krog. Dog haver Aarene bragt een Slags Glemsel. Op af denne Glemsels Taage haver eet liidet Lius skinned siiden hiin Dag, da ieg maatte bøye mig i Beundren og stor Forgudelse af yndige Veninde. Hun haver bragt frem igien Kinderheedens

u-middelbare Glæde, der ey spørger om, hvad Morgen Dag vil bringe. Hun haver bragt mine Øien aabne for Venskabets Velsignelse, og hun haver ladet mig see alle disse fremmede kiære Mennisker, som haver møedet mig i den fremmede Stad ret som med moederlige Arme. Saaledes vil ieg, iblandt de Mange, ikkun frem hæve Seigneur Winckelmann og Rosentræder, høifornemme altiid kiæreste Achtein, hvilke ieg skylder min Stilling og eet herligt Giæste Venskab; ogsaa Madame Hammecken (for ey at tale om hendes elskelige Husbond) og den kiære Maren Faster og Hinriche Moster, hvilke kan lære os adskillige Ting om fiine Tanker og goede Gierninger. Ieg skikker til Alle, som haver viset mig Venskab og til Jomfru Ianicke mine bedste Tanker.

Tienstberedvilligste Tiener

med Egard

Ian Georg Stamann.

*

Til dend Vel Ehrenfeste og Vel Fornemme Secretair paa det saa kaldede Hansestædiske Comptoir her i Staden.

Kiære, goede og gunstige Ven!

En stoer Tak Siigelse bringer Ieg Eder for Eders seneste Skrivelse, hvilken ieg er indtagen udi, men ieg haver dog een anden, som ieg siunes bedre om; thi Eders seneste Bref aandede dog ey

saadan Priis fore Venskabet som hint andet. Hvor ere vi Qvinder magt syege! I seer, at ieg ey faar Freed før end ieg haver Eder paa det Punct igien. Skal ieg igien tage lidt af hint Brev og viise Eder, at I haver forandret Meninger udi Betragtning af Venskab. I siiger eet Steed, Kand I nu begriibe, Ianicke, at ieg aldrigen slipper denne Venindes Haand, som I gav mig bag Myrte Træets Greene. Det er liigesom een Natur Nødvendighed for mig at have een Qvindes Væsen, hvortil ieg kand meddele mine Tanker. Ieg vil, at min Amica skal vide Alt, der ligger mig paa Hierte; kun paa saadan Maaede bliver Qvinden een Mands Veninde. Til hende vil ieg gaae med de smaae Sorger; hun forstaaer dem bedre end een Mand; thi Qvindens Føelelser ere fiinere.

Saadant skrev I hiin Gang. Den Gang kunde I altsaa tænke Eder een Mellemting mellem Madame Hammecken |: som et Udtryk fore intelligente Venskaber udi Almindelighed :| og dend I elskede; men nu lader I mig viide, at ieg skal hen høre under denne Classe af Venskaber i Almindelighed, og det bliver dog dend loegiske Slut af seneste Bref, og det begriiber I, at ieg ey er fornøyet med efter at være skiemmet bort som een saadan gandske eegen Veninde. Er det saae eller tager ieg Feyl?

O kiære Ian Georg, hvor er det ikke smukt af Eder at af sløere dend glade Barndoms Tiid. I forstaar, at det giiver mig een Nøgle til end

meere Forstaaelse af Eder og Eders Natur. Ieg kunde saa godt følge Eder i det gamle Huus, hvor I leegede med een Skare glade Drenge; og ieg, som dend Dag i Dag føeler det som et Hul i min Tilværelse, at Barendommen var øde for Kierlighed, ieg kand bedre end Andre unde Eder de liuse og riige Minder. Ieg veed neppe et eeneste Barendoms Minde, som ieg gierne dvæler ved. Alt, som ieg mindes, var der Sorg ved. Alt var koldt, som dend eenslige, øde Have, og graaligt, som Vandet udenfor mit Fønster. Dette kom vel meeget af mit eiendommelige Gemyt, der aldrig heelt kunde finde sig til Rette, hvor det plantedes; og i dend Kamp, som i Grunden de fleeste Børen føre fore deres Tilværelse og leeve i, var ieg af dem, som alle Tiider fromt loed sig leede og puffe bort fra Liivets Goeder, men ieg leed derved. Ieg er da meget stolt ved at frem trylle Barendoms Erindringer hos min Ven, fordi ieg erkiender Mindernes Ynde, om end deres Skiønhed er gangen mig forbi. Ak, hvor er Verden dog fiern og blaa, saa længe man ey er traadt ind deri og haver seet dens Sorger.

Hvor ieg glæder mig til at faae Eder i Tale, Ian Georg, min Ven. Men det vil vare endnu længe før end Folk lader os i Freed?

Ieg haver ey Tiid til meere i Dag, men skriver snarligen igien. I er saa ofte udi mine Tanker. Ieg seer Eder paa Skriverstuen i Dend Ehrsame Kiøbmands Huus. Gid ieg kunde se der ind, at tale længe med min prægtige Ven.

Det er et Hierte Suk, naar ieg slutter med et Lev Vel. Giid I havde det saa godt, som I fortiener.

Eders

Ianicke.

*

Høyt skattede og velædele Iomfrue Ianicke, besonders goede Veninde!

Allerede trende Gange haver ieg denne Formiddag anfaldet vor Skiænke Dreng med Anfrage, om Bref var arriveret. Heelt moedløs for hvert beneyende Svar haver ieg slukket Sorgen i een Oldermands Drikkelse ved vort Secretarij og Achtzehene Bord i Skiænke Stuen. Saalunde haver ieg altsaa paa een Formiddag allerede trende Oldermænd paa min ømmeste Samvittighed, hvilket vor høytelskede og høiædle Winckelmann vilde have benævnet en U-Tidighed, ey fore de trende Oldermænds Drikkelse, men fordi saadant er Vankelmoed, efterdi nogle Dage drikkes trende, meedens andre Dage ere Oldermænd heelt foruden. Og saasom ieg føeler, at denne Vankelmoedighed ey gielder u-skadelige og kiære Oldermænd men meeget meere ere Følger, der liig Arve Synd sidde mig i Kroppen, saa bekom meerbemeldte Oldermandskab mig heelt ilde. Forbandet være mit Vankelmoed. Dette var ogsaa, kiære Veninde, et Hierte Suk.

Eders Brev kom alligevel, endskiøndt det var silde, og Haaebet var forloret for denne Dag.

Ak, Ianicke, I synes ilde om mit sidste Bref! Hvor haver ieg dog kunnet sende saadan Skrivelse. Troe dog ey, at ieg haver forandret mine Meninger om hvormeget man bør skiænke en Veninde af Fortroelighed. Haver ieg ey skienket Eder min Fortroelighed heel og u-beskaaren? Haver ieg ey ogsaa skienket Eder min Velfærd udi Kancelliet, idet ieg reysede hid til Norden for at dvæle i Hendes Nærheds Skiønhed. Saadant maa dog tale det store Venskabs Sprog, og det maatte ey fordunkles af ilde forfattede Breve. Haver ieg gaaet over Grændsen? Er I ilde stemt, Ianicke? Ieg vil blot see Eder lykkelig og faae Lov at være om Hende. Ak, Ianicke, hvorlænge skal Tiiden gaae inden ieg atter kand faae see Eders yndige Øien. Mon ey et Lav eller Compagnie skulde kunne giives, hvortil vi begge indlades. Ieg haaber paa snarlige Giensyn og paa Fremtiiden.

Lykkelige Ianicke, som eyer Musiquens trøstefulde Gave! Ieg spiller ey min Cither meer; den er hos Lentz i Lübeck; men høyvelbaarene Winckelmann kommer endnu hid til dend Ehrsame Kiøbmands Stue, at sidde en Stund ved det Blye Plades Bord og i den stoere Sal ved Clavicymbelet.

Paa snaerligt Giensiun haaeber

Eders

Ian Georg.

*

Til Vel Fornemme og velædele Herre Ian Georg Stamann, Secretair paa Comptoiret.

Min kiære, kiære Ven!

Det seneste Bref haver ieg rigtig faaet, og haver Skriver Tiener Sullau besørget saadant mig i Hænde paa end mere geheime Maaede. O, Ven Ian Georg, I behøver ey at være bange fore, at I haver gaaet over Grændsen; I siiger alt saa smukt, at det kun er een Fryed at see det; der er ingen Dis Harmonie, fordi vi begge ere enige og forstaae hinanden; og selv om I een Dag skulde komme og siige: Ianicke, nu veed ieg, at ieg elsker dig, hvis noget paa Iord kand kaldes Amour; da vilde ieg komme at tage det ogsaa roeligt men med een Veemoedighedens Ro; thi det er saaert, at een saadan Mands Amour ey kand giengiældes. Dend eene Tanke, at vi tvende ey passer udi Kierlighedens Riige maatte kunne giøre et ædelreent Venskab mueligt. Eders Ømhed giengiældes; thi Ømhed og Hiertetanker haver ieg for Eder; alt moederligt og menneskeligt bringes til at røeres hos mig ved Eder. Derhos og een Følelse til, som ieg maae forklare Eder; thi dend er visseligen eegen for Quinderne; Een deilig sval Glæde over at være om heignet af een stærk, fiin Mands Skiæls bedste Tanker. Dog lidt Vee Moedighed bliver der dog igien, thi der stander dend fattige Dreng og strækker Armene ud efter Printzessen |: reent u-bevidst om I giør saadant :| og hvad giør hun?

Hun blot smieler til ham, men et Smiel med Skygge af Taarer.

Altsaa, Ian Georg Stamann min Ven, vort Venskabs Forhold behøever ey at forandres. Ifald ieg een Dag traf een Mand, som ieg kunde komme at glemme alle Eftertanker fore, saa vilde ieg dog fore Eder beholde alle de Følelser, ieg nu haver. Husk dette, Ian Georg! I vilde jo bare glæde Eder, sagde I mig, ved at see mig lykkelig.

Ia, vi skal træffes igien. Ieg troer, at Seigneur Pegelau i Dræggen, som gemeenligen giiver et Lav ved Vaar Tiid, og Commerceraaeden paa Øvre Gade holder Dands om korte Tiider. Der til vilde I faae Adkomst giennem Rosentræder, høyvelbaaren. Saae møedes vi ved Menuetten.

Ieg tøer dog ey haabe for meeget af Fremtiden; thi man bliiver letteligen skuffet. Ieg leever dog een herlig Tiid alligevel, eftersom ieg elsker min Sang og lader Musiquen glatte Liivets mangehaande Folder. Et Brev fra min Sang Mester udi Hamborg melder, at ieg snarligen maae komme at pleye mit Talent. Han haver Haaeb at see mig som konstriig Sangerinde, og dette begeystrer mig nu om Stunder. Ak, om ieg kunde sende een Kasse med min Sang til at fylde Eders Skriverstue! Det glæder mig, at Seigneur Winckelmann spiller fore Eder somme Tiider. Bringer Seigneuren mine Compliments; han spiller alle Tiider med

dend fiine Følelse. Paa Giensiun, kiære Ven, min fiine og fornemme Ven.

Eders

Ianicke Woltmann.

*

Ianicke Woltmann, dydædele Iomfrue, Hierte Veninde!

Maaske denne Morgens Skiønhed er dend driivende Aarsage, der hæver mig over mine eegene daglige Tanker og friigiør dem fra u-tiidige Gehænger, eller maaske andre Aarsage giives, hvorfore ieg, friigiort, ligesom hæver mig over mit gamle Menniske for at tale uden de mange For Behold, Om Svøeb, og desliigeste, der pleyer retardere os. Maaske enkelte Toner udi den seneste min Venindes Skrivelse og driiver mig til fribaarene Tanker. Seer I, min Veninde, nu da I saa heelt tyedeligen og paa Forhaand siiger mig, at ieg aldrig kan haaebe paa den store Amour, nu vilde maaske efter menniskelige Bereyninger det Klogeste have været at tie. Ney, Hierte Veninde, høyt hæver sig Talen paa denne Dag, da I klarligen skal viide, hvad ey er sagt tilforn, at ieg elsker Eder, Ianicke Woltmann, ey som Veninde, men med ubændige Amour. Ey siiges dette for at røere Hendes Barmhiertighed, eller fordi ieg haver Haaeb om Eders Følelsers Forandring; ey for at beklage mig. Ieg siiger det fordi ieg vil, at I sidenhen giennem alle Tiider skal være forvisset om, at ieg

for Hende haver baaret den største og skiønneste Amour; og ieg formaaer at siige det idag, fordi ieg er hævet over mit skrøebelige Ieg, der een anden Morgen vilde tie; ieg formaaer at tale ud i denne herlige Morgen Stund, medens Alle sover, medens ieg liigesom regierer den gandske Stad, indaandende Luften igiennem mit aabene Fenster, endnu før Noegen haver bedærvet den.

Vær ey vred, Ianicke, om ieg ey alle Tiider fandt de rette Veye. Vil I nu gierne have retourneret Hendes Skildrerie i den lille Medaillon? Mig synes, at ieg nu ey haver meere Rettighed at bære den.

Ian Georg.

*

Velædle, groszagtbare, Secretair ved Comptoiret, Ian Georg Stamann!

Min kiære Ven; thi I er dog min Ven til Trods fore Alt, og ieg vilde nødig tabe Eders Venskab; thi der vilde blive eet tomt Rum derefter.

Ieg vil forsøege at siige Eder, Ian Georg, nogle af de Tanker, som Eders Bref haver fremkaldet hos mig, men at reede saadant udi een Orden gaaer nok ey an, dog vil han forstaae mig.

Kand I tænke Eder, at skiøndt ieg paa een Maaede længe haver føelet, at I var betaget af mig indtil Kierlighed, saa er det mig saa u-endeligt u-fatteligt, naar I siiger det liige ud. Kiære Ian Georg, hvorledes skal ieg beskrive hvad ieg føler?

Noget som eet Baren, der siunes at have faaet saa reent fore meeget af noeget stoert og Værdie fuldt; saa u-fortient, at det ey ret kand troes. I haver, min kiære Ian Georg, øsed af de fiineste Føelelser i de seneste Tiider, og ieg haver ey fore saa vidt været u-værdig som ieg haver anseet det som noeget u-endeligt dyrebart. Hvad meener I med at tilgiive Eder eller ey vreedes paa Eder? I giiver det Største paa Iorde Riig, og ieg giiver Eder igien omtrent ingen Ting, efterdi ieg ey kand giive meere. Ifald ieg kunde saa blev ieg maaske eet lykkeligt Menneske, hvilket nu er tviilsomt efter min splittede Natur; og man kand fristes til at spørge et Hvorfore; og det er saa saaere riimeligt, at I spørger og bliiver bitter. Ieg siunes ogsaa der er een bitter Tone over Eders seeneste Bref. Ieg kunde faae Lyst at banke paa Døeren til Dend Ehrbare Kiøbmands Stue og gaae ind til Eder og op biude meeget fore at faae Eder lidt glad og froe til Sinds. Giid I var hos mig, da skulde vi gaae een lang Tour til Dals Gaardene, og ieg skulde berette Eder mange Ting, som ieg vanskeliigen kand skriive om.. O, hvor underligt, at dette skulde komme! Ak, det er vel saa, at een Mand og een Qvinde u-muligt kand være udi Venskabs Baand; thi naar een Mand siunes saa godt om een Qvinde, at et Venskabs Baand til hende er ham dyrebart, da elsker han maaske hende, som oftest uden at viide derom. Naar ieg saa letteligen kand skabe af een Mand min Ven,

saa er saadant kandske meere een Feyl end Dyed. Ieg kand holde saa meegét af een Mand, fordi saa meeget hos ham berøerer mig sympathisk, om end det Lille mangler, som skulde giøre ham til min Homme d'Amour. Dette maae I dog begriibe.

Saa maae da Svaret paa, hvad vi nu skal giøre, bryede Venskabet eller ey, bliive dette; Kand I finde Eder i frem over at byede dend stoere Gave og faae igien min Lille, saa lad Os og Alt være som tilforn. Bliiver I for træt af det, da faaer ieg finde mig i, at I, træt af det, trækker Eder tilbage. O, hvor ieg vil savne Eder! Ja, kiære Ian Georg, det er mine moederlige Føelelser, som ere Kiernerne i mit Venskab, og derfore er det ey saa underligt, om I ey kiender saadan Føelelse. I dette Øieblik føeler ieg saaledes een u-endelig Lyst til at læge Eders syege Sind og giøre godt hvad Fore Siunet haver giort ondt moed Eder; men ieg føeler mig saa magtes løes; thi I er ey meere eet Baren, som man trøster ved at blæse paa det saaere Steed. I maae dog laede mig faae være noeget fore Eder. I faaer giøre bevidst, hvad Andre giøre u-bevidst; elske Veninden; og kom saa til mig med Alt, der arbeyder i Eders Hierne og Hierte; ieg vil forstaae Eder, og naar I er alt fore træt af Liivets Kamp, skal ieg spille mine skiønneste Melodier ved Clavicymbelet.

Min store og sterke Ven! Naar ieg nu i min Eensomhed forsøeger at sætte mig ind i det

Tab, ieg vil liide, om I giiver Afkald paa mit Venskab, da begriiber ieg, føeler ieg, at I haver sneeget Ier nok saa langt ind i mit Hierte alligevel; ieg vilde nøedig slippe Eder ud igien; thi haver man føelet og kiendt det betagende ved at være een saadan Mands Veninde og faaer følge ham i Tankers Verden, da giiver man nøedigen Af Kald paa det. Nu vil ieg alle Tiider viide, hvorledes I haver det, hvilke Tanker der optage Eder, og hvad hans Poetæ Sind arbeyder med.

Nu siunes det mig, som ieg haver saa meeget at siige i denne Stund, men at viide sig elsket er noget saa vidunderligt og vemodigt, at det forvirrer i Begyndelsen. Een Dag, naar mine Tanker haver ordnet sig, skriver ieg til Eder, og ieg vil længes efter Eders Bref, Ian Georg. Det siunes mig, at der var een Dissonantz i Eders seneste Bref, hvilken fordrer een Op-Løsning. Kand I erindre een Gang, som ieg moederligen forhørede mig, om I indbildede Ier at være liidende af een Siælens Krankhed? Seer I, dend Gang føelede ieg allerede noget fore Eder, og vilde ey, at I skulde plaeges u-nøedigen, men dend Gang svarede I mig haardt, og lidt af det Samme, siunes ieg at finde i det seeneste Bref.

Kiære Ven, lad mig ey faae Billedet tilbage, det vilde være som een kold Vind blæsende over mig, og ieg troer ey paa saadanne Kraft-Middeler. Nu haver I vel meere end nogen Sinde Ret at beholde og eye det. Ieg veed ey, hvad een Mand i dette Fald skal giøre, men ieg føeler, at det

vilde være u-harmonisk, om vi Tvende skilledes nu. O, lad det seigle, Ian Georg! Tænk ey meere paa Ret eller Pligt, saa ordner vor Stilling sig af sig selv. Den lille Ian Georg maa være artig Dreng, staae op, arbeyde og saa een Gang imellem tænke paa dend u-artige og slemme Ianicke, som slog ham, men som menede intet Ondt dermed, men som saa gierne vil blæse paa hans Saaer.

Eders

Ianicke.

*

Høyagtbare Iomfrue Ianicke, min Veninde!

Eders Bref haver bedrøvet mig. Ieg føeler ey Kraft til at svare paa Eders lange Skrivelse. Ieg er saa lidet eenig med mig selv. Der giives liigesom tvende kiæmpende Karle i min Siæl. Den Eene byeder mig at følge Eder viidere som blind tienstskyldigst Serviteur, og den Anden byeder mig at flye med min bittere Sorg; thi Sorgen over Eder er med Bitterhed dog blandet.

Een hver Mand, der haver faaet Hende kiær og er falden i Hendes mørke Drømme Øien, vil gaa bort med Sorg, naar han erfarer, at de ey kan gange sammen paa Amourens Vey. Men den Mand, som hun haver draget til sig, kaldet paa og viiset mægtige Portal til Kiærlighedens Hauge, som hun atter støeder bort og atter drager til sig, den af Kiærlighed blinde og svage Karl vil gaa bort med Bitterhed i Sorgen.

I siiger, Ianicke, at I føeler Lyst til at læge mit syge Sind og giøre godt, hvad Forsyn har giort ondt. Ieg siiger, at ieg haaeber, Forsyn vil læge mit Sind og giøre godt, hvad I har giort ondt.

Lev vel Ianicke, vi bør ey sees meer, men glem dog ey, at ieg alle Tiider teigner Hendes

tienstskyldige Serviteur

Ian Georg Stamann.

*

Til velagtbare besonders velviise og discrete Seigneur Stamann ved det hiesiege Comptoir!

Ieg blev naturligen een Smuele overrasket ved hans seeneste Skrivelse, men dette maatte dog komme tiidligen eller seenere. Som I selv siiger, haver mit Bref bedrøvet Eder, hvilket siunes mig forstaaeligt; thi ieg haver ey selv været fornøyet med mine Skrivelser. Ieg haver følet dem uden Harmonie; thi mit Hoved haver i denne Tiid været optaget af noget andet, og ieg kunde dog ey lade Eder vente for længe paa Svar Skrivelse.

Nu da ieg formærker, at Eders Kraft er vokset og I kand kaste Svaghed bort, bliver Indholdet af mit Svar: Giør som I lyster. Ieg troer ogsaa, at det Bedste for Eder bliver at tage Eder sammen og være een sterk Mand og kaste Følelserne bort, hvilket nok vil lykkes Eder, naar I forskaffer Ier et Fore Siun, der skal læge, hvad I formener ieg haver giort ondt mod Eder. Det vilde dog være

at seig piines paa een Maade, om vi nu, med vort forskiellige Siun paa Venskabets Baand, atter skulde møedes.

Ak det er trist, men Verden er meestendeels trist. Dog er det een Lykke, at vi snaerligen gaaer mod Vaaren; thi da vil det blive lettere fore min Ven at vandre eene, og han vil priise dend Dag, da han blev dend sterke Mand, der ey lod Hiertet sulte foederes.

Kiære Ian Georg, ieg vil ey komme ind paa, hvor meeget ieg taeber ved at savne Liivs Tegn fra Eder; i det Heele viide, at I forsøeger at beskiæftige Eder saa liidet som mueligt med mig. Skulde I dog tilfældigen under vurdere Eders Kraft, da vil ieg ogsaa tage saadant med dend velsignede Ro, som er mig eegen. Ieg føeler mig slutteligen dog, som om ieg haver været slem mod Eder i mine Skrivelser, men maatte alligevel sende dem; thi de vil maaske være som en Bøtte koldt Vand over Hovedet. Det kand under Tiiden have saadan goed Virkning at faae Meed Hold i eet eegentligen over raskende Foreslag; men ieg er af Eders Mening, og naar ieg om Stunder haver faaet eet meere af dæmpet Bref til Afskeed, vil ieg letteligere kunne siige ham Adieu. Et Bref til fra mig faaer I, Ian Georg, men saa vel neppe fleere, og dette er det Bedste; saaleedes er Liivet, man møedes for at skildes.

Eet maa ieg endnu siige; Er det ey underligt, at vort Venskab fanger an og af slutter med

Honning. Liige meedens ieg moedtager hans Bref, haver ieg sendet vor Kiøre Karl hen til ham paa dend Ehrsame Kiøbmands Huus med een Krukke Honning; men nu veed ieg ey bedre end han maae giive dend bort, eftersom dend vil erindre ham for meeget om dend høye Veninde med dend rare Latter og de sorte Øien.

Ian Georg, I maae skriive snarligen; ieg kommer ofte at have Eder i mine Tanker.

Eders

Ianicke Woltmann.

*

Høyagtbare og ærede, ædele og nobele Iomfru Ianicke, min gunstige magique og charmante Veninde!

Der vil giives de Mennisker, som vil lee ad mine taaebelige og vankelhafte Veye, maaske hun ogsaa er iblandt dem. Ieg giiver saadanne Mennisker een good Dag; thi man maae ey fordømme den Mand, der arbeyder paa at slukke Ilden og maa bøye sig for Over Magt.

Ianicke Woltmann, magique Veninde, ieg vilde ønske, at ieg aldrigen havde skuet Eders sorte Øiens Feber Glands, Eders til sig dragende Blikke, Eders Stemme og kielne Brefe; men ieg haver seet Gudindens Aasiun, og maa døe, erkiendende min Magts Intethed. Troe, at ieg er viidende om, at I vil foragte mig høyligen, naar ieg maae kaste

mig som ydmygest Serviteur for Hendes Fødder og bekiende min ringe Evne til at leeve Hendes Venskab foruden.

Neppe havde ieg sendt mit seneste Bref i een Vansinds Bitterhed før end ieg op daegede mig selv at være eene i dend gamle Skriver Stue; men dette er det skrækkelige, det pinefulde at føle Eensomheden efter himmelsk Venskabs Fryed. Ieg kand ey staae alene, Ianicke, og da nu Alt er i Eder og I er i Alt, saa findes der, naar I er gangen fra mig, intet i denne viide Verden, hvortil ieg kand støtte mig.

Ianicke Woltmann, I, som een Gang, dog uden ieg bad derom, fyldte min fattige Siæl med Guddoms gyldne Tanker, I, som elsker Guldet, Eder tilbeder Ieg. Ianicke, ieg maa fremdeeles see Eder. Ieg maa høre Stemmens Klang, føele Nærheden, aande i Eders Luft. I, min guddommelige Veninde, giver Himmelen Farve; I er udi mine Tanker alle Tiider; I er i mit Arbeyde; I er Guldet; det, der lokker mig; det, ieg leever af; det, der bringer mig Døden. I er Guldet; ieg er Midas, Kongen.

*

Vel Ehrenfeste og fornemme Secretair ved Comptoiret, Ian Georg Stamann.

Celebre Seigneur og goede Ven! O, ieg haver været saa spændt paa Eders Bref, og endeligen i

Dag kom det med Skriiver Tieneren, overraskende mig i Sandhed, hvilket han forstaaer; thi ieg troede, at I havde taeget eet Kiempe Skridt.

Kiære Ian Georg, hvorledes kand I troe, at ieg vil foragte Eder; det er dog ey foragteligt, naar I forsøeger noget, som I ey kand klaere; og ieg er dend Gamle med de gamle Føelelser at skiænke Eder, hvilke ere hos mig frem trædende For Staaelse og Sympathie. Derudi giorde I Reet at I vendte til bage; thi Verden byeder ey mange Glæeder, og hvorfore montroe skal man alle Tiider af Fornuft Grunde giive fra sig det, man holder af. Dend smaeger ey heller godt, denne Be Arbeyden af sig selv, fordi saadan og saadan skal Tingene være. Eller Eders Kraft ligger i dend spiirende Vaaer, som siunes at komme saa tiidligen, thi Vaaeren haver gemeenligen een Influence paa de sensibele Naturer. Alt roeres i Siælen og vil frem i Lius. Paa mig virker alle Tiider Vaaeren trættende, og det siiger ieg, at i Fald I skulde finde een træt Stemnings Tone over mig, da maae I ey til skrive dend noeget i mit Forehold til Eder men begriibe, at ieg er mindre energique og desaarsage mindre en mesure til Andres Behielpelse. Liivet er saa vanskeligen at leeve, naar man ey er heelt uhyggeligen dum, men stiller Fordringer til sig selv; og det giør baade I og ieg. Det er Stupidité og Letsindet som giør Liivet let at leeve. Dog begriiber ieg ofte ey hvad ieg sukker efter, een Iomfru, der haver fuldt op af Liivets Goeder,

ey at glemme min Sang Konst og Musique; men trods Alt kand een Smuele Bleeg Sott fordærve det Hele. Der af formoeder ieg dend lidt haarde Tone i mit Bref til Eder senest, hvilket og skrev sig fra een noget irritabel Tone udi hans. Ieg skiønner nu ey at ieg kunde giive efter for min Lyst og plage ham.

Naturligviis vil ieg fremdeles gierne møede Eder, Ian Georg min Ven; det vilde dog efter lade een Tomhed, om ey vi havde talet sammen om Alt det, vi haver at forklare hinanden. I kand jo giøre Samtalen lang eller kortere, som det passer sig goede Venner; I veed jo, hvor høyt ieg sætter Ier som goed Ven; Ieg havde i modsatte Fald ey corresponderet med ham fra Begyndelsen; dog andet end Venskab haver ieg ey lovet. Vi ville da møedes ved Dals Gaardene, hvor dend lille Bæk rinder ned fra Fieldet, og ville vi da om ey lange Tiider møedes paa dend skiønne Vaar Dag, som er dend første Dag udi Maii.

Eders

Ianicke.

VAAR.

Træerne stod i Spring i Kontorets Haver. Stæren fløitede fra Mariakirkens Spir. Og Stæren fløi hen til de kjendte og kjære Steder, til Cort van Lübecks Tag og videre til Fugleburene hos Sinnings, did hen, hvor Henchemoster og Maren Faster kunde glæde sig over dens Sang og følge dens Kjærligheds lange Dag. Freidig satte Fuglen Hodet høit mod Himmelen og kaldte i lange Toner paa sin Mage.

«Den synger Lovsang til Herren og takker for Vaaren,» sagde Henchemoster.

— Borte hos Hammeckens blev der ogsaa talt om Vaaren, for Anche Hamckemor havde fundet en Flek paa Janche Hamckemands Kjole og opdaget, at Hverdagsklærne var blanke og slidte over Sømmerne.

«I Vaarlyset kommer Klædernes Synder for

en Dag,» sagde Anche. «Dat stimmt,» sagde Janche.

Men nede paa Bryggen var Vaarmerkerne ikke mindre tydelige. Gamle Sinning stod i Kontorvinduet og kommanderede paa Bryggetysk, saa det hørtes lang Vei.

«Jakob Gesel! Wat tom Deker deihst du met de Tonnens? Dat kan Hinrich Jonge dohn, hi is bawen bi Naber Mowinckel sin Kellerdör und segt, dat hi nix to dohn hebbe. Du schalst up de Outerstaven gahn un fegen, un wan du dat dohn deihst, kanst du dick en Pillehüt ut de Pale halen!»

Fra Kjøbmand til Gesel og Dreng, alle tog de fat med fornyede Kræfter for at holde Kontor og Pakhus klar til «Stevnens» travle Tid. Fiskelofterne blev feiede, Kjelderne rengjorte og Transtamperne skrabede for Aarets nye Varer. Der var Tale om godt Fiskeaar i Nordland. Der var Haab om Forretninger. Og frisk Luft trængte ind i de gamle støvede Kontorer, som lukkede Blytremmeruderne op for den vaarlige Luft i Mai.

— Ogsaa i Skriverstuen paa den ersame Kjøbmandsstue var der Lys og Vaartegn. Vinduerne laa mod øst, saa Vaarsolen kunde kige tidlig ind og tage Skriveren paa Sengen. Lyst og solfyldt

«Jakob Gesel» o.s.v.: «Jakob Gesel! Hvad Fanden gjør du med Tønderne? Det kan Hinrik Dreng gjøre, han er oppe ved Nabo Mowinckels Kjelderdør og siger, at han ikke har noget at bestille paa. Du skal gaa op paa Ytrestuen og feie, og naar du det gjør, kan du tage dig en Dram af Skabet.

stod Kammeret til langt paa Dag; thi Skodderne blev ikke gjenlukkede, som ved Vintertid; de stod aabne Dag og Nat, fastskruede mellem Jernhagerne.

— — — Hvorfor alle disse Vaartegn, sukkede Jan Georg.

Hvorfor alle disse lyse Vaardragter! Og han valgte blandt silkefors Vester en violet med gyldne Blomster.

Han vilde saa gjerne have baaret en sort Dragt. Det var den Dag, han skulde møde Janicke, Det var den første Dag i Mai.

— — — — — — — — — — — —

Hun mødte ham ved Veien, der hvor den lille Bæk rinder ned fra Fjeldet. Hun smilte, da han kom, og rakte ham Haanden.

De gik bortover et Stykke.

Hun fortalte om de sidste Selskaber hos Seigneur Harmens og hos Kommerce Assessor von der Lippe og om Danselaget hos Kroepeliens. Han var jo ogsaa inviteret; Assessoren havde sagt det. Men han kom ikke.

Jan Georg talte om Vaaren og det gode Veir.

De gik ud af Veien og fulgte en Sti, som bugtede sig gjennem Skoven, og som Kjørene tog, naar de skulde tilfjelds paa Beite.

«Det er i Grunden saa deplaisant, og det gjør mig saa ondt,» afbrød hun, «jeg havde lovet Jer en længere Stund, Jan Georg, men hjemme venter man mig, og vi har saaledes ikkun en

kort Stund at samtale i. Det er i Grunden saa ondt — —»

Et Stykke inde i Skoven delte Stien sig; den bøiede af for en stor, flad Sten. De satte sig, hun øverst og han lidt lavere.

«Det er underligt at se Eder igjen, Janicke; jeg synes I er bleven mig saa fremmed, og jeg kan vanskeligen tale ud, jeg er næsten halvt forskræmt, — sær siden I beretter om et Lag, der venter. Jeg satte saa store Forhaabninger til denne Dag, som I skjænkede mig. Jeg har tællet Timerne. Og nu tager I Dagen fra mig, naar den kommer. Jeg syntes, det var koldt og øde paa disse Veie, sidste Gang vi gik sammen. Det var Vinters Tider. Nu er det Vaar, glade Mennesker i Veiene, varmt og lyst, grønt i Enge og Fuglesang. Jeg synes alligevel, at her er koldere end den Gang. I, Janicke, har forandret Jer.»

«Vaaren griber os saa underligen fat, min nette Ven. Den synes at forandre os. Jeg er dog den samme.

«I er ikke den samme,» hans Ord lød skarpt, bestemt og med haardt Tonefald, «ikke den samme Janicke, som engang kaldte mig hid fra Lübeck!»

De reiste sig fra Stenen, og hun maalte ham.

«Ifald Monsieur vil skolere mig, saa siger jeg, at dette ikke gefaller mig!»

Han tog med skjælvende Haand to Breve frem af Kjolelommen.

«Se hid, Janicke Woltmann, lad disse tale. Her er det første Brev! Det sendte I mig til Lübeck. Her beder I mig, den fremmede, komme til Jer. Og jeg, Daare, kom, fordi jeg forblindedes og lammedes af de ekstraordinære Skridt, blindet som jeg i Foreveien var af Eders Øien. Dette Brev blev det herligste, jeg eiede, og jeg vilde ei tabe det for nogen Pris; thi Brevet var Eders alle Tider sig gjentagende Stemme, som stadigen kaldte paa mig, indtil jeg fulgte Stemmen. Men Brevet tabte jeg dog en Dag. Madame Hammecken fandt det, og jeg fik det igjen.»

Janicke blegnede, stirrede med usikre Øine — — et Øieblik blot, saa blev Udtrykket det gamle, og hun spurgte ham rolig, om Madame Hammecken havde læst det.

«Ja, Skjæbnen vilde det saa. I ved, jeg tror paa Skjæbnen. Nu skulde ikke jeg være den eneste, som kjendte Janicke Woltmann, derfore fandt Madame Hammecken Brevet og læste det. Naar jeg er draget bort her fra, vil Madame Hammecken være her tilbage og tale min Sag. Ikke for Folket. Men for Eders Samvittighed, Janicke, Bevidstheden om, at en tredie kjender Eders Kjærligheds Leg, det er Eders Straf af Skjæbnen. Hvert Syn af Madame Hammecken bliver et Piskeslag. Og dog har Skjæbnen været mild; thi Madame Hammecken er den eneste af Stadens Kvinder, som kan tie. Ifald en anden Kvinde havde fundet Brevet, vilde I tugtes til Døden af Piskeslagene.

Saa har jeg her et andet Brev; det er mindre og ikke saa langt, og det blev mig givet af Eder den Dag, vi sidst spadserede paa disse Veie. Jeg fik det sammen med Jers lille Skildreri, og jeg skulde først læse det, naar jeg var kommen ud paa Havet. Svar mig, Janicke Woltmann, hvi skulde jeg først da? Nuvel Tiderne førte med, at jeg forblev i Staden og læste det. I dette Brev siger I: «Jan Georg, min kjære, kjære Ven, naar I nu reiser over Havet langt bort fra Eders sørgende Janicke, da vil jeg, at I skal tage denne Erindring med, som er i disse Linjer, Erindringen om hende, som I saa dybt har bragt at føle det største og herligste, som hun i sit Liv haver følet, hende som venter Jer igjen. Lev vel, Jan Georg, tænk paa den Janicke, som for evig er Eders Janicke.»

Se, dette har I skrevet! Forstaar I nu, at det er et Drab, I har forøvet! Ikke den lynende Klinge og det hurtige Stød, der ikkun følges af det lange Suk, før Døden kommer. Nei, I har valgt den geheime Vei mod en Mands Sjæls bedste Tanker, valgt at angribe ham bagfra med Kjærlighedens Silkeslynge, som I sagteligen har strammet for atter at løse Tauget under Kjærligheds Tale. Men stadigen har dog Tauget sluttet sig nærmere om hans Hals, indtil hendes hvide, skjønne Hænder omsider gjorde en Ende paa den lange Kvide. Dette var hendes Venskab. Dette var de gule Roser!»

Hun saa rolig paa ham, som om Meningen var gaaet hende forbi.

«I tager saa høitidsfuldt paa dette! Menneskene forandrer sig, — jeg mener, man modnes. Og hvad saa mere, min nette Ven?»

«Mere! Behøves mere, Janicke? Nuvel, der kan maaske gjøres endnu noget mere med Jers Brev. I kan faa det tilbage. I kunde ellers dagligen pines af Tanker paa, at det kom i fremmede Hænder, der ikke var saa fine, som Madame Hammeckens. Det kunde misbruges. Men vi vil komme Skjæbnen i Forkjøbet. Se hid, tag det!»

Hun greb nervøst efter det, snappede det, rev det i Stykker og strøede Stykkerne ved Veikanten.

«Man bør aldrigen gjemme gamle Breve, Jan Georg, I har sandeligen Ret. Seigneuren har nu lært denne Sandhed, som jeg har kjendt tilforn.»

«Man bør ei skrive den Slags Breve, Janicke. Dog skal I have Hjerte Tak, fordi I rev det her, medens jeg saa til; thi derved vil jeg maaske omsider lettere finde min tabte Person igjen, min tristere men dog lykkeligere Person. Ak, vi har siddet saa altfor længe under Myrtens Skygger! Der bag Myrten den Gang klagede I over, at jeg ikke havde talet Jer til den hele Aften. Men I fangede an og tog mig for en lystig Fætter. Ikke sandt, vi har talet længe nok sammen nu, Janicke? Og jeg har muntret Jer?»

«Jan Georg,» Stemmen var bleven blød og bedende, «I mener ikke dette! Lad mig skrive Eder til et forsonende Brev, naar vi begge omsider er roligere til Sinds. Vi kan ei tage Farvel paa denne Maade.»

Han tog hendes Haand, varsomt, og kyssede den.

«Janicke Woltmann, jeg er nu traadt ud af Myrtens Drømme Skygger. Meget maatte jeg lære for saadant Skridt. Lang var Tiden. Meget maa jeg lide. Men, I sagde mig nys, at Vaaren griber Jer saa underligen fat, forandrer, modner —. I har Ret. Jeg føler det samme.»

Om lidt tog Jan Georg sin Hat af og rakte hende Haanden til Farvel. Men hun modtog den ikke. Og han gik bortover Veien alene.

Kun et kort Stykke var han kommen, da vendte han sig, og hun stod endnu der, hvor han havde forladt hende.

Men en vild Trods kom op i ham. Han vendte om mod Byen og fortsatte Veien.

SOMMER OG HØST.

I de Aar, som nu paafulgte, hørte Jan Georg sjelden noget om Janicke. Hun var allerede nogle Uger efter Mødet ved Dalsgaardene reist til Sangmesteren i Hamburg. Det har jeg lært, tænkte han, efterat man har mødt en Janickes dragende Øine, bliver det farligt at bruge det Alnemaal paa Fremtids Kvinder. Kommer der en Kveld, da man uvilkaarlig tager Alnemaalet frem, og ser den gamle Janicke, da stopper man brat, slænger Alnemaalet og tager en «Oldermand» — en af de aller største.

Jan Georg holdt sig mest paa Kjøbmandsstuen og omgikkes blot Sullau og Rosentræder. Gik han ud en sjelden Gang, var det til Hammeckens og da helst en Vinterkveld. Men straks Sommeren meldte sig, tog han til Blanzeflors Sted, hvor han kunde forblive dagevis; thi Forretninger paa Kjøbmandsstuen skulde ikke hindre ham: Den tyske

Handel var paa denne Tid omtrent ophørt, og Jan Georg ventede kun paa den officielle Meddelelse om Kontorets Opløsning.

— — — Dagen efter Meddelelsen var kommen — det var en straalende Sommerdag — holdt Jan Georg Afskedsfest hos Blanzeflor, thi han havde faaet Ordre til at være i Lübeck, saa snart ske kunde naar Mariakirken og Kjøbmandsstuen var overdraget de norske Myndigheder.

Til Afskedslaget ankom allerede ved Nitiden om Morgenen «det rette Kompagni», en Samling lystige Herrer af den gamle Skole, som pleiede at mødes hos Blanzeflor — med Rosentræderen i Spidsen. De høiagtbare Herrer overlod Hester og Karosser til Kjørekarlene og gik, efter en kort Samtale med Blanzeflor, over Tunet og fortsatte op Bakkerne ad Lindelunden til, hvor Jan Georg og Sullau ventede dem.

Der oppe blev der drukket tæt den Morgen, saa tæt, at den gamle van der Wida mente, han maatte bede Vorherre hundrede Gange om Forladelse Dagen efter. Der blev sunget og der blev spillet; thi Kjørekarlene havde baaret Gjestgiverstedets Clavicymbel op i Lunden. Da Selskabet, efter Aftale, skulde slutte ved 12 Middag, vilde Rosentræder give Middagsmad og spansk Vin. Men Herrerne syntes, det var for sent og gik til Karosserne. Da ogsaa Hammecken tog Farvel og gik nedover mod Gaarden, blev Achteinen, Sullau og Jan Georg alene igjen.

«Men Monfrere,» raabte Rosentræder, «kom han dog hid op igjen! Thi Achteinen vil snarligen ligesom den ersame Kjøbmand tage sin Retour! Det er sidste Gang, han holder Kompagni hos Blanzeflor!»

Hammecken viftede med Hatten og pegede mod Karosserne: «Ak, jeg maa gjøre som Meltzer, Pütter og de andre Seigneurer! Karosserne venter. Og Madamerne venter. Vi kan dog ei forsømme Middagen og Madamerne!»

«Men det kan vi,» raabte Rosentræder fra Lindelunden, «thi her er vi alle unge Karle og «det rette Kompagni»!»

*

Høsten efter tog Achtein Rosentræder sin Retour, stille og fredfuldt som han havde levet sine sidste Dage oppe i Baghuset hos Sinnings. I Haven bag den brandfrie Kjelder, hvor der var Stilhed og Skjønhed, der havde han nydt Aftenfreden. Der gik han og Sinning de mosgrodde Veie og stullede med Roserne, som var plantede i salig Fruens Tid. Der oppe havde de nikket over Havegjærdet til Madame Hammecken, den hulde Veninde — og rost hendes Pæretræ og Bærbuskerne, som voksede langs Gjærdet. Der havde de modtaget Hammecken, den Hjerte Ven, og holdt Onsdagskollegium hver Dag, saa længe det var Sol. Der oppe tog de Blomster til Henche-

mosters og Maren Fasters Rosenkrukke. Der tog de Blomster til Deres Kister.

— — — — — — — — — — — — — —

Men Smaafuglene, som var vant at faa Korn hos Henchemoster og Maren Faster, de fløi, naar Høsten kom, ofte hen paa det lille Træbret udenfor Kammervinduet. De lagde Hodet paa Skakke og keg op mod Vinduerne — —

Og i Lindelunden under Berghammeren bag Blanzeflors Sted, der sang Vinden i Lindekronerne — — En graadfyldt Klage. Et Mindedigt om Rosentræder og «det rette Kompagni».

NYTAAR. 1801.

Det er Nytaarsnat.

Et Kammer, halvmørkt og koldt. Kun en Seng, en Stol og et Bord. Der sidder en hvidhaaret Gubbe ved Bordet. Piben har han lagt fra sig, Hodet hviler paa Armen.

Klokkerne i St. Maria kimer og kalder — —

Gubben tager sin Hat og Stav. Kun nogle faa Skridt over Gaden. Det gaar langsomt, men han kaver sig frem, for han vil saa gjerne ind i Kirken til Herrens Lovsang, denne Nytaarsnat til attenhundrede og en.

Snart er Klokketonerne sterke og dybe som Dommens Ord; snart falder de hen i hurtige Slag som en fjern Musik af Engle, milde, lokkende Toner.

Gubben gaar ind. Fremmede Folk fra andre Sogne er kommen med blandt Tyskmenigheden.

Der er ingen Plads for ham i Stolene. Kun en Krog ved Døren. Øiet gaar fra Bænk til Bænk. Der borte under Orgelet i Solegaardens Husbondsstol sad engang Sinning, Henchemoster og Maren Faster. Og der lige ved var Hammeckens Plads. Og i Kjøbmandsstuens vaabenprydede Stol, hvorfra Rosentræder og Winckelmann saa ofte havde sendt ham et venligt Nik ved Høimessetider, der sidder nu en Flok yngre fremmede.

Ak, det var jo ham, Sullau, som var den fremmede her.

Den gamle gaar ud paa Kirkegaarden. Der ude er Barfrost og Maaneskin. Taarnklokkerne kimer endnu de sidste milde Slag, mens Orgeltoner trænger ud de halvaabne Døre. Hist og her en lyttende Skare, som ikke har faaet Plads i Kirken, Kvinder og Mænd, de staar stille mellem Gravene.

Her blandt Gravene finder han sine kjendte. Og i Maanelysets Streif over de blege Marmorheller møder han Blanzeflor. Og de andre er der ogsaa: Hammecken og Hintzemann, Henchemoster og Maren Faster, Sinning og Rosentræder.

Da den gamle var naaet udenfor Kirkegaardsporten paa Hjemveien til det fattige Kammer, stanses han af en fremmed, som var fulgt efter. Og den fremmede gamle Mand taler til ham i hans Moders Sprog, og Stemmens Klang løser, hvad Klokkernes Kimen ikke magtede. Sullau visker en Taare bort:

«Jan Georg!»

Ham var det, som kom i Midnatstimen, Jan Georg Stamann fra Bremen.

Og Sullau tog ham i Haanden og pegede op mod Kirkegaarden:

«Jan Georg, jeg troede, du ogsaa forlængst, ligesom de andre — —»

— — — — — — — — — — — — —

Der var Solveir over Byen Nytaarsdag attenhundrede og en.

De to Venner stavrede indover Bryggen til den ersame Kjøbmands Hus, og Mæglerne under Skuret saa efter dem og spurgte hinanden nysgjerrig, hvem den fremmede vel kunde være, som gik med gamle Fiskeveier Sullau.

Den ersame Kjøbmands Hus laa der som før. Sivert Skjænker, engang en lang, mager Dreng, stod udenfor Huset, fed, rød og glinsende. Han saa ud, som om han ønskede sine Medmennesker en god Rus i Stuen. Vinkroens Kobberskilt stak endnu frem fra Væggen, og Kontorets Vaaben stod fremdeles over Døren.

Sivert kjendte ikke den fremmede. Han bøiede sig ærbødig, saa vidt det lod sig gjøre med den fede Krop, og slog ud med Armene i Retning af Skjænkestuen: han skulde vise Vei og servere for den velfornemme Herre.

Jan Georg fandt sin Plads igjen i Vinstuen; alt var som før derinde. Sivert vraltede mod Disken, greb om den øverste af sine mange Hager og satte et sødt Smil op:

«Gunstige Herrer, hvormed kan jeg vel tjene Herskabet? Her er spansk Vin, fransk Vin og Vin fra Italien, sød og halvsød, Bittervin og Claret, brændt og ubrændt, hollandsk og «halvt om halvt» til de billigste Priser. Og dertil Kringler, tomels og tremels, Timper og Sancteclasgods i mange Figurer, Løsebrød og Kager, Ost og Smør, Bøkling og Rækling, hvilket alt er billigt, sær naar de dyre Tider betænkes!»

Jan Georg bankede i Bordet: «Her hid med en «Oldermand» til mig og en til Sullau, men rap dig Sivert Skjænker!»

Sivert slap Taget i Hagen, slog Hænderne sammen, saa paa Jan Georg og satte sig ved Bordet:

«Jøsses, saa sandt jeg heder Sivert, — dette er Lübeckersekretæren!»

Nu fik Sivert det travelt. Han vraltede tilbage mod Skjænken og diskede op med de ædleste Vine. Men Lübeckersekretæren var ubønhørlig:

«Oldermand!»

Sivert forsikrede, at der ikke fandtes «Oldermænd» i hele Byen. Men han skulde for Sikkerheds Skyld gaa i Kjelderen for at se efter i Hylden til venstre, hvor Achtein Rosentræders «Oldermænd» havde ligget. Det kunde jo hænde, for han vandrede saa fort, og siden var der ingen, som spurgte efter «Oldermændene».

Han fandt en «Oldermand», en støvet Flaske, en eneste en, og Jan Georg fyldte Glassene.

«Ingen daarlig Blanding, Sullau! Saaledes var ogsaa de gamle Seigneurer. Lad os drikke for deres Minde. Og for en god Reise; thi nu følges vi hjem igjen til Bremen — du og jeg, Sullau, min Ven.»

De blev siddende en Stund i Skjænkestuen og talte om mangt og meget, som gamle Folk pleier ved et Glas Vin. Men mest om Henchemoster og Maren Faster, om Rosentræder og Winckelmann.

«Og Janicke Woltmann, Sullau?»

Sullau tog en Pakke op af Lommen. I Pakken laa en tynd Bog med rosenmønstret Bind i røde og grønne Farver. Guldkantet.

«Behold den, Jan Georg, jeg tænkte, dette var noget for dig, og fandt den frem idag fra gamle Gjemmer.»

Og Jan Georg læste paa de lyserøde Silketøis Blade:

Gesang;

gesungen

am Tage der ehelichen Verbindung

des

Herrn

JAN DIDERICH SINNING

mit der

Jungfer

JANICKE WOLTMANN

JANICKE:

I.

Heut kam einmahl, der heitre Morgen,
Wornach mein Herz, sich längst gesehnt;
Wo ich, befreit, von Furcht und Sorgen;
An meines Diderichs Arm, gelehnt.
:|: Soll frölich gehn;
Bis zu dem Altar hin, —
Wo er mit mir, und ich mit ihm, verbunden bin. :|:

II.

Von nun an stöhrt, nicht mehr das Auge
Misgunstger Freunde, unser Glück;
Noch schiebt, der Vater seine Haube;
Zurück, bey dem verstohlnen Blick.
:|: Den ich dir gab;
Als Trauter, meiner Brust;
Der einstens, ewig würde seyn, mein Herzens Lust. :|:

JAN DIDERICH:

III.

Dank dir! du bestes süsses Mädchen!
Du Engel! wonnevoll und schön;
Dir soll, mit jeder That, und Tätchen;
Mein danckbahr Herz, entgegen glühn,
:|: Du bist, mein Stolz!
Mein Glück, hier in der Zeit;
Du machst, das Leben mir, zur Seeligkeit. :|:

IV.

Vereinet gehn, wir nun, den'n Wegen;
Die uns, die Vorsicht, angezeigt.
Und Hand in Hand, empfahn den Segen;
Der Eltern, die uns nun geneigt.
:|: Ihr Freunde! stimmt,
In unsere Freude ein;
Laszt uns! laszt jeden unter uns! stets glücklich seyn. :|:

